

การพัฒนาหลักสูตรการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วม : กรณี
โรงเรียนบ้านช้างคลอด

สารนิพนธ์
ของ
อนันต์ ขวัญจันทร์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ
พฤษภาคม 2549

การพัฒนาหลักสูตรการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วม : กรณี
โรงเรียนบ้านช้างคลอด

บทคัดย่อ
ของ
อนันต์ ขวัญจันทร์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ
พฤษภาคม 2549

อนันต์ ขวัญจันทร์. (2549). การพัฒนาหลักสูตรการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียน
ร่วม : กรณีโรงเรียนบ้านช้างคลอด. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษา
สารนิพนธ์ : ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความรู้ของครูก่อนและหลังที่ได้รับการ
อบรมตามหลักสูตรการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วม

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นครูโรงเรียนบ้านช้างคลอด หมู่ที่ 6 ตำบลท่าหมอไพร
อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จำนวน 8 คน เป็นกลุ่มทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ หลักสูตรการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียน
เรียนร่วม และแบบทดสอบความรู้ของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม จำนวน 50 ข้อ 4
ตัวเลือก ใช้เวลาในการอบรม 2 วัน รวม 14 ชั่วโมง รูปแบบการวิจัยแบบ one Group
Pretest- Posttest Design ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักสูตรการเตรียมพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วม : กรณีโรงเรียนบ้านช้าง
คลอดสามารถเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนร่วมได้

2. ความรู้ของครูของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการอบรมมีความรู้แตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม

3. หลักสูตรการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วม : กรณีโรงเรียน
บ้านช้างคลอด สามารถเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารในการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียน
เรียนร่วม : กรณีศึกษาโรงเรียนอื่นๆ ได้

A CURRICULUM DEVELOPMENT FOR A MAINSTREAM PROGRAMME :
A CASE STUDY BAN CHANG KLOD SCHOOL

AN ABSTRACT
BY
ANAN KWANJUN

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
For the Master of Education degree in Special Education
at Srinakharinwirot University
May 2006

Anan Khanjun. (2006). *A curriculum Development for a Programe : a case Study Ban Chang Klod School*. Master 's Project, M.Ed. (Special Eduation).
Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor :
Padoong Arrayavinyoo.

The purpose of this research was to compare the ability of the mainstreaming teachers in curriculum development for a mainstreaming program : a case study Ban Chang Klod School.

The sample consisted of 8 primary school teachers, from Ban Chang Klod.

The instruments employed in this study included the curriculum development for a programe amout fifty items, four choices. Using traning time for two days, fourteen hour each. The One Group Pretest – Posttest Design was applied.

The findings were as follows :

1. The Curriculum Development for a Programe : a case study Ban Chang Klod School was efficient.
2. The knowledge of the teacher prior and after the implementation of the curriculum materials was statistically different at .05 level.
3. The Curriculum Development for a programe : a case study at Ban Chang Klod School could be served as a guideline for school administrators in preparation for readiness in launching a mainstreaming program for his our school.

การพัฒนาหลักสูตรการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วม : กรณี
โรงเรียนบ้านช้างคลอด

สารนิพนธ์
ของ
อนันต์ ขวัญจันทร์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ
พฤษภาคม 2549
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และ
คณะกรรมการสอบได้พิจารณาสารนิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรการเตรียมความพร้อมของครู
โรงเรียนเรียนร่วม : กรณีโรงเรียนบ้านช้างคลอด ของนายอนันต์ ขวัญจันทร์ ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ ของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(อาจารย์ ดร.เรวดี กระโหมวงศ์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(อาจารย์พัชรี จิวพัฒนกุล)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ชูชาติ)

วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2549

ประกาศคุณูปการ

การทำสารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ เนื่องด้วยผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์
อย่างดียิ่ง จากศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู ดร.เรวดี กระจ่างวงศ์ ผศ.ดารณี
ศักดิ์ศิริผล รศ.ลำดวน เกษตรสุนทร ดร.นิรัชรินทร์ ชำนาญกิจ อาจารย์พัชรี จิวพัฒนกุล
นายศลใจ วิบูลกิจ อาจารย์จำเป็น สังข์มุสิกานนท์ นายนิรัฐ ตังปาน นายประกอบ
คงคารุท คณะครูและบุคลากรโรงเรียนบ้านช้างคลอดทุกคนที่ได้ให้ข้อเสนอแนะและความ
ร่วมมือสนทนารับข้อมูลอย่างดียิ่งตลอดมา ทำให้สารนิพนธ์สำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ได้ ผู้วิจัย
ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณทุกคนในครอบครัว ที่ได้ให้การช่วยเหลือและให้กำลังใจต่อผู้วิจัยด้วยดี
เสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแต่คุณบิดา มารดา ครู อาจารย์
ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่ช่วยให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษาได้ด้วยดี

อนันต์ ขวัญจันทร์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
สมมติฐานการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดของการวิจัย	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
หลักสูตร	7
การเรียนรู้ร่วม	10
เด็กที่มีความต้องการพิเศษ	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ร่วม	36
3 วิธีดำเนินการวิจัย	40
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	40
การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ	41
แบบแผนการดำเนินการทดลอง	41
วิธีการดำเนินการทดลอง	42
การเก็บรวบรวมข้อมูล	42
การวิเคราะห์ข้อมูล	43
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	43
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	45
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	45

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า	
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	48
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	48
	สมมุติฐานการวิจัย	48
	ขอบเขตการวิจัย	48
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	48
	วิธีการทดลอง	49
	การวิเคราะห์ข้อมูล	49
	สรุปผล	49
	อภิปรายผล	49
	ข้อเสนอแนะทั่วไป	50
	ข้อเสนอแนะในการวิจัย	50
	บรรณานุกรม	52
	ภาคผนวก	58
	ภาคผนวก ก แบบทดสอบความรู้ก่อน – หลังการอบรม	59
	ภาคผนวก ข หลักสูตรการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วม ...	69
	ภาคผนวก ค ตารางการอบรมการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียน เรียนร่วม	133
	ภาคผนวก ง รายนามผู้เชี่ยวชาญ ตรวจ แก้ไข เครื่องมือ	136
	ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	138

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ขั้นตอนการเตรียมผู้ปกครอง	18
2 เกณฑ์การรับเด็กเข้าเรียนร่วม	24
3 แบบแผนการดำเนินการอบรม	41
4 การดำเนินการทดลอง	42
5 การเปรียบเทียบความรู้ของครูก่อนและหลังการอบรม	46
6 สรุปผลการเปรียบเทียบความรู้ของครูก่อนและหลังการอบรม	47

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ขั้นตอนการสำรวจและการตัดแยก	21

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพนั้น จะต้องเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก เด็กถือเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและจำเป็นกำลังสำคัญที่จะช่วยพัฒนาชาติในอนาคต เด็กทุกคนจึงควรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ตลอดจนได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานและคุ้มครองโดยคำนึงถึงความต้องการพื้นฐานของเด็กเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษหรือด้อยโอกาสในลักษณะใดก็ตาม ซึ่งตามหลักสิทธิมนุษยสากล มนุษย์ทุกคนย่อมมีความเสมอภาคและมีโอกาสเท่าเทียมกัน ที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข พร้อมทั้งได้รับการศึกษาและการประกอบอาชีพอยู่ร่วมกับชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ โดยไม่ถูกแบ่งแยกว่าเป็นบุคคลที่มีความต้องการพิเศษหรือบุคคลทั่วไป ในปัจจุบันนโยบายของรัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาด้านศักยภาพของบุคคลที่มีความต้องการพิเศษในทุกด้าน โดยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ว่าด้วยสิทธิของบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาล โดยหวังผลจากปัญหาในอดีตที่บุคคลที่มีความต้องการพิเศษจำนวนมาก ถูกกีดกันจากคนในสังคม จึงทำให้บุคคลบุคคลกลุ่มดังกล่าวขาดโอกาสได้รับการฟื้นฟูทั้งในด้านการแพทย์ การศึกษา สังคม และอาชีพ ส่งผลให้บุคคลที่มีความต้องการพิเศษที่ไม่มีคุณภาพอยู่เป็นจำนวนมากในปัจจุบัน (คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ. 2534 : 4) เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ระบุสิทธิทางการศึกษาของเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประการว่า “เด็กเหล่านี้มีสิทธิที่จะต้องได้รับการการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ทำให้สถานศึกษาทุกโรงทั้งประเทศต้องเตรียมความพร้อมในการรับเด็กพิเศษเข้าเรียนในชั้นเรียนปกติ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนร่วมหรือโรงเรียนปกติแล้วแต่ความพร้อมของสถานศึกษานั้น ๆ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 หมวด 2 ได้กล่าวถึงสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษามาตรา 10 ว่า “การศึกษาจะต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอภาคกันในการได้รับการศึกษาไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิเศษ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก

หรือบริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น”

การจัดการเรียนร่วม เป็นการจัดการศึกษาให้เด็กพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ ซึ่งมิใช่เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นมาใหม่และไม่ใช่เป็นงานของใครโดยเฉพาะ แต่ทุกคนจะต้องช่วยเหลือและร่วมมือกัน เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เข้ารับการศึกษานในโรงเรียนใกล้บ้าน หรือพัฒนาเด็กให้มีความสามารถใกล้เคียงกับเด็กปกติ และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และกระทรวงศึกษาธิการได้จัดให้มีการทดลองการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนปกติเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2500 ในโรงเรียนประถมศึกษา 7 แห่งในกรุงเทพมหานคร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2541) จนในปัจจุบันมีการจัดการเรียนร่วมขึ้นทั่วประเทศ ซึ่งมีการจัดการเรียนร่วมหลายรูปแบบ ดังนี้

1. การเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติเต็มเวลา
2. การเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ และส่งเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมในห้องเรียนปกติบางวิชา
3. การเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติและรับบริการพิเศษจากครูพิเศษ ครูเรียนสอนและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง
4. ชั้นเรียนพิเศษสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภทคู่ขนานกับชั้นเรียนปกติโดยเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนบางโอกาส

ในการจัดการเรียนร่วมทุกรูปแบบมีข้อดีแตกต่างกัน หากเราเป็นผู้จัดการเรียนร่วมรูปแบบใดนั้น จะต้องร่วมกันคิดพิจารณาให้รอบคอบกับทุกฝ่ายทั้งผู้ปกครอง ผู้เรียน ครู ผู้บริหาร แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเป้าหมายให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล

ปัจจุบันสภาพปัญหาของการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กพิเศษกับเด็กปกติ ไม่ค่อยประสบความสำเร็จ เนื่องจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนร่วมยังขาดความรู้ความเข้าใจ โดยเฉพาะครูผู้สอน ซึ่งเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการจัดการเรียนร่วม ส่วนบุคลากรอื่นเป็น ผู้ที่ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือในการดำเนินการ ตลอดจนครูผู้สอนยังขาดเจตคติที่ดีต่อการจัดเรียนร่วมตลอดจนครูยังขาดการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนร่วมจึงทำให้ส่งผลต่อการจัดการเรียนร่วมที่ไม่ค่อยประสบความสำเร็จเท่าที่ควร จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างชุดอบรมครูผู้สอนโรงเรียนบ้านข้างคลอด เพื่อจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเพื่อนำความรู้และประสบการณ์ไปปรับปรุงในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเรียนร่วมได้อย่างมีคุณภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรการเตรียมความพร้อมของครู โรงเรียนร่วม : กรณีโรงเรียนบ้านช้างคลอด
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ของครูโรงเรียนบ้านช้างคลอดก่อนและหลังอบรมการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนร่วม : กรณีโรงเรียนบ้านช้างคลอด

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้รับหลักสูตรการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนร่วม : กรณีโรงเรียนบ้านช้างคลอดที่สร้างขึ้น โดยมีพื้นฐานมาจากการรับรู้ของครูในโรงเรียนบ้านช้างคลอดที่มีการจัดการเรียนร่วมกับความพร้อมด้านการจัดการเรียนร่วมที่ตนเองยังไม่ค่อยเข้าใจ และต้องการที่จะได้รับการส่งเสริมหรือการอบรมเพิ่มเติม เพื่อให้ครูสามารถนำผลที่ได้รับการส่งเสริมหรือการอบรมเพิ่มเติม หรือให้ครูสามารถนำผลที่ได้จากการอบรมไปใช้ประโยชน์ต่อการจัดการเรียนร่วมให้มีประสิทธิภาพต่อไป
2. เพื่อพัฒนาความสามารถของครูในโรงเรียนบ้านช้างคลอดต่อการจัดการเรียนการสอนในการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนปกติ
3. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารในการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนร่วม : กรณีศึกษาโรงเรียนอื่น ๆ

สมมุติฐานการวิจัย

ครูที่ได้รับการอบรมหลักสูตรการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนร่วม : กรณีโรงเรียนบ้านช้างคลอดหลังผ่านการอบรมมีความรู้ในการจัดการเรียนร่วมสูงขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

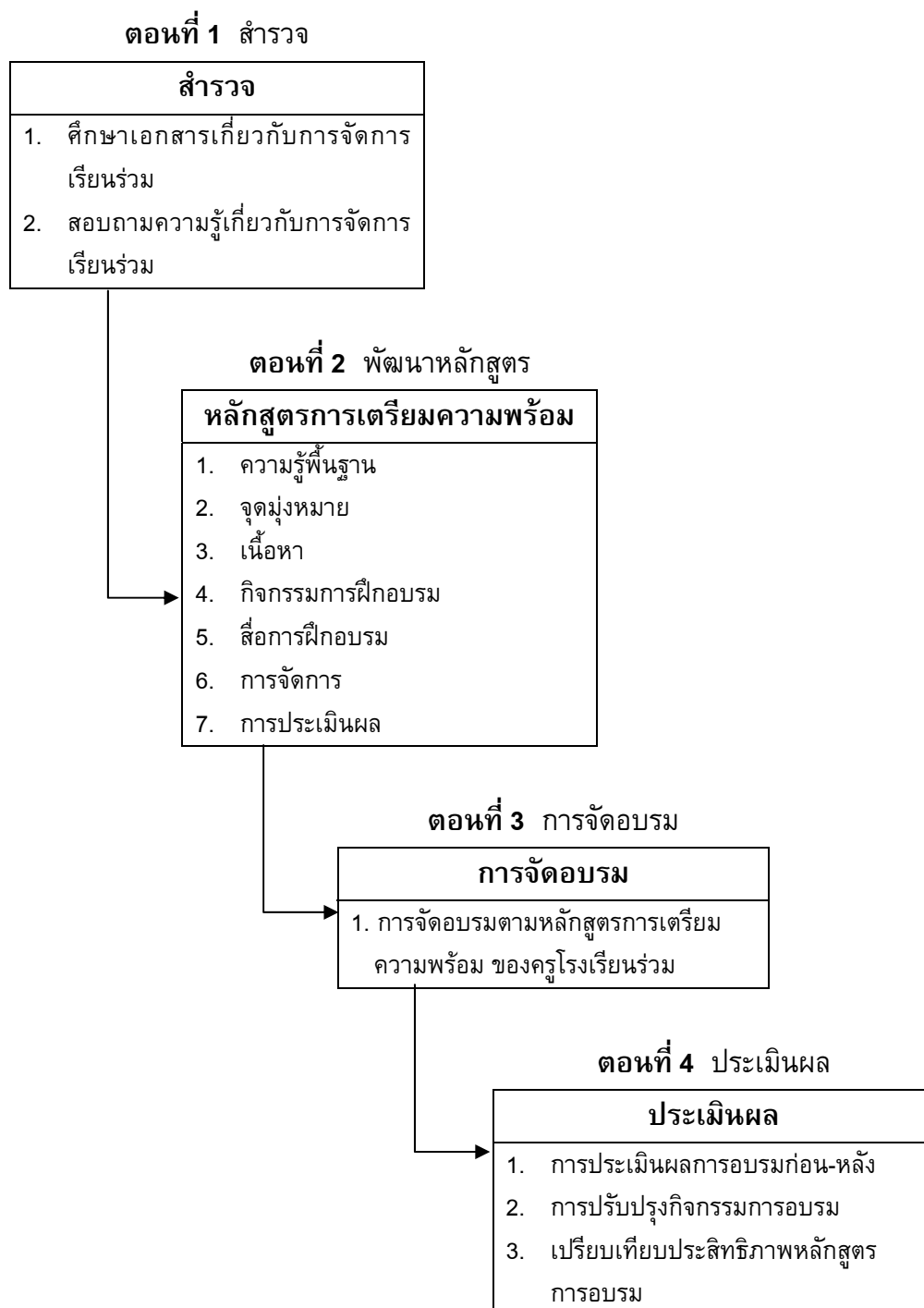
1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูโรงเรียนบ้านช้างคลอด หมู่ที่ 6 ตำบลท่าหมอไทร อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จำนวน 8 คน
2. ระยะเวลาในการอบรม
ทำการอบรมในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ใช้เวลาอบรม 2 วัน
3. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 3.1 ตัวแปรต้น หลักสูตรการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนร่วม : กรณีโรงเรียนบ้านช้างคลอด

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความรู้ของครูโรงเรียนบ้านข้างคลองเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมเพื่อจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การเตรียมความพร้อม หมายถึง กระบวนการสร้างความเข้าใจกับครูในการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
2. โรงเรียนเรียนร่วม หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนในชั้นเดียวกับเด็กปกติ อาจจะเต็มเวลาหรือบางเวลา ขึ้นอยู่กับพัฒนาการและความพร้อมของเด็กแต่ละบุคคลโดยเฉพาะโรงเรียนบ้านข้างคลอง
3. เด็กที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึง เด็กในชั้นประถมศึกษาซึ่งเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่วินิจฉัยโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์ หรือนักจิตวิทยาหรือครูประจำชั้นทุกประเภท
4. การพัฒนาหลักสูตร คือ การจัดสร้างหลักสูตรเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนร่วม ตลอดจนการนำหลักสูตรไปใช้ แล้วนำมาประเมินหลังจากนั้นก็นำไปปรับปรุงให้เป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพและสามารถนำไปอบรมให้กับครูให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนการพัฒนาทักษะต่าง ๆ และสามารถนำไปปฏิบัติได้
5. หลักสูตรการเตรียมความพร้อมครู คือ เนื้อหาวิชาที่ได้รับการปรับปรุงพัฒนาแล้วนำมาจัดการอบรมให้กับครูในโรงเรียน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. หลักสูตร
 - 1.1 ความหมายของหลักสูตร
 - 1.2 หลักการของหลักสูตร
 - 1.3 กระบวนการพัฒนาหลักสูตร
 - 1.4 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
 - 1.5 การกำหนดเนื้อหาของหลักสูตร
 - 1.6 การนำหลักสูตรไปใช้
 - 1.7 การประเมินหลักสูตร
2. การเรียนร่วม
 - 2.1 ความหมายของการเรียนร่วม
 - 2.2 ทฤษฎีและปรัชญาของการเรียนร่วม
 - 2.3 รูปแบบของการจัดการเรียนร่วม
 - 2.4 ขั้นตอนการจัดการเรียนร่วม
 - 2.5 การคัดแยก
 - 2.6 การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเรียนร่วม
 - 2.7 องค์ประกอบที่จะช่วยให้การเรียนร่วมประสบความสำเร็จ
3. เด็กที่มีความต้องการพิเศษ
 - 3.1 ความหมายของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
 - 3.2 ปรัชญาของการศึกษา
 - 3.3 ประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร
 - 4.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนร่วม

หลักสูตร

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องของหลักสูตรนั้นได้ศึกษาเกี่ยวกับความหมาย หลักการ กระบวนการ การนำไปใช้ และการประเมินผลของหลักสูตร ได้มีนักการศึกษาได้ให้นิยามศัพท์และแนวคิดไว้ดังนี้

ความหมายของหลักสูตร

ได้มีนักการศึกษาได้นิยามศัพท์ของหลักสูตรเอาไว้อย่างหลากหลายดังต่อไปนี้

กู๊ด (Good. 1973 : 157) ได้นิยามไว้ว่า “หลักสูตร คือ กลุ่มรายวิชาที่จัดไว้โดยมีระบบหรือลำดับวิชาที่บังคับสำหรับการจบการศึกษาหรือ เพื่อรับประกาศนียบัตร ในสาขาวิชาหลัก ๆ เช่น หลักสูตรสังคมศึกษา หลักสูตรพลศึกษา”

ดอลล์ (Doll. 1978 : 6) ได้นิยามไว้ว่า “หลักสูตร คือ เนื้อหาและกระบวนการที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการที่ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และความเข้าใจ พัฒนาทักษะต่าง ๆ และเปลี่ยนแปลงคคิตความซาบซึ้ง และค่านิยมภายใต้การดูแลของโรงเรียน”

สมคิด บางโม (2541 : 14) ได้นิยามไว้ว่า “หลักสูตร คือ การสร้างความรู้และประสบการณ์โดยพัฒนาขึ้นมาอย่างมีระบบภายใต้การดูแลของโรงเรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเพิ่มการควบคุมความรู้และประสบการณ์ของเขา”

สุมิตร คุณานุกร (2518 :2) ได้นิยามไว้ว่า “หลักสูตร หมายถึง การจัดการศึกษาในประเทศใดก็ตามจะไม่สำเร็จลุล่วงไปตามที่กำหนดไว้ ถ้าไม่มีหลักสูตรเป็นโครงการและเป็นแนวทางในการให้การศึกษาและหากจะเปรียบเทียบความมุ่งหมายทางการศึกษาในระดับชาติเป็นอุดมคติ หลักสูตรก็เปรียบได้กับโครงการของการปฏิบัติ เพื่อให้อุดมสตินั้นบรรลุถึงผลสำเร็จ”

พิสมัย ถีตะแก้ว (2533 : 3) ได้นิยามไว้ว่า “หลักสูตร คือ แผนงานหรือโครงการซึ่งเป็นข้อกำหนดในการจัดการศึกษา”

ภิญโญ สาร (2520 : 260) ได้นิยามไว้ว่า “หลักสูตร คือ โครงการศึกษาที่กำหนดให้นักเรียนเรียนรู้ และพัฒนาตนเองตามแผนบริหารการศึกษา หรือโครงการศึกษาที่โรงเรียนปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลทางการศึกษาตามแผนบริหารการศึกษานั้นเอง”

จากความหมายของหลักสูตร ที่นักการศึกษาได้กล่าวถึงพอสรุปได้ว่า หลักสูตร คือ แนวการจัดการ จัดการศึกษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะ และเกิดการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของหลักสูตรนั้น ๆ

หลักการของหลักสูตร

รัชชชัย ชัยจิรฉายากุล (2540 : 5-19) ได้นิยามไว้ว่า หลักการของหลักสูตร หมายถึง ข้อเท็จจริง ธรรมชาติ คุณสมบัติหรือข้อตกลงทั่วไปเกี่ยวกับหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 10 หลักการ ดังต่อไปนี้

1. การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเป็นสิ่งที่ควรปรารถนา และเป็นสิ่งที่ไม่มีใครห้ามได้
2. หลักสูตรเป็นผลิตผลของแต่ละช่วงเวลา
3. การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่เกิดขึ้นในช่วงแรก จะมีส่วนหนึ่งที่ขานและเกิดขึ้นร่วมกันกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่เกิดขึ้นในช่วงต่อมา
4. การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคล
5. การพัฒนาหลักสูตร เป็นงานกลุ่มที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย
6. การพัฒนาหลักสูตร เป็นกระบวนการของการตัดสินใจเลือกจากทางเลือกที่มีอยู่หลายทางเลือก
7. การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการต่อเนื่อง
8. การพัฒนาหลักสูตรจะมีประสิทธิผลมากขึ้น ถ้ามีการพิจารณากันอย่างครอบคลุม
9. การพัฒนาหลักสูตรจะมีประสิทธิผลมากขึ้น ถ้าดำเนินการไปตามกระบวนการที่มีระบบ
10. การพัฒนาหลักสูตรจะเริ่มจากหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วในขณะนั้น

กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

รัชชชัย ชัยจิรฉายากุล (2540 : 30-55) ได้กล่าวไว้ว่า จะต้องคำนึงถึงรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การกำหนดจุดหมาย จะต้องอาศัยความรู้ทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ปรึชญา การศึกษา จิตวิทยา และองค์ความรู้เป็นเครื่องพิจารณาเลือกสรรขอบข่ายของเนื้อหา และพฤติกรรมการเรียนรู้ ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของจุดหมาย
2. การกำหนดเนื้อหาของหลักสูตร เป็นเรื่องของการกำหนดรายละเอียดของหัวข้อเนื้อหาให้เหมาะสมกับระดับชั้น โดยยึดขอบข่ายเนื้อหาที่ได้กำหนดเอาไว้แล้วในจุดหมายของหลักสูตรเป็นหลัก
3. การนำหลักสูตรไปใช้เป็นเรื่องของการนำแผนการเรียนรู้ที่ได้กำหนดเอาไว้แล้วไปจัดเป็นกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งจัดดำเนินการในรูปของการสอนและการประเมินผลการเรียนรู้
4. การประเมินหลักสูตร เป็นกระบวนการของการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับจุดอ่อน ข้อบกพร่อง และปัญหาของการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อนำไปเป็นแนวทางและข้อคิดในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้สอดคล้องและเหมาะสมต่อไป

5. การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่เกิดมรรคผลจะต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคลที่เกี่ยวข้อง และโครงสร้างขององค์กรที่นอกเหนือไปจากการเปลี่ยนเพียงตัวหลักสูตร

การกำหนดจุดหมาย

การกำหนดจุดหมาย เป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนแรกของการพัฒนาหลักสูตรในทุก ระดับการศึกษา เพราะว่าจุดหมายของหลักสูตรจะเป็นกรอบและแนวทางในการกำหนดเนื้อหา ของกระบวนการในขั้นที่สอง เมื่อพิจารณาถึงโครงสร้างหรือองค์ประกอบของจุดหมายแล้วพบว่า จุดหมายทุกประเภทและทุกระดับจะประกอบด้วยอย่างน้อยสองส่วน คือ ส่วนที่แสดงพฤติกรรม การเรียนรู้ และส่วนที่บ่งบอกเนื้อหาสาระ ทั้งสองส่วนนี้มีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ ส่วนที่เป็น เนื้อหาจะเป็นตัวกำหนดประเภท และคุณสมบัติของพฤติกรรมการเรียนรู้ เช่น ถ้าเนื้อหาที่กำหนดไว้เป็นประเภทที่เน้นทางด้านพุทธิพิสัย พฤติกรรม การเรียนรู้จะเน้นที่ความจำ ความรู้ ความคิด และการใช้สติปัญญา และถ้าเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องกับเจตคติ ค่านิยม และพฤติกรรม ของผู้เรียน พฤติกรรมการเรียนรู้ก็จะเน้นพฤติกรรมแสดงออกทางด้านจิตพิสัย เป็นต้น ส่วน การได้มาซึ่งขอบข่ายของเนื้อหา นั้นจะต้องพิจารณาและกลั่นกรองมาจากพื้นฐานความคิด ทางด้านปรัชญาการศึกษา สังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม จิตวิทยา และองค์ความรู้เอง และผู้ที่ทำหน้าที่กลั่นกรองเลือกสรรเนื้อหา ก็คือคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรหรือผู้ที่ได้รับ มอบหมายให้รับผิดชอบโดยตรง

การกำหนดเนื้อหา

การกำหนดเนื้อหาเป็นกระบวนการขั้นที่สองของการพัฒนาหลักสูตร การกำหนด เนื้อหาในขั้นนี้เป็นเพียงการกำหนดรายละเอียดและหัวข้อเนื้อหาที่ได้กำหนดเป็นขอบข่ายกว้างๆ เอาไว้แล้วในขั้นการกำหนดจุดหมาย ให้เหมาะสมกับระดับชั้น เวลา และองค์ความรู้ในสาขา นั้นๆ มีผู้กำหนด และจำแนกเนื้อหาเอาไว้หลายแนว นักการศึกษาบางคนได้จำแนกเนื้อหา ออกมาเป็น 4 ประเภท คือ ประเภทข้อเท็จจริงและกระบวนการที่มีลักษณะเฉพาะ ประเภท ความคิดพื้นฐานและหลักการ ประเภทความคิดรวบยอด และประเภทระบบความคิด นอกจากนี้ ยังสามารถจัดประเภทของเนื้อหาตามลักษณะของการสนองพฤติกรรมการเรียนรู้ก็ได้ เช่น เนื้อหาสาระประเภทสนองพฤติกรรมเรียนรู้ทางด้านพุทธิพิสัย เนื้อหาประเภทนี้มีโครงสร้าง ของเนื้อหาที่ค่อนข้างแน่นอน สามารถกำหนดเค้าโครงของหัวข้อเนื้อหาให้ลดหลั่นลงไปได้ใน รายละเอียด เช่น เนื้อหาทางด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา รวมทั้งเนื้อหาใด ๆ ที่เน้นความรู้ในเชิงทฤษฎี หรือบรรยายอีกประเภทหนึ่ง ได้แก่ เนื้อหาที่สนองพฤติกรรม การเรียนรู้ทางด้านจิตพิสัย อันได้แก่ เนื้อหาประเภทเจตคติ ค่านิยมและพฤติกรรมหรือความ ประพฤติ เนื้อหาประเภทนี้ไม่สามารถกำหนดเค้าโครงของหัวข้อเนื้อหาให้ลดหลั่นลงไป ในรายละเอียดเหมือนประเภทแรกได้ และการเรียนการสอนก็มักจะได้ผลดีในรูปของหลักสูตรแฝง

มากกว่าการเน้นความรู้โดยตรงในรูปของการบรรยาย แต่จะต้องปฏิบัติและการทำให้ดูเป็นตัวอย่าง ส่วนประเภทที่สาม ได้แก่ เนื้อหาที่สนองพฤติกรรมการเรียนรู้ในด้านทักษะพิสัย เป็นเนื้อหาที่เน้นการฝึกฝนการใช้มือและอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายให้เกิดความชำนาญที่จะทำกิจกรรมหรืองานนั้น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่าจุดหมายของหลักสูตรจะได้กำหนดขอบข่ายของเนื้อหา เอาไว้แล้วก็ตาม แต่การที่จะเลือกรายละเอียดและหัวข้อเนื้อหาใดบ้างนั้นก็ยังมีปัญหาอยู่บ้างเช่นเดียวกัน จึงเป็นหน้าที่ของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาในสาขาวิชานั้น ๆ เป็นผู้กลั่นกรองและกำหนดให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสนองจุดหมายที่วางไว้

การนำหลักสูตรไปใช้

นิยามของหลักสูตร ได้รวมเอาไว้ซึ่งแผนการเรียนรู้ อันได้แก่ ตัวหลักสูตรคู่มือ และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และประสบการณ์หรือกิจกรรมที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียน ส่วนประกอบที่สองของนิยามเป็นเรื่องของการนำหลักสูตรไปใช้ในกระบวนการและกิจกรรมที่มุ่งให้เกิดการเรียนรู้ในตัวผู้เรียน ดังนั้น การนำหลักสูตรไปใช้จึงต้องเกี่ยวข้องตั้งแต่การเตรียมครูของสถาบันการผลิตครู การฝึกอบรมครูประจำการให้มีความเข้าใจในหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนของครูแต่ละคนในห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการวัด และประเมินผล การเรียนให้ถูกต้องเหมาะสมกับเนื้อหาสาระ

การประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตร เป็นขั้นตอนที่จำเป็นและมีความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตร เนื่องจากว่าผลหรือคำตอบที่ได้จากการประเมินและติดตามผลการใช้หลักสูตรจะถูกนำไปใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ แก้ไข และปรับปรุงหลักสูตรให้มีความเหมาะสมต่อไป แต่การประเมินหลักสูตรจะมีปัญหาอยู่บ้างระหว่างผู้ประเมินในลักษณะที่ว่า ถ้ามีการนิยามหลักสูตรแตกต่างกันไป สิ่งที่จะประเมินหรือขอบข่ายของการประเมินก็จะแตกต่างกันไป และปัญหานี้จะนำไปสู่ขั้นตอนของการปรับปรุงด้วย ยกตัวอย่างเช่น ถ้ามีการนิยามว่า หลักสูตร ได้แก่ แผนการเรียนรู้หรือตัวหลักสูตรการประเมินและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ก็จะกระทำอยู่ภายใต้การปรับปรุงเอกสาร และสิ่งพิมพ์เท่านั้น ซึ่งจะไม่มีประเมินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนเลย

การเรียนร่วม

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนร่วมนั้นได้ศึกษาเกี่ยวกับความหมายของการเรียนร่วม มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายการเรียนร่วมไว้ดังนี้

ความหมายของการเรียนร่วม

ผดุง อารยะวิญญู (2542 : 221) กล่าวว่า การเรียนร่วมเป็นวิธีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษวิธีหนึ่ง โดยเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะได้รับการจัดเข้าเรียนในชั้นเดียวกันกับเด็กปกติซึ่งการเรียนร่วมมีความหมายต่างกันดังนี้ (Integration) การเรียนร่วมบางเวลา หมายถึง การที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เข้าเรียนในโรงเรียนเดียวกันกับเด็กปกติ แต่เด็กเหล่านี้อาจถูกจัดให้อยู่รวมกันเป็นชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ เด็กเรียนวิชาหลักในชั้นพิเศษ โดยมีครูประจำชั้นเป็นผู้สอน (Mainstreaming) การเรียนร่วมเต็มเวลา หมายถึง การจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเรียนในชั้นเดียวกันกับเด็กปกติตลอดเวลาที่เด็กอยู่ในโรงเรียน เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับบริการเช่นเดียวกับเด็กปกติทุกประการ (Inclusion) การเรียนร่วม เป็นแนวคิดทางการศึกษาอย่างหนึ่งที่ว่าโรงเรียนจะต้องจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคน โดยไม่มีการแบ่งแยกว่าเด็กคนใดเป็นเด็กปกติ หรือเด็กคนใดเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

กรมสามัญศึกษา (2542 :3) การเรียนร่วม หมายถึง การจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยคำนึงถึงความสามารถแต่ละบุคคล เพื่อส่งเสริมให้เด็กเหล่านั้นได้มีโอกาสเรียนรู้และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุข

วัชร ร่วมคิด (2539 : 16) ได้ให้ความหมายของการเรียนร่วมว่า เป็นการรวมเด็กพิเศษไว้กับเด็กปกติ ในด้านเวลา ด้านการเรียนการสอน และด้านสังคม ภายใต้พื้นฐานการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งการปรับตัวทางสังคม เพื่อให้เด็กมีประสบการณ์ตรงและสามารถพัฒนาตนเองไปให้ได้มากที่สุด

เบญญา ชลธารันนท์ (2538 : 64) กล่าวว่า การเรียนร่วมเป็นการรวมเอาเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าไปในระบบการศึกษาปกติ มีการร่วมกิจกรรมและใช้เวลาว่างช่วงใดช่วงหนึ่งในแต่ละวันระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ

การเรียนร่วมเป็นการจัดการศึกษาที่นำเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เข้ามาใช้ชีวิตอยู่ในสังคมปกติเพื่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน โดยที่เด็กปกติเห็นว่าบุคคลที่อยู่ในสังคมมีหลายประเภทและสามารถใช้

จากความหมายของการเรียนร่วมที่มีการศึกษาได้ถึงพอสรุปได้ว่า การเรียนร่วม คือ การจัดการศึกษาวิธีการหนึ่ง ที่ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้เรียนร่วมกับเด็กในชั้นปกติ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้เขาได้ร่วมกันทำกิจกรรมและไม่เกิดช่องว่างระหว่างเด็กพิเศษกับเด็กปกติ และสามารถพัฒนาความสามารถร่วมกัน ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล และสามารถเรียนรู้และอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

ทฤษฎีการเรียนร่วม

การศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนร่วม มีนักการศึกษาได้ให้ทฤษฎีการเรียนร่วมไว้ดังนี้

ทฤษฎีการเรียนรู้ร่วม

กระทรวงศึกษาธิการระบุไว้ในคู่มือการคัดแยกและการส่งต่อคนพิการเพื่อการศึกษาว่า ถึงแม้ประเทศไทยจะจัดการศึกษาให้คนพิการในลักษณะการเรียนรู้ร่วม (Integrated Education or Mainstreaming) และการศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ ถือว่าประเทศไทยได้พยายามจัดการศึกษาให้เด็กโดยสนับสนุนสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลือทางการศึกษา การเรียนรู้ร่วม หมายถึง การเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนพิการจนถึงระดับหนึ่งแล้วส่งต่อนักเรียนพิการไปเรียนรู้ร่วมในโรงเรียนปกติ โดยอาจจัดในหลายรูปแบบและมีลักษณะการจัดที่แตกต่างกัน สามารถจัดได้ตามความต้องการพิเศษ พิเศษของเด็กแต่ละบุคคล การศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ หมายถึง การศึกษาที่จัดในโรงเรียนการศึกษาพิเศษที่จัดให้กับนักเรียนพิการแต่ละประเภท ความพิการ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2541 : 2) การจัดการศึกษาพิเศษจัดในลักษณะแบบเรียนรู้ร่วม (Inclusive Education) หมายถึง การจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคนในระบบการศึกษาเดียวกัน โดยไม่แยกว่านักเรียนพิการต้องเรียนในสถานศึกษาเฉพาะ และจะต้องได้รับการสนับสนุนทุกด้าน ทั้งทางการแพทย์ วิชาการ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลืออื่นทางการศึกษา โรงเรียนต้องปรับเปลี่ยนหลักสูตร ยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการ เทคนิคการเรียนการสอน สถานที่รวมทั้งการจัดให้มีบุคลากรสนับสนุน เพื่อให้เด็กทุกคนได้เรียนรู้ร่วมในสถานศึกษาเดียวกัน

ผดุง อารยะวิญญู (2542 : 1-2) ให้คำจำกัดความ การเรียนรู้ร่วม ไว้ว่า การเรียนรู้ร่วม ภาษาอังกฤษว่า Integration หมายถึง การเรียนรู้ร่วมบางเวลา ส่วนการเรียนรู้ร่วมเต็มเวลาตรงกับคำว่า Mainstreaming ส่วน Inclusion แปลไทยว่า การเรียนรู้ร่วม ที่ใช้มาก คือ คำว่า Inclusive Education แปลไทยว่า การศึกษาเพื่อการเรียนรู้ร่วม ทั้ง 3 คำมีความหมายคล้ายกัน แต่มีจุดเน้นต่างกัน การเรียนรู้ร่วมบางเวลา (Integration) หมายถึง การเรียนรู้ร่วมระหว่างนักเรียนพิการกับนักเรียนปกติ แต่เป็นการเรียนรู้ร่วมบางเวลา หมายความว่า นักเรียนพิการจะเข้าไปเรียนรู้ร่วมในชั้นปกติบางเวลาเท่านั้น และมีความหมายรวมไปถึงการจัดชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติด้วยการเรียนรู้ร่วมเต็มเวลา (Mainstreaming) หมายถึง นักเรียนพิการ ถูกส่งเข้าไปเรียนในห้องเรียนเหมือนนักเรียนปกติทุกอย่างและไม่มีบริการเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนประเภทนี้ การเรียนรู้ร่วม (Inclusive Education) หมายถึง การเรียนรู้ร่วมเต็มเวลาในห้องเรียนปกติรับบริการเสริมที่เหมาะสม และจำเป็นต้องใช้ชีวิตร่วมกับคนปกติในครอบครัว ชุมชน และสังคม

ศรียา นิยมธรรม (2531 : 36) ให้คำจำกัดความ การเรียนรู้ร่วม ไว้ว่า การเรียนรู้ร่วม หมายถึง การเรียนรู้ การเจริญเติบโตในสิ่งแวดล้อมซึ่งนักเรียนพิการจะได้มีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนปกติในการร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ และกิจกรรมเหล่านั้น ต้องเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการต่าง ๆ ทุกด้าน เช่น ร่างกาย สังคม ภาษา และสติปัญญา และหมายถึง การจัดโปรแกรมการศึกษาบุคคลตามความต้องการ และความสามารถของนักเรียน โดยการจัดกิจกรรมเป็น

กลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็กอย่างเหมาะสม โดยให้นักเรียนทุกคนได้มีปฏิสัมพันธ์กันและร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ กันอย่างทั่วถึง

จากทฤษฎีการเรียนรู้ร่วมกันที่นักการศึกษาได้ให้คำจำกัดความมาข้างต้น พอสรุปได้ว่าการเรียนรู้ คือ การจัดการศึกษาให้นักเรียนพิการได้รับโอกาสเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ โดยได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือจากบุคลากรทุกฝ่าย และทุกคนในโรงเรียนโดยเฉพาะครูผู้สอน ครูการศึกษาพิเศษและนักเรียนปกติ เพื่อให้นักเรียนพิการสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพความพิการและตามความต้องการของนักเรียนพิการ เพื่อจะได้นำความรู้ ความสามารถมาพัฒนาตนเองสามารถอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรีและดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาเพื่อคนพิการนั้น มีความจำเป็นและมีความสำคัญอย่างมาก ส่วนจะจัดการศึกษาในรูปแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับสภาพผู้เรียน แต่ขาดเสียไม่ได้คือ ครูผู้สอน ครูการศึกษาพิเศษ นักเรียนปกติ และการได้รับการส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือจากทุกคนทุกฝ่ายในสังคม และหน่วยงานนั้น ๆ งานเรียนรู้ร่วมกันจึงประสบผลสำเร็จได้ด้วยดี

ปรัชญาของการเรียนรู้

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปรัชญาของการเรียนรู้มีนักการศึกษากล่าวถึงปรัชญาของการเรียนรู้ไว้ดังนี้

กรมสามัญศึกษา (2542 : 8) ได้กล่าวไว้ว่า ไม่มีสังคมใดไร้คนพิการ ดังนั้นเมื่อคนพิการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และเราไม่สามารถขจัดคนพิการออกไปจากสังคมได้ เราจึงควรเตรียมคนพิการนั้น ตั้งแต่เยาว์วัยให้เขามีความพร้อมที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ นักการศึกษาพิเศษส่วนใหญ่เชื่อว่า การให้นักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีโอกาสเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ จะช่วยให้นักเรียนได้มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นพื้นฐานที่จะทำให้บุคคลเหล่านี้สามารถดำรงชีวิตร่วมกันได้ในสังคมอย่างมีความสุข เมื่อเขาเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ดังนั้นจึงควรให้นักเรียนพิการ ได้มีโอกาสเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ เท่าที่สามารถทำได้

นักการศึกษาพิเศษ ได้นำเสนอปรัชญาการเรียนรู้ไว้บนพื้นฐาน 3 ประการ คือ

1. มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษา ดังนั้น การจัดการกระบวนการศึกษาจึงต้องจัดบริการทางการศึกษาให้แก่มนุษย์ทุกคน โดยไม่แบ่งแยกความบกพร่องหรือฐานะเศรษฐกิจและสังคม จึงควรจัดโครงการ และปรับปรุงการปฏิบัติ ให้เหมาะสมกับความต้องการ และความจำเป็นของแต่ละบุคคล

2. มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในการอยู่ร่วมกันในสังคม ดังนั้นการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเรียนและวัยเรียน เพื่อให้นักเรียนพิการอยู่ร่วมกับนักเรียนปกติย่อมก่อให้เกิดคุณค่าและสร้างสรรค์สังคม เพราะนักเรียนเหล่านี้จะได้อ่านใจอันดีต่อกัน ยอมรับซึ่งกันและกันเมื่อนักเรียนเหล่านี้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ จะไม่เกิดการแบ่งแยกความแตกต่างของมนุษย์ในสังคม

3. การเรียนการสอนในชั้นเรียนย่อมสนองความแตกต่างของแต่ละบุคคล ดังนั้นการจัดนักเรียนพิจารณาให้เข้าชั้นเรียนในชั้นเรียนร่วม จึงควรมีการปรับปรุงการเรียนการสอนให้เป็นการสอนเพื่อบุคคลทั่วไปได้พัฒนาความพร้อม ความรู้ และความสามารถของผู้เรียนทุกคน ให้ได้รับการพัฒนาในทุกด้าน ด้วยวิธีการและกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดศักยภาพที่จะดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

ดังนั้น ปรัชญาพื้นฐานการเรียนร่วมสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่มุ่งจัดการศึกษาเพื่อประชาชนไทยคนทุกคนได้มีความเสมอภาคและมีสิทธิเท่าเทียมกันทางการศึกษา ให้คนพิการทุกประเภทมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษา โดยรัฐต้องจัดการศึกษาให้ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการทางการศึกษาพัฒนาขีดความสามารถของมนุษย์เพื่อให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

รูปแบบการเรียนร่วม

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนร่วมมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงรูปแบบการเรียนร่วมไว้ดังนี้

การเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการกับเด็กปกติ อาจกระทำได้หลายลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นวิธีจัดการเรียนร่วม ซึ่งปฏิบัติกันอยู่ในหลายประเทศ และประสบความสำเร็จพอสมควรรูปแบบการจัดการเรียนร่วมมีดังนี้ (ผดุง อารยะวิญญู. 2542 : 221-223)

1. เรียนร่วมในชั้นปกติ เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ และเรียนเหมือนกับเด็กปกติทุกประการ เด็กที่จะเข้าเรียนในลักษณะนี้ได้ ควรเป็นเด็กที่มีความพิการน้อย มีความฉลาดและมีความพร้อมในด้านการเรียน ตลอดจนวุฒิภาวะทางอารมณ์และสังคม

2. เรียนร่วมในชั้นปกติและมีครูพิเศษให้คำแนะนำปรึกษา การเรียนร่วมวิธีนี้คล้ายคลึงกับวิธีแรก กล่าวคือ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติเต็มเวลา แต่มีครูการศึกษาพิเศษคอยช่วยเหลือครูประจำชั้นและครูประจำวิชา ครูการศึกษาพิเศษนี้อาจเรียกว่าครูที่ปรึกษา ครูประเภทนี้ไม่ทำการสอนโดยตรงแต่ให้คำแนะนำแก่ครูที่สอนเด็ก เช่น แนะนำชี้แจงให้ครูที่สอนชั้นเรียนร่วมเข้าใจความต้องการและความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ช่วยกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการสอน ตลอดจนการปฏิบัติต่อเด็กจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก และช่วยประเมินผลพัฒนาการในการเรียนรู้ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เป็นต้น

3. เรียนร่วมในชั้นปกติและรับบริการจากครูเวียนสอน เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ และรับบริการด้านการสอนเพิ่มเติม จากครูการศึกษาพิเศษ ซึ่งจะเดินทางไปตามโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เด็ก เนื่องจากมีจำนวนเด็กใน แต่

ละโรงเรียนไม่มากนัก (อาจประมาณ 2-3 คนต่อโรง) ครูจึงเดินทางจากโรงเรียนหนึ่งไปยังโรงเรียนหนึ่ง เมื่อครบสัปดาห์ก็วนกลับมาสอนเด็กกลุ่มเดิมในโรงเรียนเดิมอีก จึงเรียกครูประเภทนี้ว่า ครูเดินสอนหรือครูเวียนสอน

4. เรียนร่วมในชั้นปกติและรับบริการจากครูเสริมวิชา ครูเสริมวิชาการ คือ ครูการศึกษาพิเศษที่ปฏิบัติงานประจำอยู่ในห้องเสริมวิชาการ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจะเข้ามาเรียนกับครูเสริมวิชาการวัน 1-2 ชั่วโมง หรือมากกว่านี้ขึ้นอยู่กับความต้องการพิเศษของเด็ก การสอนเด็กอาจกระทำเป็นรายบุคคลหรือสอนเป็นกลุ่มเล็กๆ ก็ได้ และสอนในเนื้อหาที่เด็กไม่ได้รับการสอนในชั้นปกติ หรือเนื้อหาที่เด็กมีปัญหานอกจากสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษแล้ว ครูเสริมวิชาการยังมีหน้าที่ในการให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครูปกติในการปฏิบัติต่อเด็กประเภทนี้อีกด้วย

5. ห้องเสริมวิชาการ (Resource room) เป็นห้องที่มีขนาดเท่ากับห้องเรียนหรือมีขนาดใหญ่กว่าหรือเล็กกว่าห้องเรียนได้ ในห้องนี้มีอุปกรณ์เครื่องมือ ตลอดจนเอกสารและหนังสือจำเป็นต้องใช้ในการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หากห้องนี้มีขนาดใหญ่และมีเครื่องมือและอุปกรณ์มาก และให้บริการแก่เด็กอย่างกว้างขวาง อาจเรียกว่าเป็นศูนย์วิชาการ (resource center)

6. ชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ และเรียนร่วมบางเวลาเป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้ในชั้นเดียวกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ มีครูประจำชั้นสอนแทบทุกวิชา ยกเว้นบางวิชาที่เด็กต้องไปเรียนร่วมกับเด็กปกติ เช่น พลศึกษา ศิลปะหรือกิจกรรมนอกหลักสูตรอื่น ๆ

7. ชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ เป็นการจัดเด็กพิเศษที่มีความบกพร่องประเภทเดียวกันไว้เป็นกลุ่มเดียวกัน และเป็นกลุ่มขนาดเล็ก เด็กเหล่านี้เรียนในชั้นพิเศษตลอดเวลา ครูประจำชั้นสอนทุกวิชา การเรียนร่วม ในลักษณะนี้เหมาะสำหรับเด็กที่มีความพิการค่อนข้างมาก

การจัดการเรียนร่วมในลักษณะใดนั้น ขึ้นอยู่กับสภาพความพิการและความพร้อมของเด็ก เด็กที่มีความพิการน้อยและมีความพร้อมสูงอาจจัดให้เรียนร่วมเต็มเวลา เด็กที่มีความพิการมากขึ้นและมีความพร้อมน้อย อาจจัดให้เรียนในชั้นพิเศษลดหลั่นกันลงไปตามสภาพประกอบและขยายรูปแบบเพิ่มเติม

ขั้นตอนการจัดการเรียนร่วม

ในการจัดการเรียนร่วมจะต้องมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องสภาพแวดล้อม บุคลากร เด็ก โดยมีรายละเอียดการเตรียมการดังต่อไปนี้

1. การเตรียมการ

1.1 การจัดเตรียมสภาพแวดล้อม

1.1.1 อาคารสถานที่

ผู้บริหารควรวางแผนจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อความสะดวก และเหมาะสมกับความต้องการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ห้องเรียนอาจใช้ห้องเรียนเหมือนเด็กปกติได้ โดยให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ นั่งหน้าชั้นเรียนและจัดมุมสำหรับวางเครื่องใช้ต่าง ๆ และอุปกรณ์โดยเฉพาะการจัดอาคารสถานที่อาจจำเป็นต้องจัดสร้าง หรือดัดแปลงให้เหมาะสมกับการเรียนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เช่น พื้นควรปูด้วยกระเบื้องยาง การทำทางลาด การจัดสร้างห้องน้ำมีราวจับใกล้โถส้วมสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย

1.1.2 การจัดห้องเรียนและที่นั่งเรียนร่วม การจัดห้องเรียนและที่นั่งเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การจัดห้องเรียน ไม่ว่าจะจัดเป็นชั้นพิเศษโดยเฉพาะหรือจัดแบบให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยห้องเรียนหนึ่งจะมีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไม่เกิน 3 คน หรือไม่เกิน 8-15 คน แล้วแต่กรณี ควรเป็นห้องที่ไม่มีเสียงรบกวนหรือมีเสียงรบกวนน้อยที่สุด ไม่ควรจัดห้องที่อยู่ติดถนน หรือห้องที่อยู่ติดห้องดนตรี เพราะจะมีเสียงรบกวนทำให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีปัญหาในการรับฟังเสียงครูผู้สอน และเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาขาดสมาธิและความสนใจ

1.1.3 รูปแบบของการจัดห้องเรียน จัดเหมือนการจัดห้องเรียนเด็กปกติคือจัดให้มี

- 1) โต๊ะครูจัดไว้มุมใดมุมหนึ่งของห้องเพราะบทบาทของครูตามหลักสูตรครูควรได้ร่วมกิจกรรมกับนักเรียน
- 2) กระจาดน้ำ จัดไว้หน้าห้องเรียน
- 3) กระจาดป้ายนิเทศ แผนภูมิ แผนที่ รูปแบบต่าง ๆ ติดไว้ที่ผนังห้องเรียน
- 4) โต๊ะเก้าอี้เรียน ควรเหมาะสมกับวัยของเด็กและการจัดโต๊ะเรียนควรจัดให้เหมาะสม และเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่
- 5) ตู้เก็บเอกสาร คู่มือครูตลอดจนสื่อและอุปกรณ์ แฟ้มข้อมูลประจำตัวเด็ก แบบกรอกข้อความกำหนดรายบุคคลและผลงานนักเรียน เป็นต้น
- 6) ที่ว่างสำหรับประกอบกิจกรรม นอกจากนี้โรงเรียนควรจัดห้องเรียนซึ่งมีความจำเป็นสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เช่น ห้องฝึกพูด หรือเสริมวิชาการไว้ด้วย

1.2 การจัดเตรียมบุคลากร ควรจะมีการจัดเตรียมบุคลากรที่เกี่ยวข้องในระดับต่าง ๆ ให้พร้อมที่จะยอมรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนร่วม

อย่างเพียงพอ และเข้าใจการปฏิบัติงานที่จำเป็นต่อการเรียนการสอน เพื่อเสริมงานเรียนร่วมให้ประสบความสำเร็จ ควรจัดเตรียมดังนี้

1.2.1 ผู้บริหาร

- 1) ต้องมีเจตคติที่ดี
- 2) มีหลักการบริหารจัดการเรียนร่วม
- 3) ทำความเข้าใจกับบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน
- 4) จัดหาบริการสนับสนุนเพื่อเสริมงานเรียนร่วม
- 5) ส่งเสริมให้กำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร

1.2.2 ครูประจำชั้นเรียนร่วมกับเด็กปกติ/ครูประจำวิชา

- 1) ควรจะได้รับการฝึกให้มีความรู้พื้นฐาน และวิธีสอนเด็กที่มีความบกพร่องในชั้นเรียนร่วมของตน
- 2) ควรเข้าใจวิธีการประสานงานกับบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 3) มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนร่วม มีความเชื่อว่าเด็กทุกคน สามารถเรียนได้และยอมรับให้เข้าเรียนในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของโรงเรียน

1.2.3 ครูประจำชั้นพิเศษ เป็นครูที่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษ หรือได้รับการฝึกอบรมทางการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะ และควรเป็นบุคคลที่

- 1) มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนร่วม
- 2) มีความเชื่อว่าเด็กทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ และมีความต้องการพัฒนาตนเอง
- 3) มีความตั้งใจในการสอน

1.2.4 ครูเสริมวิชาการ

- 1) เป็นครูที่ทำหน้าที่สอนเพิ่มเติมจากการที่เด็กได้เรียนในชั้นปกติ
- 2) เป็นผู้ประสานให้คำแนะนำครูให้ปฏิบัติต่อเด็กที่มีความบกพร่องได้ถูกต้อง

1.3 การจัดเตรียมเด็ก

1.3.1 เด็กที่มีความต้องการพิเศษ การเตรียมเด็กที่มีความต้องการเป็นพิเศษเป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างยิ่ง และหากเด็กได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนส่งเข้าเรียนร่วมแล้ว จะช่วยให้ลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นในชั้นเรียนร่วม นอกจากนี้ยังช่วยลดความยุ่งยากให้กับครูประจำชั้นเรียนร่วม เด็กที่มีความต้องการพิเศษที่พบในโรงเรียนประถมศึกษา มี 3 ลักษณะ คือ

- 1) เด็กที่รับเข้ามาใหม่ และยังไม่มีการเตรียมความพร้อม
- 2) เด็กที่เรียนในชั้นเรียนอยู่แล้ว แต่ผู้ปกครองและครูไม่ทราบถึงความต้องการพิเศษ

3) เด็กที่ได้รับการเตรียมความพร้อม หรือพัฒนาความสามารถแล้วจาก ศูนย์การศึกษาพิเศษ หรือจากโรงเรียน/มูลนิธิต่าง และส่งต่อเพื่อเข้าเรียนร่วม ส่วนเด็กที่ยังไม่ได้เตรียมความพร้อม ควรได้รับการตรวจสอบเบื้องต้นว่า มีความพร้อมมากน้อยเพียงไร เพื่อนำมากำหนดเป็นแผนการเตรียมความพร้อม โดยใช้แผนการศึกษารายบุคคลจัดเตรียมความพร้อม หรือพัฒนาความสามารถ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และต้องให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตน หรือสิ่งที่คาดหวังว่าจะได้รับจากเพื่อน และครูปกติในชั้นเรียนร่วม โดยอาจจัดห้องเตรียมความพร้อมโดยเฉพาะ เมื่อเด็กมีความพร้อมจึงส่งเข้าชั้นเรียนร่วมเต็มเวลา หรือบางเวลา หากโรงเรียนไม่สามารถจัดเป็นชั้นพิเศษ อาจส่งเด็กเข้าชั้นเรียนปกติและจัดเวลาพิเศษให้เด็กได้รับการเสริมเพื่อพัฒนาความสามารถในบางเรื่อง

1.3.2 เด็กปกติ เพื่อให้เด็กเข้าใจในการปฏิบัติ หรือวิธีการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ถูกต้องเหมาะสม มีเจตคติที่ดีไม่ล้อเลียนและยอมรับความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยอาจจัดในรูปกิจกรรมต่าง ๆ

1.4 การจัดเตรียมผู้ปกครอง อาจทำได้หลายวิธี ดังตาราง 1

ตาราง 1 ขั้นตอนการจัดเตรียมผู้ปกครอง

การดำเนินการ	เนื้อหาที่ผู้ปกครองควรทราบ
1. การปฐมนิเทศผู้ปกครองก่อนเปิดภาคเรียนและการนัดหมายการพบปะเป็นระยะ	1. สิทธิเด็ก แนวทางการอบรมเลี้ยงดูเด็กและระเบียบของโรงเรียนตลอดจน แนวการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
2. สนับสนุนผู้ปกครอง ให้เข้าร่วมกิจกรรมในรูปแบบอาสาสมัคร	2. บทบาทของผู้ปกครองในการให้ความร่วมมือแก่โรงเรียน
3. สนับสนุนผู้ปกครองให้ร่วมกลุ่มจัดตั้งสมาคมผู้ปกครอง-ครู	3. รายชื่อสถานศึกษา ตลอดจนหน่วยงานที่ให้บริการแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ที่มา : สรรเพ็ชญ์ อินทะพันธ์. (2546). *การพัฒนาหลักสูตรอบรมบุคลากรโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัดพิษณุโลก*. 16.

1.5 การเตรียมแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล เด็กที่ส่งเข้าเรียนร่วมจะเรียนหลักสูตรเช่นเดียวกับเด็กปกติ แต่เนื่องจากความบกพร่องทำให้ไม่สามารถเรียนบรรลุได้ทุกจุดประสงค์

จึงจำเป็นต้องตัดสิ่งที่เด็กไม่สามารถเรียนได้ออก และเพิ่มเติมสิ่งที่จำเป็นอื่นเข้าไป ฉะนั้นการจัดแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล จะเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กเรียนตาม ความสามารถและได้รับการพิเศษตามความเหมาะสม

1.6 การจัดเตรียมการวัดและประเมินผล ควรดำเนินการ ดังนี้

1.6.1 การวัดและประเมินผล จะต้องแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษออกจากเด็กปกติ โดยไม่นำคะแนนและจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษไปรวมกับเด็กปกติ

1.6.2 การวัดผลและจะต้องสอดคล้องกับการเรียนการสอนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคน รายละเอียดกำหนดไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ซึ่งครูผู้สอนจะทำไว้ก่อนเปิดภาคเรียนแรก

1.6.3 ในกรณีที่เรียนร่วมกับเด็กปกติ และสามารถเรียนได้เช่นเดียวกับเด็กปกติ การวัดและประเมินผลให้ใช้ตามเกณฑ์ปกติ

1.6.4 ในกรณีที่ได้รับการยกเว้นจุดประสงค์การเรียนรู้บางจุดประสงค์ และยกเว้นเนื้อหา บางเนื้อหา การวัดและประเมินผลให้เป็นไปตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับเด็กแต่ละคน

1.6.5 จะต้องปรับปรุงวิธีวัดและประเมินผล ให้สอดคล้องกับความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคน

การคัดแยกเด็ก

การคัดแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นขั้นตอน มีความสำคัญมากเพราะหากดำเนินการคัดแยกและตั้งข้อสังเกตผิดพลาด จะส่งผลกระทบต่อการวางแผนการจัดการเรียนการสอนและให้ความช่วยเหลือแก่เด็ก

ในการคัดแยกเด็กสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การทดสอบการตรวจผลงาน ฯลฯ เครื่องมือที่ใช้มีหลายชนิด เช่น

1. แบบทดสอบมาตรฐาน เช่น เครื่องมือวัดระดับสติปัญญาชนิดต่าง ๆ ผู้ใช้ควรเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง เช่น นักจิตวิทยา แพทย์

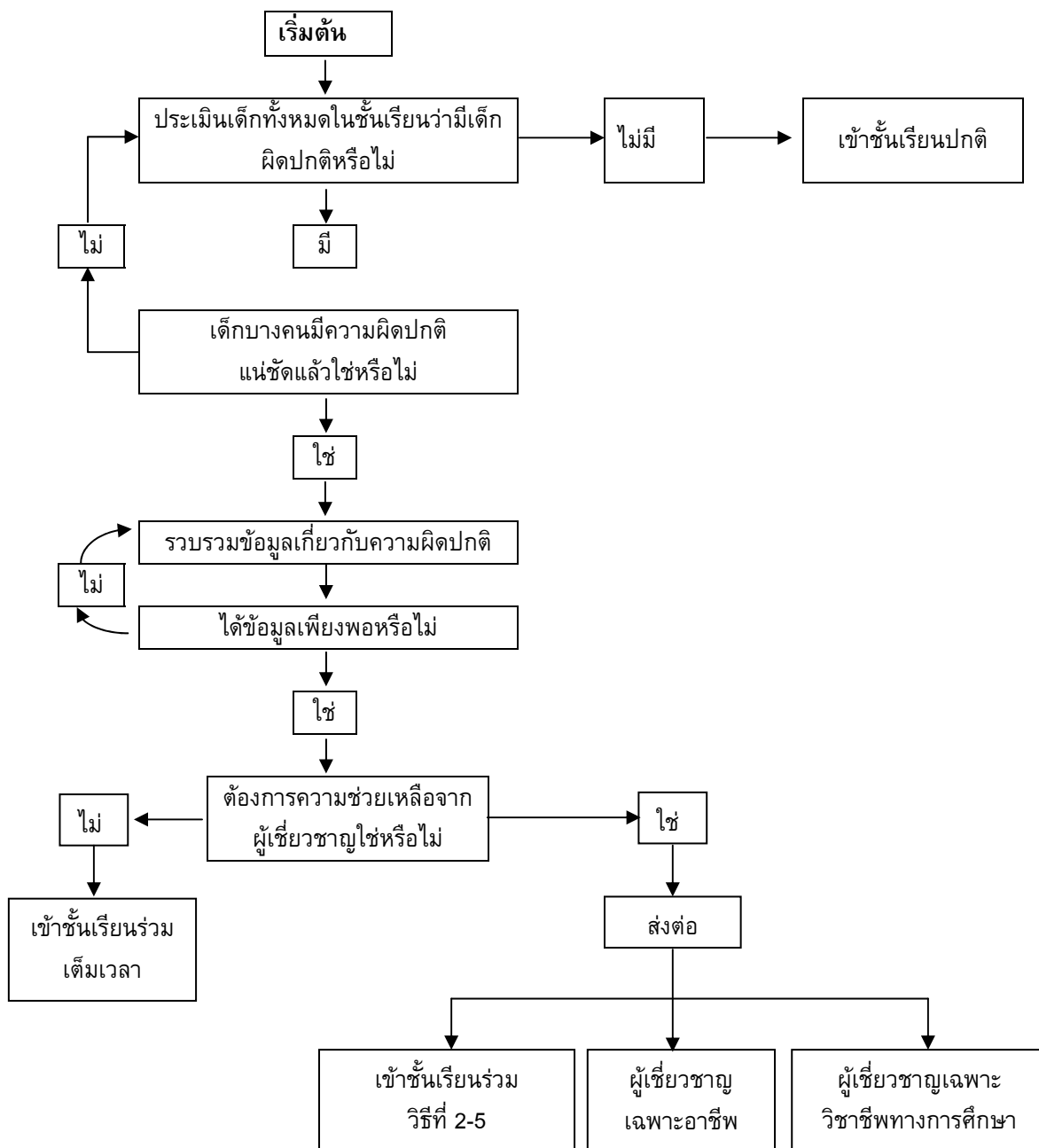
2. แบบทดสอบเฉพาะ เป็นแบบทดสอบที่ใช้คัดแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท เช่น แบบทดสอบวัดการรับรู้ทางสายตา เป็นต้น

3. แบบคัดแยกเด็กเป็นหมุ่น 1 เป็นแบบทดสอบพัฒนาการของเด็กอายุระหว่าง 4-7 ปี ใน 3 ด้าน คือ ด้านการเคลื่อนไหว ด้านภาษา และด้านความคิดรวบยอด แบบทดสอบดังกล่าว ครู / ผู้บริหารที่ผ่านการอบรมทางด้านการศึกษาพิเศษสามารถนำไปปฏิบัติได้ ใช้คัดแยกเด็กที่สงสัยว่าเด็กอาจต้องการช่วยเหลือพิเศษทางด้านการศึกษา

4. แบบคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เช่น
 - 4.1 แบบคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ อายุระหว่าง 2 – 6 ปี
 - 4.2 แบบคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ อายุระหว่าง 6 – 12 ปี
5. แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง เช่น
 - 5.1 แบบสังเกตพฤติกรรมต้องสังเกตอย่างต่อเนื่อง และใช้เวลานาน 6 เดือน ถึง 1 ปี
 - 5.2 แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองของเด็ก การใช้แบบคัดแยกเด็กอย่างเดียวอย่างหนึ่งไม่สามารถสรุปได้ว่าเด็กจะเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้านใด ดังนั้นในการคัดแยกเด็กจึงจำเป็นต้องใช้เครื่องมือหลาย ๆ แบบและหลายวิธีประกอบกัน

ขั้นตอนการสำรวจและคัดแยก

การดำเนินการสำรวจและคัดแยกเด็ก เป็นกระบวนการในการช่วยเหลือตัดสินใจว่านักเรียนคนใด มีความต้องการพิเศษหรือไม่อย่างไร ในการจัดการศึกษา ดังภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบ 1 ขั้นตอนการสำรวจและการคัดแยก

ที่มา : สรรเพ็ชญ์ อินทะพันธ์. (2546). การพัฒนาหลักสูตรอบรมบุคลากรโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัด พิษณุโลก. : 18 .

ขั้นตอนที่ 1 ครูต้องทำการประเมินโดยทำการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนทุกคน ใน ชั้นเรียนของตนเอง อย่างต่อเนื่องและสัมพันธ์กับการเรียนการสอน ว่าเด็กคนใดผิดปกติบ้าง

หรือไม่ ผลที่ได้รับจากการประเมินตามขั้นตอนนี้จะเป็ข้อมูลในการคัดเลือกเด็กเบื้องต้น หลังจากที่ได้ติดตาม สังเกตพฤติกรรมแล้วครูจะทราบปัญหาที่มีผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กได้

ขั้นตอนที่ 2 หากครูยังไม่แน่ใจว่าเด็กที่ค้นพบนั้น มีความผิดปกติชัดหรือไม่ ครูก็อาจประเมินตามขั้นตอนที่ 1 อีกครั้ง หลังจากได้คำตอบแน่นอนว่าเด็กมีความผิดปกติ ให้ดำเนินการในขั้นตอนที่ 2 ต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 ครูและผู้เชี่ยวชาญอื่น ๆ ช่วยกันรวบรวมข้อมูลความผิดปกติของเด็กอย่างละเอียด โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น การทดสอบมาตรฐานการสังเกตพฤติกรรม การเยี่ยมบ้านและสัมภาษณ์ผู้ปกครอง เป็นต้น แล้วบันทึกไว้

ขั้นตอนที่ 4 เป็นขั้นตอนที่คณะทำงานประเมินดูว่าข้อมูลที่ได้มานั้นเพียงพอหรือไม่ ถ้า ยังไม่เพียงพอก็ต้องทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในขั้นตอนที่ 3 ใหม่

ขั้นตอนที่ 5 พิจารณาว่าเด็กที่คัดเลือคนั้น ควรได้รับความช่วยเหลือโดยวิธีใดบ้าง ถ้าเด็กมีความต้องการพิเศษถึงขั้นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญพิเศษแขนงใด ครูจะได้ส่งเด็กไปขอรับบริการพิเศษ

ขั้นตอนที่ 6 ในกรณีที่ตัดสินใจส่งต่อ ครูจะต้องเตรียมเอกสารและรายงานตามความจำเป็น เพื่อขอรับบริการพิเศษจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 7 การปฏิบัติงานครูที่รับผิดชอบการจัดเรียนร่วม จะต้องศึกษาหลักสูตรและปรับแผนการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเด็กเป็นรายบุคคล และประสานงานทั้งด้านการเรียนการสอนและวางแผนขอรับบริการพิเศษที่จัดอยู่ภายในโรงเรียนต่อไป

หลักการจัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

การจัดการเรียนการสอนนับว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก เพราะจะมีผลกระทบโดยตรงถึงประสิทธิภาพการเรียนการสอนทั้งของครูผู้สอนและผู้เรียน ให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งในเรื่องของหลักการจัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษนี้ได้มีผู้เสนอหลักการจัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้ดังนี้

ผดุง อารยะวิญญู (2533 : 204-212) ได้กล่าวถึงหลักการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ แต่สามารถนำไปสอนเด็กปกติได้ด้วยดังนี้

1. สอนจากสิ่งที้งานที่สุด เริ่มสอนเด็กด้วยเนื้อหาที่ต่ำกว่าระดับความสามารถของเด็กเล็กน้อย
2. ใช้ประสบการณ์ตรง การเรียนการสอนที่ดีควรคำนึงถึงประสบการณ์เดิมของเด็กและครูสอนโดยใช้ประสบการณ์ตรง
3. ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ตามขีดความสามารถของตน
4. ใช้แรงเสริมอย่างมีประสิทธิภาพ

5. กระตุ้นให้เด็กใช้ความคิด
 - 5.1 กำหนดสถานการณ์สมมติ
 - 5.2 การให้การบ้านแก่เด็ก
 - 5.3 ควรกระตุ้นให้เด็กใช้ความคิดสร้างสรรค์อย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง
6. ให้เด็กมีโอกาสแสดงความเป็นผู้นำ
7. ให้เด็กเรียนจากเพื่อน แต่ครูจะต้องควบคุมอย่างใกล้ชิด
8. ให้โอกาสเด็กเลือกเรียน
9. สอนจากสิ่งที่เด็กคุ้นเคยไปหาสิ่งที่เด็กไม่คุ้นเคย
10. ทบทวนบทเรียนบ่อย ๆ
11. แสดงผลการเรียนให้เด็กเห็นโดยเร็ว
12. จัดห้องเรียนให้อื้ออำนวยต่อการเรียนรู้
13. สังเกตเด็กควบคู่ไปกับการสอน โดยสังเกตพฤติกรรมและการเรียนรู้ของเด็ก

จากการศึกษาหลักการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ พอจะสรุปได้ว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษควรจัดการเรียนการสอนจากสิ่งที่ง่ายไปหายาก สอนเป็นรูปธรรม สอนในระยะเวลาสั้น ให้รู้จักคิด สอนในสิ่งที่เด็กคุ้นเคย เนื้อหาเท่าที่เด็กเรียนได้ วัตถุประสงค์ตรงกับสภาพเด็กวิธีสอนกับสื่อต้องเหมาะสมกับสภาพของเด็ก ไม่ควรละเลยเรื่องการรับรู้ที่เด็กใช้ประสาทสัมผัสด้านใด เช่น สายตา ทางการฟังหรือการสัมผัส และควรสอนเรื่องความประพฤติ และคุณธรรมด้วย

องค์ประกอบที่ช่วยให้การเรียนร่วมประสบความสำเร็จ

การจัดการเรียนร่วมจะประสบผลสำเร็จเพียงใด ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

1. ครูจะต้องทำงานประสานกันและร่วมมืออย่างดีระหว่างการศึกษากับครอบครัวรวมทั้งบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน
 2. ครูผู้สอนควรมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรวม
 - 2.1 มีความเชื่อว่าเด็กทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษา
 - 2.2 ควรมีความตั้งใจในการสอน
 - 2.3 ควรมีการวางแผนการศึกษาอย่างรอบคอบ
 - 2.4 ควรจัดการเรียนการสอนให้มีการยืดหยุ่นได้ รวมทั้งขนาดของชั้นเรียน ควรยืดหยุ่นตามจำนวน และความต้องการของเด็ก
 - 2.5 ควรระลึกว่าพัฒนาการของเด็กในด้านอารมณ์ สังคม ของเด็กที่มีความสำคัญเดียวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 3. จัดอบรมครูปกติให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

4. การเรียนร่วมควรได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน
5. มีการประเมินผลความก้าวหน้าในการเรียนของเด็กอย่างสม่ำเสมอ
6. ใช้แหล่งทรัพยากรจากชุมชนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
7. ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมและรับรู้เกี่ยวกับการเรียนร่วม
8. โรงเรียนควรมีความพร้อมก่อนลงมือจัดการเรียนร่วม
9. การคัดเลือกเด็กเข้าเรียนร่วมควรพิจารณาถึงความพร้อมของเด็กเป็นสำคัญ

ตาราง 2 เกณฑ์การรับเด็กเข้าเรียนร่วม

ประเภทของเด็ก	ลักษณะของเด็กแต่ละประเภท	
1. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	สูญเสียการได้ยินไม่เกิน 90 เดซิเบล	ช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวันได้
2. เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น	ระดับการมองเห็นเลือนรางหรือตาบอด	ระดับสติปัญญาเฉลี่ยปกติ
3. เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย	ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าร่างกายพิการ	
4. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา	มีระดับสติปัญญาเฉลี่ยประมาณ 50-70	ช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวันได้

ที่มา : สรรเพ็ชญ์ อินทะพันธ์. (2546). การพัฒนาหลักสูตรอบรมบุคลากรโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัดพิษณุโลก. : 25.

ในความบกพร่องทุกประเภทจะต้องประกอบด้วย

- ได้รับการเตรียมความพร้อมมาก่อน
- ไม่มีความบกพร่องซ้ำซ้อนหรือพฤติกรรมที่มีปัญหาหาอื่น ๆ จนเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้

สรุป

การเรียนร่วมเป็นการที่นำเอาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มาเรียนร่วมกับนักเรียนปกติในชั้นเรียนปกติ เพื่อที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเหล่านี้ได้มีโอกาสเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ตามรูปแบบที่เหมาะสม โดยการคำนึงถึงความสามารถของแต่ละคน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ใน

สังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ได้อย่างปกติสุข ซึ่งจะต้องอาศัยส่วนต่าง ๆ เข้ามาช่วยสนับสนุนการเรียนร่วมให้เกิดความสำเร็จได้อย่างเหมาะสม เช่น ลักษณะของการเรียนร่วม รูปแบบ ขั้นตอนการคัดแยกเด็ก การจัดทำแผนเฉพาะบุคคล การประเมินผลการเรียน การบริการ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง บทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง องค์กรประกอบที่ช่วยให้การเรียนร่วมประสบความสำเร็จ และเกณฑ์การรับเด็กเข้าเรียนร่วม เป็นต้น

เด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ความหมายของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีนักวิชาการทางด้านการศึกษาพิเศษ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้ความหมายของเด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้มากมาย ดังนี้

สมคิด บางโม (2544 : 15) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึง เด็กที่มีความต้องการทางการศึกษาเฉพาะของตนเอง ซึ่งจำเป็นต้องจัดการศึกษาให้ต่างไปจากเด็กปกติทางด้านเนื้อหา หลักสูตร กระบวนการที่ใช้ และการประเมินผล

ผดุง อารยะวิญญู (2542 : 13) ได้ให้ความหมายของเด็กที่ต้องการพิเศษว่าหมายถึง เด็กที่มีความต้องการทางการศึกษาแตกต่างไปจากเด็กปกติ การให้การศึกษาสำหรับเด็กเหล่านี้ จึงควรมีลักษณะแตกต่างไปจากเด็กปกติ ในด้านเนื้อหา วิธีการ และการประเมินผล

กิ่งแก้ว ปาจารย์ (2542 : 32) กล่าวว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึง เด็กปกติที่มีลักษณะทางกายภาพหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากสภาพปกติทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์หรือสังคมซึ่งเบี่ยงเบนนี้ รุนแรงถึงขั้นกระทบกระเทือนต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก

เบญญา ชลธารันนท์ (2538 : 1) กล่าวว่า บุคคลที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึง ใครก็ตามที่ไม่สามารถปฏิบัติสิ่งที่จำเป็นที่คนปกติ และ/หรือชีวิตสังคมทั่วไปต้องทำเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นผลมาจากความบกพร่องทางร่างกายหรือสมอง โดยเป็นมาแต่กำเนิดหรือไม่ก็ได้

ศรียา นิยมธรรม (2542 : 39) กล่าวว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึง เด็กที่ไม่อาจพัฒนาความสามารถได้เท่าที่ควร จากการเรียนการสอนตามปกติทั้งนี้มิใช่สาเหตุจากสภาพความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา และอารมณ์จำเป็นต้องจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับลักษณะและความต้องการของเด็ก

จากความหมายของเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่นักการศึกษาได้กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึง เด็กที่มีสภาพความบกพร่องในลักษณะต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม ภาษา หรือสติปัญญา และไม่สามารถปฏิบัติกรรมในชีวิตประจำวันได้อย่างเช่นเด็กปกติทั่ว ๆ ไป รวมถึงด้านการจัดการศึกษา ซึ่ง

ต้องจัดให้มีการเรียนการสอนต่างไปจากเด็กปกติเพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับเด็กที่มีความบกพร่องของเด็กแต่ละประเภทด้วย ตลอดจนความสามารถของแต่ละบุคคล

ปรัชญาของการศึกษาพิเศษ

เด็กที่มีความต้องการพิเศษควรมีสិทธิได้รับการศึกษาเช่นเดียวกับเด็กปกติ เพื่อให้เด็กได้ใช้ความสามารถของตนอย่างเต็มที่ ในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และไม่เป็นภาระแก่สังคม และในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะต้องเหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของเด็ก

ผดุง อารยะวิญญู (2542 : 17) ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาควรตั้งอยู่บนพื้นฐานดังต่อไปนี้

1. เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม
2. เด็กแต่ละคนมีพื้นฐานต่างกัน และแต่ละคนจะต้องเรียนรู้เพื่อปรับตัวเข้าหากันและให้ทันโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป
3. เด็กแต่ละคนย่อมมีความสามารถอยู่ในตัวมากบ้างน้อยบ้าง การศึกษาจะช่วยให้ความสามารถของเด็กปรากฏเด่นชัดขึ้น
4. ในสังคมมนุษย์นั้นย่อมมีทั้งคนปกติและคนพิการ ในเมื่อเราไม่สามารถแยกคนพิการออกจากสังคมคนปกติได้ เราก็ไม่ควรแยกให้การศึกษาแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ดังนั้นหากเป็นไปได้ ควรให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติเท่าที่สามารถจะทำได้
5. เนื่องจากเด็กเหล่านี้มีความต้องการและความสามารถทางการศึกษา ที่แตกต่างไปจากเด็กปกติแม้ว่าความต้องการพื้นฐานไม่แตกต่างกัน ดังนั้นการให้การศึกษาควรมีรูปแบบและวิธีการที่แตกต่างไปจากรูปแบบและวิธีการสำหรับเด็กปกติ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้มีศักยภาพในการเรียนรู้ได้เต็มที่

นนทวัฒน์ สุขผล (2543 : 10-11) กล่าวว่า การจัดการศึกษาพิเศษโดยทั่วไปตั้งอยู่บนรากฐานของความเชื่อหรือหลักปรัชญา ดังต่อไปนี้

1. ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการที่จะได้รับบริการทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็นคนพิการ หรือคนปกติเมื่อรัฐจัดการศึกษาให้แก่เด็กปกติแล้วก็ควรจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิเศษด้วย หากเด็กพิเศษไม่สามารถเรียนในโปรแกรมการศึกษาที่รัฐจัดให้เด็กปกติได้ เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะจัดการศึกษาให้สนองต่อความต้องการของเด็กพิเศษ
2. เด็กพิเศษควรได้รับการศึกษาควบคู่ไปกับการบำบัด การฟื้นฟูสมรรถภาพทุกด้านโดยเร็วที่สุด ในทันทีที่ทราบว่าเด็กมีความต้องการพิเศษ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเรียนต่อไปและมีพัฒนาการทุกด้านถึงขีดสูงสุด
3. การจัดการศึกษาพิเศษควรคำนึงถึงการอยู่ร่วมสังคมกับคนปกติอย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนการสอนเด็กเหล่านี้จึงควรให้เรียนร่วมกับเด็กปกติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำ

ได้ เว้นแต่เด็กพิเศษมีนั้น มีสภาพความพิการหรือความบกพร่องในขั้นรุนแรง จนไม่อาจเรียนร่วมได้ อย่างไรก็ตาม ควรให้เด็กพิเศษได้สัมผัสกับสังคมคนปกติ

4. การจัดการศึกษาพิเศษต้องปรับให้เหมาะสมกับสภาพความเสียหายเปรียบของเด็กพิเศษแต่ละประเภทโดยใช้แนวทางการศึกษาของเด็กปกติ

5. การศึกษาพิเศษและการฟื้นฟูบำบัดทุกด้าน ควรจัดเป็นโปรแกรมให้เป็นรายบุคคล ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบางอย่าง อาจจัดเป็นกลุ่มเล็กสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องหรือมีความต้องการคล้ายคลึงกัน และอยู่ในระดับความสามารถที่ใกล้เคียงกัน

6. การจัดโปรแกรมการสอนเด็กพิเศษ ควรเป็นที่ความสามารถของเด็กและให้เด็กมีโอกาสได้ประสบความสำเร็จมากกว่าที่จะคำนึงถึงความพิการ หรือความบกพร่องเพื่อทำให้เด็กมีความมั่นใจว่าแม้ตนจะมีความบกพร่อง แต่ก็ยังมีความสามารถบางอย่างเท่ากับหรือดีกว่าคนปกติซึ่งจะช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวได้ดีขึ้น

7. การศึกษาพิเศษควรมุ่งให้เด็กมีความเข้าใจ ยอมรับตนเอง มีความเชื่อมั่น มีสัจการแห่งตนและมุ่งให้ช่วยตนเองได้ ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

8. การศึกษาพิเศษ ควรจัดทำอย่างต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่เกิดเรื่อยไป ขาดตอนไม่ได้และควรเน้นถึงเรื่องอาชีพด้วย

เบญญา ชลธารันนท์ (2538 : 5) ได้กล่าวถึง ปรัชญาเบื้องต้นของการศึกษาพิเศษ อัดสำเนาแจกในการสัมมนาทางวิชาการ เรื่องการพัฒนาคนพิการ 27-28 กันยายน) ได้ให้ความเห็นว่า ความเชื่อและหลักเกี่ยวกับปรัชญาเบื้องต้นจะทำให้การศึกษาพิเศษบรรลุถึงจุดมุ่งหมาย มีดังนี้

1. เด็กพิการทุกคนสามารถที่จะเรียนหรือฝึกตนเองให้ทำประโยชน์ได้มากขึ้น
2. สมรรถภาพในการทำงานไม่ได้อยู่ที่สภาพความพิการ
3. ความพิการของเด็กบางคนไม่จำเป็นต้องเป็นความพิการตลอดไป (Permanent Handicap) ในหลายกรณีการศึกษาพิเศษอาจจะเป็นเพียงบริการทางการศึกษาชั่วคราวเท่านั้น
4. บุคลากรจะต้องเป็นคนที่มีความรู้ความสามารถและได้รับการฝึกงานตลอดทั้งมีประสบการณ์ในการทำงานในหน่วยงานของตน

5. ผู้ให้การศึกษาควรสนใจเป็นพิเศษ ในเรื่องการพัฒนาของเด็กพิการเพื่อให้เด็กมีภาพพจน์ที่ดีเกี่ยวกับตนเอง (Positive Self-Image) และยอมรับสภาพความเป็นจริงของตน

6. การศึกษาพิเศษควรรู้วิธีสอนแบบส่งเสริมเอกลักษณ์ของบุคคล (Individualized Instruction) หมายความว่า สอนให้เหมาะสมกับความสามารถ และความพิการของเด็กแต่ละคน

7. การศึกษาพิเศษควรจัด ตั้งแต่ชั้นอนุบาล โดยมีจุดประสงค์ในการป้องกัน ลดปัญหาความพิการและทำให้เด็กมีสัจการแห่งตน (Self-Realization)

8. การศึกษาพิเศษต้องรวมวิชาพลศึกษา นันทนาการ (Recreation) และสุนทรียศาสตร์ เพื่อเตรียมเด็กพิการให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างสมบูรณ์

9. อาชีวศึกษาและการอาชีพเป็นเรื่องสำคัญในการพิจารณาจัดการศึกษาแก่เด็กพิการ

10. ในการจัดเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนปกตินั้น จะถือเป็นแนวปฏิบัติเมื่อเด็กไม่มีปัญหา หรือไม่มีอุปสรรคอื่นใด โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่เด็กจะได้รับเป็นสำคัญ

จากปรัชญาของการศึกษาพิเศษจะเห็นได้ว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนมีความแตกต่างกันไม่ว่าจะในด้านของ พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ซึ่งฟรอยด์ อีริคสัน เพียเจต์ (freud. 1965; Erikson. 1963, Piaget and Inhelder. 1969) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ในช่วงแรกของชีวิตเป็นสิ่งจำเป็น เพราะการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ในช่วงปีแรกของชีวิตจะทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการพัฒนาศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ และในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้น จะต้องจัดให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการช่วยเหลือของเด็ก และสนับสนุนให้เด็กเข้ามาเรียนร่วมในโรงเรียนกับเด็กปกติให้มากที่สุด เพื่อที่เด็กจะได้ใช้ชีวิตอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุข โดยที่บุคคลทั่วไปไม่เห็นว่าเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นตัวอย่างต่อไป

ประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

การแบ่งประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีผู้จัดแบ่งประเภทไว้มากมาย ดังนั้นจึงมีความแตกต่างกันดังนี้

ผดุง อารยะวิญญู (2542 : 20) แบ่งเด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้ 12 ประเภท ได้แก่

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
2. เด็กปัญญาอ่อนที่เรียนหนังสือได้
3. เด็กปัญญาอ่อนที่ฝึกได้
4. เด็กปัญญาอ่อนที่มีระดับสติปัญญาต่ำมาก
5. เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา
6. เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
7. เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม
8. เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้
9. เด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล
10. เด็กปัญญาเลิศ
11. เด็กออทิสติก
12. เด็กที่มีความบกพร่องซ้ำซ้อน

กึ่งแก้ว ปาจารย์ (2542 : 3-5) กล่าวว่า การแบ่งประเภทเด็กพิการ ในด้านการศึกษา ต้องพิจารณาความจำกัดทางร่างกาย และความจำกัดทางสติปัญญา ซึ่งจะเป็นอุปสรรคในการศึกษา โดยแบ่งดังนี้

1. มีความจำกัดทางสติปัญญา (Intellectual Limitaiton) แยกเป็น
 - 1.1 กลุ่มเรียนช้า (Slow learner) มีระดับเกณฑ์เชาวน์หรือไอคิว (Intellectual Quotient-I.Q.) ระหว่าง 70-90
 - 1.2 กลุ่มปัญญาอ่อนพอเรียนได้ (Educable Retarded Children) หรือปัญญาอ่อนเล็กน้อย (Moderate Grade) มีระดับเกณฑ์เชาวน์ระหว่าง 50-70
 - 1.3 กลุ่มปัญญาอ่อนพอฝึกได้ (Trainable Retarded Children) หรือปัญญาอ่อนขั้นปานกลาง (Moderate Grade) มีระดับเกณฑ์เชาว์ระหว่าง 35-49 คนพิการประเภทนี้ และประเภทที่มี ระดับเกณฑ์เชาวน์ต่ำกว่านี้ควรอยู่ในความดูแลของแพทย์และการให้การศึกษา ต้องการจัดและการฝึกสอน โดยผู้มีความสามารถเฉพาะทาง
2. มีความจำกัดทางร่างกาย (Rhysical Limitation) แยกเป็น
 - 2.1 กลุ่มบกพร่องทางการเห็น (Visually Impaired) แบ่งได้เป็น
 - 2.1.1 ตาบอด (Blind)
 - 2.1.2 สายตาเห็นเลือนลาง (Low Vision)
 - 2.2 กลุ่มบกพร่องทางการได้ยิน (Hearing Impaired)
 - 2.2.1 หูหนวก (Deaf)
 - 2.2.2 หูตึง (Hard of Hearing)
 - 2.3 กลุ่มบกพร่องทางการพูด (Speech Impaired)
 - 2.3.1 พูดไม่ได้ (Aphasia)
 - 2.3.2 พูดผิดปกติ (Disorders of Speech)
 - 2.4 กลุ่มบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ (Crippled and Other Health Impaired) เช่น แขน ขาด้วน เป็นอัมพาต บังคับมือเขียนหนังสือไม่ได้ดี เป็นโรคเรื้อรังหรือร้ายแรง เป็นต้น
 - 2.5 กลุ่มบกพร่องทางพฤติกรรม (Behavior Disorders)
 - 2.5.1 อารมณ์ไม่ปกติ (Emotional Disturbed)
 - 2.5.2 ผิดปกติทางสังคม (Socially Maladjusted) เช่น มีความประพฤติกเร่ ก้าวร้าว ชอบข่มเหง ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นไม่ได้ ซึ่งสังคมรังเกียจและอดทนไม่ไหว

นอกจากนั้นคนเดียวอาจมีความพิการหลายอย่าง เรียกว่าพิการซ้ำซ้อน (Multiple Handicap) เช่น เป็นทั้งหูหนวก ตาบอด ปัญญาอ่อน เกิดขึ้นกับคน ๆ เดียวกัน

พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 บัญญัติว่าคนพิการ หมายถึง คนที่มีความผิดปกติหรือบกพร่องทางร่างกาย ทางสติปัญญา หรือทางจิตใจ ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง ดังนี้ (กรมสามัญศึกษา. 2542 : 3)

 1. คนพิการทางการมองเห็น

2. คนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย
 3. คนพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว
 4. คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม
 5. คนพิการทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้
- ศรียา นิยมธรรม (2541 : 30) ได้จำแนกสภาวะของความพิการเป็น 6 ประเภทใหญ่ ๆ

คือ

1. ปัญญาอ่อน
2. บกพร่องทางสายตาหรือการได้ยิน
3. ระบบประสาทผิดปกติ
4. อารมณ์แปรปรวน
5. พัฒนาการผิดปกติ
6. มีปัญหาทางการเรียนรู้

การแบ่งประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สามารถแบ่งได้มากมายหลายประเภทขึ้นอยู่กับเกณฑ์ในการแบ่งที่แตกต่างกัน เด็กที่มีความต้องการพิเศษไม่ว่าจะใช้หลักเกณฑ์ใด ก็ถือเป็นเด็กที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากเด็กปกติ ที่ควรจะได้รับ的帮助เหลือให้มีสิทธิเสรีภาพในด้านต่าง ๆ เท่าเทียมกับเด็กปกติ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวกับหลักสูตร

เจษฎา พานิชพันธ์ (2540 : 13) ได้ศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรคณิตศาสตร์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 4 ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น พบว่าการบริหารหลักสูตรคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 – 4 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ด้านการเตรียมความพร้อมการบริหารหลักสูตรและการนิเทศการสอนอยู่ในระดับมาก

ศุนย์วิทย์การบริการ มหาวิทยาลัยนเรศวร (2542 : 57) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

1. การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน ไม่มีหลักสูตรเฉพาะเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ยังคงใช้หลักสูตรการเรียนการสอน เช่นเดียวกับโรงเรียนปกติ จึงทำให้นักเรียนส่วนใหญ่ยังมุ่งเน้นการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น มากกว่าการประกอบอาชีพในท้องถิ่น
2. การจัดอำนวยความสะดวกในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ โดยจัดสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือบริการห้องสมุด บริการแนะแนว

บริการอาคาร สถานที่ และที่พักอาศัย บริการอาหารโภชนาการ บริการสุขภาพอนามัย บริการด้านความปลอดภัย และสวัสดิการต่างๆ

การรับนักเรียนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เป็นไปตามที่กรมสามัญศึกษากำหนด โดยมีการกำหนดเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แต่ละแห่งอย่างชัดเจนนักเรียนเข้ามาเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สาเหตุเพราะความยากจน

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ประสบปัญหาในด้านการขาดแคลนบุคลากรและการจัดการเรียนการสอน คือ ปัจจุบัน ครู อาจารย์ที่มีอยู่ ความสามารถไม่ตรงตามสาขาที่โรงเรียนต้องการ ครู อาจารย์ยังไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน พฤติกรรมความเชื่อในระบบบริหารจัดการของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์และบางส่วนยังขาดความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ ยังขาดการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

อาคารสถานที่ พบว่า ยังมีความขาดแคลนทั้งอาคารเรียน อาคารประกอบ การบริการบ้านพักอาศัยสำหรับบุคลากร ได้แก่ อาคารหอพัก บ้านพักครู บ้านพักนักการภารโรง มีจำนวนไม่เพียงพอ

นักเรียนมีความคับข้องใจคือ จะต้องช่วยโรงเรียนพัฒนาพื้นที่ การที่โรงเรียนมีระเบียบเคร่งครัด การรังแกกัน มีปัญหาชู้สาว พฤติกรรมสิ่งเสพติด การทะเลาะวิวาททั้งนักเรียน ผู้ปกครอง ให้เข้าถึงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียน แนวทางการจัดการเรียนการสอนและการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยความรอบคอบเฉียบขาดและฉับพลัน

การให้บริการด้านอาหารและโภชนาการที่โรงเรียนดำเนินการอยู่ มีครูโภชนาการคนครัวเป็นผู้ประกอบให้ วันละ 3 มื้อ งบประมาณค่าอาหารได้รับการจัดสรรในหมวดเงินอุดหนุน คนละ 32 บาทต่อวัน ซึ่งผลผลิตที่นักเรียนผลิตขึ้นในโรงเรียนจะได้รับการพิจารณาในอันดับแรก ควรจะให้นักเรียนมีส่วนรับผิดชอบมากขึ้น

การดูแลด้านสุขภาพอนามัย นักเรียนมีครูพยาบาลซึ่งมีวุฒิด้านพยาบาลเป็นผู้ดูแลนักเรียนในเบื้องต้น เมื่อมีอาการรุนแรงก็ได้รับความอนุเคราะห์รักษาพยาบาลจากหน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุขในพื้นที่ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

กัญญา หาญเด่นศิริกุล (2543 : 8) ได้ศึกษาการประเมินหลักสูตรครูทหารชั้นสัญญาบัตร กองการศึกษา กรมยุทธการทหารอากาศ ปริญญาศาสตรมหาบัณฑิต พบว่า จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โครงสร้างของหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย เนื้อหาของหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดประเมินผล พบว่า จำนวนชั่วโมงที่ใช้ในแต่ละเนื้อหาที่เหมาะสม ยกเว้น จำนวนชั่วโมงในหมวดวิชาที่ 9 คือ กิจกรรมเสริมหลักสูตร พัฒนาเกี่ยวกับการทำงานเป็นกลุ่ม คือ การจัดงานสังคมและการบริหารกิจกรรมภายใต้กรอบวัฒนธรรมทหารและนโยบายของโรงเรียน เพื่อฝึกงานบริหารงานที่มีระบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย การจัดเนื้อหาหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก กระบวนการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในทุกประเด็น ยกเว้นกิจกรรมที่ส่งเสริม

ความรู้และทักษะ นอกเหนือจากการเรียนการสอนในชั้นเรียนการวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม ส่วนคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาในการนำความรู้ความสามารถไปใช้ในเรื่อง การนำหลัก จิตวิทยาไปใช้ การสื่อการสอน การใช้ทักษะในการถ่ายทอดการทำแผนการสอน การนำวิธีการสอนแบบต่างๆไปใช้ การวัดและประเมินผลผลการปฏิบัติการสอน ตลอดจนการพัฒนาความรู้ และทักษะเจตคติ นั้น ปรากฏว่าผู้สำเร็จการศึกษามีคุณลักษณะตามจุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

สุชาติ ชนะแพทย์ (2543 : 44) ได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โรงเรียนบ้านนาโคบน กิ่งอำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี พบว่า 1) ชุมชนบ้านนาโคบน ประกอบด้วย คนเชื้อสายไทย กระเหรี่ยง จีน และเชื้อสายอื่นๆ อยู่รวมกัน ประกอบอาชีพทำไร่สับปะรด ชุมชนมีฐานะยากจน ประสบปัญหาเศรษฐกิจ ชุมชน มีศิลปวัฒนธรรมชาวไทย ตะนาวศรีอยู่ในเขตพื้นที่ที่มีป่าไม้อุดมสมบูรณ์ จึงมีความต้องการให้นำศิลปวัฒนธรรมชาวไทย ตะนาวศรีและการท่องเที่ยวป่าในเชิงอนุรักษ์ไปพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและจัดการเรียนการสอน ในโรงเรียนเพราะต้องการให้นักเรียนมีจิตสำนึกที่ดีต่อชุมชนของตน ชุมชนมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ วัสดุอุปกรณ์และสถานที่สำหรับฝึกสอนนักเรียนนักเรียนอย่างเพียงพอ ส่วนด้านงบประมาณต้องขอรับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล 2) โรงเรียนบ้านนาโคบนเปิดสอนตั้งแต่อนุบาล 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากรและนักเรียนประสบปัญหาความยากจนบุคคลในโรงเรียนมีความต้องการหลักสูตรท้องถิ่น เช่นเดียวกับบุคคลในชุมชนเพราะต้องการให้นักเรียนมีจิตสำนึกที่ดีต่อท้องถิ่นของตน โรงเรียนมีอาจารย์ที่เป็นชาวกระเหรี่ยง มีอาจารย์ที่ความรู้ความสามารถในเรื่องการรำกะเหรี่ยง และมีสถานที่ที่ใช้จัดการเรียนการสอนได้ ส่วนงบประมาณโรงเรียนสามารถจัดทำโครงการเสนอต่อสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี เพื่อขอรับการสนับสนุนได้ สามารถจัดทำในรูปแบบปฏิบัติงาน ประจำปีของโรงเรียนได้ด้วย 3) โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์กันดีมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 4) แนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทำได้โดยโรงเรียนแจ้งต่อผู้นำชุมชนเพื่อ ผู้นำชุมชนจะได้แจ้งให้สมาชิกในชุมชนทราบต่อไป

ในปัจจุบัน แม้ว่าหลักสูตรการเตรียมความพร้อมจะเป็นที่นิยม แต่กระแสของการเรียนอ่านเขียนก็ยังรุนแรงเช่นกัน จากแนวโน้มความเป็นโลกาภิวัตน์ที่นำความเปลี่ยนแปลงมาเป็นยุคข่าวสารข้อมูลและเทคโนโลยีใหม่ๆ ได้มีผลต่อการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษาต่างๆอย่างกว้างขวาง ภายใต้ปรัชญาการเตรียมความพร้อมที่ดีความไปในทิศทางที่แตกต่างกัน

เสริมศรี ไชยศรี (2543 : 5-8) ได้ศึกษาหลักเกณฑ์และรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร ที่พึงประสงค์ในระดับอุดมศึกษา พบว่า

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร พบว่า หลักสูตรที่ดีนั้น ควรมีจุดมุ่งหมาย 5 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาหรือส่งเสริมความเป็นคนสมบูรณ์ที่มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะชีวิต และสังคมมีคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งมีความรู้เฉพาะด้าน 2) มุ่งเตรียมความพร้อมทางด้าน

สติปัญญาความสามารถเพื่อให้เป็นผู้บริโภคที่ฉลาด รู้คุณค่าของความคิด วิชาการและสรรพสิ่ง โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความลึกซึ้งทางปัญญาและรู้จักใช้ความคิดชั้นสูง 3) ส่งเสริมทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ในสังคมข้อมูลข่าวสาร 4) ส่งเสริมการเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น และ 5) เพื่อพัฒนาความเป็นสากลความก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาประเทศในเชิงวิชาการ เนื้อหาและประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถในการใช้ภาษาสากลในการติดต่อสื่อสารและการแสวงหาความรู้

2. โครงสร้างหลักสูตร สรุปได้ 4 ประเด็นหลัก กล่าวคือ 1) หลักสูตรควรประกอบด้วยมวลประสบการณ์ที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ (General Core Courses) มวลประสบการณ์ที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้เพื่อนำไปประกอบวิชาชีพชั้นสูง (Concentration Areas) มวลประสบการณ์ที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจ (Electives) และมวลประสบการณ์ที่ผู้เรียนกำหนดและดำเนินการเอง เพื่อเสริมสร้างความสามารถพัฒนาจิตสำนึก และค่านิยมของตนเอง (Co - + Curricular Activities) 2) สัดส่วนของมวลประสบการณ์ที่ผู้เรียนมีคุณสมบัติที่สามารถปรับตัวในการทำงานและการดำรงชีวิต 3) มวลประสบการณ์ที่ ทุกคนควรเรียนรู้ไม่ควรจัดสอนเป็นวิชาพื้นฐานในปีต้นๆ เท่ากัน ควรกระจายให้ตลอดหลักสูตร เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกันระหว่างความรู้ทั่วไปกับความรู้ในการประกอบวิชาชีพชั้นสูง ที่สำคัญมวลประสบการณ์ส่วนที่เป็นแกนนี้เหมาะสมสำหรับจัดมวลประสบการณ์บูรณาการเพื่อความเข้าใจชีวิตสังคมของผู้เรียนทุกคนของสถานศึกษาและ 4) ทุกมวลประสบการณ์ ควรสอดแทรกการสร้างและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ความสนใจใฝ่รู้ ทักษะชีวิตและสังคมให้ผู้เรียนได้พัฒนาบุคลิกลักษณะของตน

3. การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนการสอน สรุปได้ว่า 1) การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนการสอน ควรมีลักษณะยืดหยุ่น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกตามความสนใจทั้งเนื้อหาและกิจกรรม 2) กิจกรรมการเรียน ควรเน้นระหว่างวิชาความรู้และชีวิตจริง รวมทั้งการเน้นประสบการณ์ตรง กระบวนการคิด การเชื่อมโยงทฤษฎีกับการปฏิบัติและ 3) ควรใช้วิธีการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

4. การประเมินผลและมาตรฐานหลักสูตร ควรมีการดำเนินการดังนี้ 1) มีการประเมินปรับปรุงหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ 2) การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร ต้องอาศัยข้อมูลการประเมินจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 3) ควรมีการพัฒนาตัวบ่งชี้มาตรฐานคุณภาพของหลักสูตรตามหลักสูตร ตามหลักเกณฑ์ของหลักสูตร และ 4) ควรสนับสนุนให้สถาบันที่มีความพร้อมเปิดสอนหลักสูตรนานาชาติ เพื่อให้เกิดพัฒนาเครือข่ายและการแข่งขันทางวิชาการ

5. รูปแบบของการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร การจัดเนื้อหาในสถานอุดมศึกษา อาจจัดประสบการณ์เรียนรู้ หรือเนื้อหาสาระเป็นรายวิชา (Courses) แต่ละรายวิชาอาจจัดแยกเน้นเฉพาะสาขาวิชาเดียว (Discipline – bases Curriculum) ซึ่งจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับวิธีการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ควรเพิ่มการพัฒนาหลักสูตรที่มีลักษณะ

สหวิทยาการ หรือบูรณาการ (Interdisciplinary Integrated Curriculum) โดยอาจจะพัฒนาขึ้นมาเป็นหน่วยสหวิทยาการ สำหรับสอนเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือจะเป็นกิจกรรม สหวิทยาการ รายวิชาสหวิทยาการ โปรแกรมสหวิทยาการก็ได้ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์แบบองค์รวม เป็นความสัมพันธ์ของความรู้ที่หลากหลายได้

นอกจากนี้แล้ว การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ต้องยืดหยุ่น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น (Flexible Learning) ซึ่งอาจจะทำได้หลายรูปแบบ เช่น จัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ (Units /Modules) เพื่อความสะดวกในการใช้ระยะเวลาเรียนของผู้เรียนได้เหมาะสม

6. รูปแบบการบริหารหลักสูตร การจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี ในสังคมยุคใหม่ ควรมีความหลากหลายหลายรูปแบบ ทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย รวมทั้งต่อเนื่องตลอดชีวิตในการบริหารหลักสูตร มีประเด็นสำคัญ 3 ประการ 1) เวลาเรียน ต้องจัดให้มีทั้งแบบเต็มเวลา (Full - time) และแบบไม่เต็มเวลา (Part - time) โดยมีการยืดหยุ่นในช่วงเวลาศึกษา ที่เปิดโอกาสให้ผู้ต้องการหาความรู้ความสามารถเข้ามาเรียนได้ เป็นการก่อให้เกิดการศึกษาแบบต่อเนื่อง (Continuing Education) ซึ่งจะเป็นการสนองตอบต่อผู้เรียนและตลาดแรงงาน 2) เปิดโอกาสให้มีการเทียบโอนหน่วยกิต หรือวิชาที่เรียนระหว่างสถาบัน (Credit/ Course Transfer) ซึ่งเป็นการส่งเสริมหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาตลอดชีวิต ทำให้ข้อจำกัดในเรื่องเวลาและสถาบันการศึกษาลดลง และ 3) ใช้ระบบเทคโนโลยีการสอนแบบใหม่ เพื่อช่วยให้ (Self-Management Learning) ทั้งนี้รวมทั้งการศึกษาทางไกล (Distance Learning) ด้วย

จะเห็นได้ว่ารูปแบบของหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรดังกล่าว มีรากฐานมาจากการขยายตัวของการอุดมศึกษาไปสู่มวลชล (Mastication) ซึ่งจำเป็นต้องใช้รูปแบบการจัดการศึกษาหรือการพัฒนาหลักสูตร และการเรียนการสอนที่หลากหลาย (Diversification) เพื่อสนองตอบทั้งความต้องการของปัจเจกบุคคลและสังคม

สรรเพชญ์ อินทะพันธุ์ (2546 : 45) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรอบรมบุคลากรโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษใจจังหวัดพิษณุโลก พบว่า หลักสูตรที่ดีนั้น ควรประกอบด้วยจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 5 ประการคือ

1. เพื่อพัฒนาและส่งเสริมความเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะชีวิต และสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม ร่วมทั้งมีความรู้เฉพาะด้าน
2. มุ่งเตรียมความพร้อมทางสติปัญญา ความสามารถเพื่อเป็นผู้บริโภคที่ฉลาดรู้คุณค่าของความคิด วิชาการและสิ่งต่างๆ โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนลึกซึ้งทางปัญญา และรู้จักการใช้ความคิดขั้นสูง
3. ส่งเสริมทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ในสังคมข้อมูลข่าวสาร
4. ส่งเสริมการเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

5. เพื่อพัฒนาความเป็นสากลเชิงวิชาการ เนื้อหา และประสบการณ์รวมทั้งความสามารถในการใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารและการแสวงหาความรู้และโครงสร้างหลักสูตรจะประกอบด้วย 4 ประเด็นหลัก คือ

5.1 มวลประสบการณ์ที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ เพื่อนำไปประกอบวิชาชีพที่สูงขึ้น สามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจและผู้เรียนกำหนดและดำเนินการเอง เพื่อเสริมสร้างพัฒนาจิตสำนึกและค่านิยมของตนเอง

5.2 สัดส่วนของมวลประสบการณ์ที่ผู้เรียนมีคุณสมบัติที่สามารถปรับตัวในการทำงาน และการดำรงชีวิต

5.3 มวลประสบการณ์ที่ทุกคนควรเรียนรู้ ควรกระจายสอนให้ตลอดหลักสูตร เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกันระหว่างความรู้ทั่วไปกับความรู้ในการประกอบอาชีพส่วนที่เป็นแกน ควรจัดเป็นแบบบูรณาการเพื่อความเข้าใจชีวิต และสังคมของตน

5.4 ทุกมวลประสบการณ์ ควรแทรกการสร้าง และพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ความสนใจใฝ่รู้ทักษะชีวิต และสังคม เพื่อผู้เรียนจะได้พัฒนาบุคลิกลักษณะของตน

ทั้งนี้จะต้องอาศัยส่วนอื่นๆ เข้ามาช่วยในการพัฒนาหลักสูตร รูปแบบการจัดเนื้อหาสาระ รูปแบบการบริหาร เป็นต้น

สรุป หลักสูตรที่ได้นั้น ควรประกอบด้วยจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. เพื่อพัฒนาและส่งเสริมความเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะชีวิต และสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งมีความรู้เฉพาะด้าน

2. มุ่งเตรียมความพร้อมทางสติปัญญา ความสามารถเพื่อเป็นผู้บริโภคที่ฉลาด รู้คุณค่าของความคิด วิชาการและสิ่งต่างๆ โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกซึ่งทางปัญญา และรู้จักการใช้ความคิดขั้นสูง

3. ส่งเสริมทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ในสังคมข้อมูลข่าวสาร

4. ส่งเสริมการเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

5. เพื่อพัฒนาความเป็นสากลเชิงวิชาการ เนื้อหาและประสบการณ์รวมทั้งความสามารถในการใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารและการแสวงหาความรู้และโครงสร้างหลักสูตรจะประกอบด้วยประเด็นหลัก คือ

5.1 มวลประสบการณ์ที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ เพื่อนำไปประกอบวิชาชีพที่สูงขึ้น สามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจและและผู้เรียนกำหนดและดำเนินการเอง เพื่อสร้างพัฒนาจิตสำนึกและค่านิยมของตนเอง

5.2 สัดส่วนของมวลประสบการณ์ที่ผู้เรียนมีคุณสมบัติที่สามารถปรับตัวในการทำงาน และการดำรงชีวิต

5.3 มวลประสบการณ์ที่ทุกคนควรเรียนรู้ ควรกระจายสอนให้ตลอดหลักสูตร เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกันระหว่างความรู้ทั่วไปกับความรู้ในการประกอบอาชีพส่วนที่เป็นแกน ควรจัดเป็นรูปแบบบูรณาการเพื่อความเข้าใจชีวิต และสังคมของตนเอง

5.4 ทุกมวลประสบการณ์ ควรแทรกการสร้าง และพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ความสนใจใฝ่รู้ทักษะชีวิต และสังคม เพื่อผู้เรียนจะได้พัฒนาบุคลิกลักษณะของตน

5.5 การจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

5.6 การประเมินหลักสูตรจะต้องประเมินและปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอและสอดคล้องกับมาตรฐานของหลักสูตร

5.7 รูปแบบหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรจำเป็นต้องใช้รูปแบบการจัดการศึกษาหรือการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนที่หลากหลายเพื่อสนองตอบทั้งความต้องการของปัจเจกบุคคลและสังคม

ทั้งนี้จะต้องอาศัยส่วนอื่นๆ เข้ามาช่วยในการพัฒนาหลักสูตรอีก เช่น การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินและมาตรฐานหลักสูตร รูปแบบการจัดเนื้อหาสาระรูปแบบการบริหาร เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนร่วม

สหภัทร์ เจริญยศ (2540 : 5) ได้ศึกษาเจตคติของบุคลากรทางประถมศึกษาที่มีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษต่อการเรียนร่วม พบว่า การจัดการเรียนร่วมให้มีคุณภาพนั้นจะต้องเตรียมความพร้อมดังต่อไปนี้

1. การเตรียมบุคลากรก่อนที่จะให้ดำเนินการจัดการเรียนร่วม ฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายปฏิบัติการ น่าจะได้ทำการฝึกอบรมที่มีจุดเน้นแตกต่างกัน ฝ่ายสนับสนุนที่มีแนวโน้มว่าจะมีเจตคติพื้นฐานในทางที่ดีกว่าอยู่แล้ว ควรจะได้รับบทบาทในการสนับสนุนทางโรงเรียนอย่างแท้จริง ได้รู้ภาพกว้างๆ ของการจัดและผลที่เกิดขึ้นจากการจัดและการสนับสนุนที่ดี ส่วนฝ่ายปฏิบัติการจะได้รู้ถึงเทคนิคต่างๆ ที่ใช้ และได้เห็นตัวอย่างของการดำเนินงานที่ได้ผลดี นอกจากนี้ถ้ายึดถือตามทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ควรให้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีส่วนในการปฏิบัติงานร่วมกับโรงเรียนที่มีผลงานเป็นที่น่าพอใจด้วย

2. เจตคติทางบวกมีส่วนสัมพันธ์กับประสบการณ์ในการจัดการเรียนร่วม โดยเฉพาะการจัดการเรียนร่วมที่ประสบความสำเร็จ ในการดำเนินการในเรื่องนี้ ฝ่ายสนับสนุน และฝ่ายบริหารระดับสูงจึงควรให้การสนับสนุนแก่ทางโรงเรียนให้ปฏิบัติงานด้วยความสะดวกและส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จ เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนเกิดเจตคติที่ดี และมีกำลังใจในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น และควรมีการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

สุกัญญา ขำเพชร ได้ศึกษาความพร้อมและความต้องการในการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 146 คน ครูผู้สอนจำนวน 380 คน รวมทั้งหมด 526 คน จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า ซึ่งมีความเชื่อมั่น 0.75 และแบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็นส่วนๆ คือ ส่วนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับความพร้อมด้านอาคารสถานที่ ส่วนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความพร้อมด้านบุคลากร ส่วนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับความพร้อมด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ส่วนที่ 4 สอบถามผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับความคิดเห็นที่จะจัดให้มีเรียนร่วม ส่วนที่ 5 สอบถามผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับความต้องการจัดการเรียนร่วมให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภทตามลำดับความสำคัญ ส่วนที่ 7 สอบถามผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับประเภทของการจัดการเรียนร่วม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์มีดังนี้ คือ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ การทดสอบค่าที และดับเบิ้ลยู

ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

1. โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครไม่มีความพร้อมด้านอาคารสถานที่ เพื่อจัดการเรียนร่วมนอกจากห้องเรียนปกติ
2. โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครไม่มีความพร้อมด้านบุคลากรเพื่อจัดการเรียนร่วม นอกจากครูประจำชั้นปกติ
3. โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครไม่มีความพร้อมด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ เพื่อจัดการเรียนร่วมนอกจากของเล่นชนิดมีเสียงและไม่มีเสียง
4. ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครยังไม่มีความคิดเห็นที่จะจัดการเรียนร่วม
5. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีทัศนะในเรื่องต่างๆ ไป เกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม
6. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีความเห็นสอดคล้องกันว่าควรจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางด้านสติปัญญา เป็นอันดับแรก
7. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีความเห็นสอดคล้องกันว่าควรจัดการเรียนร่วมประเภทจัดชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติเรียนร่วมเป็นบางเวลาเป็นอันดับแรก สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ธรรมนูญ รวีผ่อง และคนอื่นๆ (2543 : 9) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมเด็กพิเศษกับเด็กปกติ ของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา ตามตัวแปรประสพการณ์ในการปฏิบัติงาน และประสพการณ์ด้านการอบรม และเพื่อประมวลข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนร่วมเด็กพิเศษกับเด็กปกติ ของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 344 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 45 ข้อ และแบบสอบถามปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้ค่าที่ (t – test) ในการทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมเด็กพิเศษกับเด็กปกติ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีประสพการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กพิเศษกับเด็กปกติ โดยภาพรวมและหลายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการประมวลความคิดเห็นของข้าราชการครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ เกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กพิเศษกับเด็กปกติ ได้แก่ การเตรียมความพร้อมของบุคลากร ควรจัดให้มีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะด้าน เด็กพิเศษ ตลอดจนมีการอบรมอย่างสม่ำเสมอและมีค่าตอบแทนที่เหมาะสมอาคารสถานที่ ควรจัดให้มีอาคารที่เอื้อต่อเด็กพิเศษ โดยการสร้างขึ้นใหม่ หรือปรับปรุงอาคารสถานที่ที่มีอยู่แล้ว สื่อวัสดุอุปกรณ์และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ควรจัดให้มีโดยแยกประเภทของเด็กพิเศษให้เพียงพอ การจัดการเรียนการสอน ควรจัดให้หลักสูตรมีความเหมาะสมกับสภาพของเด็ก และควรสอนแยกตามประเภทของความพิการ การวัดและประเมินผล ควรมีการแยกการวัดและประเมินผลต่างจากเด็กปกติ

สรรเพ็ชญ์ อินทะพันธ์ (2546 : 37) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรอบรมโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในจังหวัดพิษณุโลก ได้สรุปแนวการจัดการเรียนร่วมดังนี้

การจัดการโรงเรียนประถมศึกษาเป็นการจัดการกระบวนการดำเนินงานที่จะประกอบไปด้วยการวางแผน การจัดรูปงาน การเร่งรัดการดำเนินงาน การควบคุมงาน จะเป็นผลทำให้เกิดสิ่งที่จะเอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนร่วมให้สะดวกยิ่งขึ้น เป็นการเตรียมพร้อมก่อนมีการจัดการเรียนร่วม ซึ่งจะต้องพร้อมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง อาคารสถานที่ ผู้ปกครอง นักเรียนปกติ และนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษซึ่งจะทำให้การจัดการเรียนร่วมประสบความสำเร็จขึ้นได้

อรรถญา เชื้อทอง (2546 : 11) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการอ่านคำยากของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่จัดการเรียนร่วมได้ให้เหตุผลที่ดีของการจัดการเรียนร่วมให้ดังนี้

ในการจัดการเรียนร่วมเป็นการจัดเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าเรียนใกล้บ้าน เช่นเดียวกับเด็กปกติทั่วไปอีกทั้งยังเป็นการช่วยลดภาระของผู้ปกครองในการเดินทางรับส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนประจำ ประหยัดค่าใช้จ่ายให้สังคมมีความเข้าใจและยอมรับในความสามารถของเด็กอีกด้วย

สรุป งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ผู้วิจัยได้สรุปเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนร่วมที่ดีและให้มีคุณภาพจะต้องเตรียมความพร้อมที่สำคัญ คือ

1. ผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์และเจตคติที่ดีต่อการเรียนร่วม
2. เตรียมความพร้อมบุคลากรก่อนที่จะให้ดำเนินการจัดการเรียนร่วมทั้งในด้านความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมตลอดจนความพร้อมทางด้านจิตใจ จะต้องมีการเจตคติที่มีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคน
3. สถานศึกษาจะต้องเตรียมความพร้อมอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนร่วม
4. บุคลากรทางการศึกษาทุกฝ่ายจะต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมอย่างเต็มความสามารถ
5. สถานศึกษาจะต้องปรับหลักสูตรให้สอดคล้องพัฒนาการและความสามารถของเด็กแต่ละบุคคล
6. สถานศึกษาและครูผู้สอนจะต้องร่วมกันวางแผนในการจัดการเรียนร่วม โดยทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกัน ตั้งแต่ผู้บริหาร คณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนบ้านช้างคลอด หมู่ที่ 6 ตำบลท่าหมอไพร อําเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้ประชากรทั้งหมด 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. หลักสูตรการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนบ้านช้างคลอดเพื่อการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เป็นหลักสูตรการอบรมที่ได้จัดทำโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร บุคลากรผู้ปฏิบัติ นักวิชาการ และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาจัดทำเป็นเนื้อหาในหลักสูตรที่จะมาจัดการอบรม โดยมีขั้นตอน การจัดทำดังต่อไปนี้

- 1.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัย
- 1.2 นำข้อมูลมากำหนดโครงสร้างและแนวทางการพัฒนาหลักสูตร
- 1.3 สร้างหลักสูตรและการนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ
- 1.4 นำหลักสูตรไปปรับปรุงตามข้อเสนอจากผู้เชี่ยวชาญ
- 1.5 นำหลักสูตรมาฝึกอบรมที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษก่อนและหลังการอบรม ประกอบด้วยข้อคำถาม 50 ข้อ ๆ ละ 1 คะแนน 4 ตัวเลือก ถ้าตอบถูกได้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดได้ 0 คะแนน เกณฑ์การให้คะแนนผู้ตอบจะต้องทำให้ได้ ร้อยละ 50 จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์การอบรม

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การสร้างหลักสูตรการอบรมการจัดการเรียนร่วมฯผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้
 - 1.1 ศึกษา ค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี หลักการ จากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการศึกษาภาคบังคับ
 - 1.2 นำข้อมูลที่ได้ศึกษามากำหนดโครงสร้างและพัฒนาเป็นหลักสูตรการเตรียมความพร้อมของครู เพื่อจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และการสร้างแบบทดสอบความรู้และแบบสอบถาม
 - 1.3 นำหลักสูตรที่ได้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาความสอดคล้อง จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมและวิธีการประเมิน โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน คือ
 - 1) อาจารย์พัชรี จิวพัฒนกุล จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
 - 2) อาจารย์ประกอบ คงคาธร จาก โรงเรียนบ้านช้างคลอด
 - 3) อาจารย์นิรัฐ ด้วงปาน จาก โรงเรียนวัดทุ่งพระ
 - 1.4 นำหลักสูตรการฝึกอบรมเกี่ยวกับการอบรมที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับครูในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มประชากร เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมทางด้านการสื่อเพื่อให้เข้าใจเนื้อหาและข้อคำถามในประเด็นต่าง ๆ ในการตอบแบบทดสอบความรู้และแบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรม
 - 1.5 นำหลักสูตรการอบรมแบบทดสอบความรู้และแบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมที่แก้ไขแล้ว ไปจัดอบรมตามตารางที่กำหนดกับกลุ่มประชากรต่อไป
2. นำแบบทดสอบความรู้ไปใช้ก่อนและหลังการอบรม
3. นำแบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรม

แบบแผนการดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้แผนการทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 249) ดังนี้

ตาราง 3 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
E	T ₁	X	T ₂

- E แทน กลุ่มประชากรที่ใช้ในการอบรมการเตรียมความพร้อมการเรียนรู้ร่วม
- X แทน การฝึกอบรมการเตรียมความพร้อมเพื่อจัดการเรียนร่วม
- T₁ แทน การทดสอบก่อนการอบรม
- T₂ แทน การทดสอบหลังการอบรม

วิธีการดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองดังนี้

1. สร้างความเข้าใจ ติดต่อประสานงานกับผู้บริหารเพื่อวางแผนการจัดอบรม
ระยะเวลา 1 สัปดาห์
2. ดำเนินการจัดอบรมตามหลักสูตร ใช้เวลา 2 วัน รวม 14 ชั่วโมง โดยกำหนดเวลาดังนี้

ตาราง 4 การดำเนินการทดลอง

รายการดำเนินการ	ปีการศึกษา 2548		
	ม.ย	ก.ค	ส.ค
1. สร้างความเข้าใจ	=====		
2. วางแผนจัดการอบรม		=====	
3. จัดอบรม			
- ตอบแบบทดสอบก่อนอบรม		=====	
- อบรมตามหลักสูตร		=====	
- ตอบแบบทดสอบหลังอบรม		=====	
4. นำข้อมูลมาวิเคราะห์			=====
5. นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ			=====

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวิธีการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ก่อนการอบรมผู้วิจัยนำแบบทดสอบความรู้ไปใช้กับกลุ่มทดลองจำนวน 8 คน ตอบแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมเพื่อจัดการเรียนร่วม
2. ดำเนินการอบรม โดยผู้วิจัยจัดอบรมด้วยตนเองและเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ 3 คน คือ

1) อาจารย์พัชรี จีวพัฒนกุล	จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
2) อาจารย์ประกอบ คงคาร	จาก โรงเรียนบ้านช้างคลอด
3) อาจารย์นิรัฐ ตังปาน	จาก โรงเรียนวัดทุ่งพระ

3. นำแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อม เพื่อการจัดการเรียนร่วม และแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดอบรมไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบความรู้ของครู ก่อนและหลังการอบรม การเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนบ้านช้างคลอดเพื่อการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ด้วยวิธีการทดสอบความรู้ของครูโรงเรียนเรียนร่วม (The Wilcoxon Matched Pairs Signed Ranks Test) (นิภา ศรีไพโรจน์. 2533 : 91)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน มีดังนี้

1.1 ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 73)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนโดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2538 : 79)

$$S.D = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	N_N	แทน	จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาหลักสูตร การเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วม และเปรียบเทียบความรู้ของครูโรงเรียนบ้านข้างคลองคุดก่อนและหลังการอบรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในการเสนอการวิเคราะห์และแปลผล ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

E	แทน	กลุ่มประชากรที่ใช้ในการอบรมการเตรียมความพร้อมของครู
X	แทน	ชุดอบรมการเตรียมความพร้อมของครู
\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
T ₁	แทน	คะแนนก่อนการอบรม
T ₂	แทน	คะแนนหลังการอบรม

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หลักสูตรการอบรมการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วม เป็นหลักสูตรการเตรียมความพร้อมของครูผู้สอน และจะสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่างๆ ในโรงเรียนเรียนร่วม

2. เนื้อหาวิชาของหลักสูตรมี 2 ภาค คือ

ภาคที่ 1 ความรู้เชิงวิชาการ เป็นความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ ยุทธศาสตร์และหลักการจัดการศึกษาพิเศษตลอดจนการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนร่วม

ภาคที่ 2 การประเมินผล เป็นการประเมินผลผู้เข้าร่วมการอบรมตามหลักสูตรนี้ ซึ่งกำหนดไว้ 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ประเมินผลภาคความรู้เชิงวิชาการ และขั้นตอนที่ 2 เป็นการประเมินผลความพึงพอใจในการเข้าร่วมการอบรม

3. การอบรมกำหนดเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ครูผู้สอนโรงเรียนบ้านข้างคลองคุดจำนวน 8 คน เป็นผู้เข้ารับการอบรมภาคความรู้เชิงวิชาการด้วยวิธีการอบรมเรื่อง การเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วม ในวันที่ 30 มกราคม 2549 ณ สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง เขต 2 สงขลา และวันที่ 31 มกราคม 2549 ณ โรงเรียนบ้านข้างคลองคุด

ขั้นตอนที่ 2 ผู้เข้าร่วมอบรมหลังจากได้ผ่านการอบรมตามหลักสูตรจะมีการประเมินผลด้านความรู้ที่ได้รับจากการอบรมอีกครั้งหนึ่ง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบความรู้ของครูที่ได้รับการอบรมตามหลักสูตรการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วม ซึ่งผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การเปรียบเทียบความรู้ของครูที่ได้รับการอบรมตามหลักสูตรการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วม : กรณีโรงเรียนบ้านช้างคลอด ผลปรากฏดังตาราง 5

ตาราง 5 คะแนนการอบรมการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วม : กรณีโรงเรียนบ้านช้างคลอด ก่อนและหลังการอบรม

คนที่	คะแนนก่อนการสอน (T ₁) (คะแนนเต็ม 50 คะแนน)	คะแนนหลังการสอน (T ₂) (คะแนนเต็ม 50 คะแนน)	คะแนนที่เพิ่มขึ้น
1	14	46	32
2	15	48	33
3	13	34	21
4	12	45	33
5	9	42	33
6	10	35	25
7	11	42	31
8	16	37	21
\bar{X}	12.50	41.12	28.63
S.D	13.08	27.55	5.20

จากตาราง 5 พบว่า ความรู้ด้านการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนร่วมของครูหลังจากการอบรมการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วมสูงกว่าความรู้ก่อนการอบรม โดยก่อนการอบรมครูมีความรู้ที่ใกล้เคียงกัน มีคะแนนตั้งแต่ 9 ถึง 15 คะแนน เฉลี่ยของกลุ่มเท่ากับ 12.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จัดเป็นความรู้พื้นฐานที่ไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด และหลังจากการฝึกอบรมครูมีความรู้เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนร่วมใกล้เคียงกันโดยมีคะแนนตั้งแต่ 34 ถึง 48 คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเท่ากับ 41.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จัดเป็นความรู้การเตรียมความพร้อมของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมอยู่ในระดับดี พอใช้ คะแนนที่เพิ่มขึ้นเท่ากับ 21 ถึง 33 คะแนน

2. การเปรียบเทียบความรู้ของครูก่อนและหลังการอบรมตามหลักสูตรการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วม : กรณีโรงเรียนบ้านช้างคลอด ผลปรากฏดังตาราง 6

ตาราง 6 ผลการเปรียบเทียบความรู้ของครูก่อนและหลังการอบรมการเตรียมความพร้อม
ของครูโรงเรียนเรียนร่วม : กรณีโรงเรียนบ้านช้างคลอด

คนที่	คะแนน		ผลต่างของ คะแนน	ลำดับที่ความ แตกต่าง	ลำดับความแตกต่าง		
	ก่อนสอน	หลังสอน			บวก	ลบ	
1	14	46	33	5.0	5.0	-	
2	15	49	33	7.0	7.0	-	
3	13	34	21	1.5	1.5	-	
4	12	45	33	7.0	7.0	-	
5	9	42	33	7.0	7.0	-	
6	10	35	25	3.0	3.0	-	
7	11	42	31	4.0	4.0	-	
8	16	37	21	1.5	1.5	-	
					T = 36	T = 0	

แตกต่างทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 พบว่า หลังจากที่ครูได้รับการอบรมการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียน
เรียนร่วม : กรณีโรงเรียนบ้านช้างคลอดเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองที่มุ่งเน้นเปรียบเทียบความรู้ของครูที่ได้รับการอบรมตามหลักสูตรการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วม โดยเฉพาะ โรงเรียนบ้านข้างคลอง เพื่อเป็นการพัฒนาให้ครูมีความรู้ความสามารถ ตลอดจนมีความพร้อมในการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วม : กรณีโรงเรียนบ้านข้างคลอง
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ของครู โรงเรียนบ้านข้างคลอง ก่อนและหลังการอบรมการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วม : กรณีโรงเรียนบ้านข้างคลอง

สมมติฐานการวิจัย

1. หลักสูตรการอบรมการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วม : กรณีโรงเรียนบ้านข้างคลอง สามารถเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนร่วมได้
2. ครูได้รับการอบรมหลักสูตรการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วม : กรณีโรงเรียนบ้านข้างคลอง หลังผ่านการอบรมมีความพร้อมในการจัดการเรียนร่วมสูงขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูโรงเรียนบ้านข้างคลอง หมู่ที่ 6 ตำบลท่าหม่อไทร อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จำนวน 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. หลักสูตรการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วม : กรณีโรงเรียนบ้านข้างคลอง
2. แบบประเมินการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วม : กรณีโรงเรียนบ้านข้างคลอง

วิธีการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองดังนี้

1. ติดต่อประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียนเพื่อวางแผนการจัดการอบรมเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์
2. ให้กลุ่มทดลองตอบแบบประเมินก่อนการจัดอบรม
3. จัดอบรมให้กับกลุ่มทดลอง จำนวน 1 ครั้ง เวลา 2 วัน รวม 14 ชั่วโมง
4. ให้กลุ่มทดลองตอบแบบประเมินหลังการจัดอบรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบความรู้ของครูก่อนและหลังการอบรมด้วยวิธีการทดสอบ The

Wilcoxon Matched Pairs Signed Rank Test.

สรุปผล

1. หลักสูตรการอบรมนี้มีประสิทธิภาพเนื่องจากหลังการอบรมครูมีความรู้ทางการศึกษาพิเศษสูงกว่าก่อนการอบรม
2. ครูกลุ่มทดลองที่ได้รับการอบรมตามหลักสูตรการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วมมีความรู้ทางการศึกษาพิเศษก่อนและหลังการอบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการอบรมครูมีคะแนนความรู้ทางการศึกษาพิเศษสูงกว่าก่อนได้รับการอบรม

อภิปรายผล

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบความรู้ของครูที่ได้รับการอบรมการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วม : กรณีโรงเรียนบ้านช้างคลอด ผลการวิจัยพบว่า ครูกลุ่มทดลองที่ได้รับการอบรมมีคะแนนความรู้ก่อน และหลังการอบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน โดยพบว่าหลังการอบรมครูมีคะแนนความรู้สูงกว่าก่อนรับการอบรมทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการอบรมเป็นการจัดการโดยอาศัยรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การบรรยายโดยวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถด้านการศึกษาพิเศษ โดยเฉพาะ การจัดกิจกรรมกลุ่มย่อย การซักถามจากวิทยากรตลอดจนการมีความพร้อมในเรื่องสื่อที่เป็นสิ่งเร้าที่ช่วยสร้างความสนใจและความเข้าใจให้กับผู้เข้าร่วมอบรม เช่น เอกสารประกอบการอบรม สื่อ Power Point โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ดารณี ทัศนะภูมิ, 2542 :

45) กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนจะต้องมีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (สุรินทร์ ยอดคำแปง. 2542 : 29) กล่าวถึง การจัดการเรียนการสอนจะต้องมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรโดยใช้วิธีการประชุมชี้แจง (เสริมศรี ไชยศร. 2543 : 5) กล่าวถึงการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องมีการยืดหยุ่นและมีการใช้วิธีการเรียนการสอนที่หลากหลาย (สรรเพ็ชญ์ อินทะพันธ์. 2546 : 67) การจัดฝึกอบรมควรมีกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับได้รับประสบการณ์ในการเรียนรู้ได้หลายรูปแบบ และสามารถนำไปปฏิบัติในโรงเรียนที่รับผิดชอบได้

การจัดอบรมครั้งนี้ ใช้เวลาในการอบรม 2 วัน โดยการอบรมนั้นผู้จัดได้ทำหลักสูตรการอบรมการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วมและเชิญวิทยากร คือ นายศลใจ วิบูลกิจ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 อาจารย์พัชรี จิวพัฒนากุล อาจารย์ประกอบ คงคาธร ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านช้างคลอด จึงทำให้กลุ่มทดลองสามารถนำความรู้ไปเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบได้ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สรรเพ็ชญ์ อินทะพันธ์. 2546) การจัดฝึกอบรมควรมีกิจกรรมที่หลากหลายซึ่งทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับได้รับประสบการณ์ในการเรียนรู้ได้หลายรูปแบบและสามารถนำไปปฏิบัติในโรงเรียนที่รับผิดชอบได้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนหลังการอบรมไปแล้วสามารถนำความรู้และหลักสูตรไปเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารในการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วม : กรณีศึกษาอื่นๆ เพื่อให้ครูในโรงเรียนที่ได้รับการอบรมมีความรู้เพิ่มมากขึ้น และสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในโรงเรียนที่ตนเองรับผิดชอบได้

2. ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีความรู้ก่อนและหลังการอบรมแตกต่างกัน ผู้วิจัยพบว่า การจัดอบรมควรมีการจัดสถานที่ที่หลากหลายและประกอบด้วยมีวิทยากรบรรยายที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะเป็นผู้ให้ความรู้ ซึ่งทำให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับประสบการณ์ ในการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายและชัดเจนมากขึ้นและสามารถนำความรู้จากการอบรมไปเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติงานในโรงเรียนที่รับผิดชอบได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการจัดอบรมครั้งต่อไป ควรจัดให้มีการอบรมในลักษณะนี้อีกในเชิงปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

2. ควรมีการอบรมให้ความรู้กับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกโรงเรียนในแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยเฉพาะ สพท.สข.3 เพื่อเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนร่วม

3. ควรให้ทุกโรงเรียนทดลองการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยเขตพื้นที่การศึกษา สงขลา เขต 3 และศูนย์การศึกษาพิเศษ เขต 3 เป็นผู้ดูแลและคอยให้คำแนะนำ

4. ควรมีการจัดอบรมทางการศึกษาพิเศษเป็นระยะห่างอย่างสม่ำเสมอในแต่ละเรื่อง เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการอบรมมีความรู้ ความชำนาญและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). *ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เรื่อง การจัดการศึกษาพิเศษ*.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กฎกระทรวง ฉบับที่ 3. (พ.ศ. 2537). (2537). *ราชกิจจานุเสกษา*. เล่มที่ 111 ตอนที่ 34 ก.
หน้า 11 – 12.
- กรมสามัญ. (2525). *คู่มือครูการศึกษาพิเศษ เล่ม 1*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ทิพย์อักษร.
_____. (2537). *คู่มือการจัดการเรียนร่วม*. กรุงเทพฯ : กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญ
กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2542). *รายงานการวิเคราะห์การประเมินผลการประชุมอบรมครูวิทยากรแกนนำ
การจัดการเรียนร่วม*. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวง
ศึกษาธิการ.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544*.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.) กระทรวงศึกษาธิการ.
- กองการศึกษาเพื่อคนพิการ กลุ่มพัฒนาการศึกษา. (2540). *การศึกษาและวิเคราะห์สภาพการ
จัดการศึกษาพิเศษในประเทศไทย*. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ.
- กองการศึกษาเพื่อคนพิการ กลุ่มวิจัยติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ
กรมสามัญศึกษา. (2542). *รายงานสภาพการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการใน
โรงเรียนปกติในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : สมชายการพิมพ์.
- กัญญา หาญเด่นศิริกุล (2543). *การประเมินหลักสูตรครุฑทหารชั้นสัญญาบัตร*. กรุงเทพฯ : กอง
การศึกษา กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ.
- กิ่งแก้ว ปาจารย์. (2542). *การประเมินปัญหาของเด็กพิการในการฟื้นฟูสมรรถภาพเด็ก
พิการ*. กรุงเทพฯ : กรีนพรีน.
- คณะอนุกรรมการคัดเลือกและจำแนกความพิการเพื่อการศึกษา. (2543). *คู่มือการแยกและ
ส่งต่อคนพิการเพื่อการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะอนุกรรมการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ. (2543) *แผนพัฒนาการศึกษา (พ.ศ.
2543 - 2549) ของกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- เจษฎา พานิชพันธ์. (2540). *สภาพการใช้หลักสูตรคณิตศาสตร์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4
ของโรงเรียนประถมศึกษา*. ขอนแก่น : เทศบาลนครขอนแก่น.

- ณัฐกานต์ ต่อเจริญ. (2540). การทดลองเตรียมความพร้อมด้วยเกมการศึกษาเรื่องสีและรูปทรง สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับก่อนประถมศึกษา. ปรินญาณิพนธ์ กศม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดรุณี รุจกรกานต์ และอื่น ๆ. (2537). การสร้างหลักสูตรอบรมเยาวชนให้เป็นผู้ดำเนินการ วรรณคดีป้องกันการติดเชื้อเอดส์. รายงานการวิจัย. ขอนแก่น : คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ดารณี ฐานะภูมิ. (2542). การเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กปัญญาอ่อนระดับชั้นอนุบาล. กรุงเทพฯ : กองโรงพยาบาลราชานุกูล กรมสุขภาพจิต.
- ทวีป อภิลิทธิ์. (2538). เทคนิคการเป็นวิทยากรและการฝึกอบรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ.
- ธรรมบุญ รวีผ่อง และคนอื่น ๆ. (2543). คู่มือการสอน เรื่องทักษะเบื้องต้นในการให้คำปรึกษา ผู้ปกครอง เด็กที่มีความต้องการพิเศษ สำหรับนักศึกษาพิเศษและสำหรับโครงการ ฝึกอบรมครูและหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง. มหาสารคาม : ศูนย์การศึกษาพิเศษ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- รัชชชัย ชัยจิรฉายากุล. (2530). การพัฒนาหลักสูตรจากแนวคิดสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- นนทวัฒน์ สุขผล. (2543). คู่มือปฏิบัติการฝึกอบรม. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- เบญญา ชลธาร์นนท์. (2538). รวมบทความวิชาการทางการศึกษาพิเศษพิเศษ. กรุงเทพฯ : สหธรรมิก.
- ประหยัด ภูหนองโอง. (2538). วิสัยทัศน์ทางการศึกษาสำหรับคนพิการไทยในยุคโลกาวิวัฒน์. เอกสารประชุมสัมมนา. กรุงเทพฯ : ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ องค์การสหประชาชาติ กรุงเทพมหานคร.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2539). การประเมินผลเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ร่วมกับเด็กปกติ. เอกสารประกอบโครงการเรียนร่วมของเด็กพิการ. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎร. ถ่ายเอกสาร.
- _____. (2533). การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ.
- _____. (2542). การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : แว่นแก้ว.
- _____. (2543). รวบรวมบทความทางวิชาการ การประชุมนานาชาติว่าด้วยการศึกษาพิเศษ ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ผดุง อารยะวิญญู. (2540). *แนวทางการจัดการศึกษาพิเศษของประเทศไทย : รายงานวิจัย ประกอบร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2541). *การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : พีเออาร์ตแอนด์พริ้นติ้ง.
- _____. (2542). *การเรียนรู้ระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ*. กรุงเทพฯ : ไร่ไทยเพรส.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542). *หมวดที่ 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาในมาตรา 10*. ถ่ายเอกสาร.
- พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534. (2534). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 108. ตอนที่ 205. หน้า 18 – 19.
- พิสมัย ถิณะแก้ว (2533). *หลักสูตรประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- พิชัย ลีพิพัฒน์ไพบูลย์. (2543). *ผู้จัดการฝึกอบรมอาชีพ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ปฏิญญา สาทร. (2520). *การบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ศ.ส. การพิมพ์
- มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ. (2543). *การช่วยเหลือเด็กพิการระยะแรกเริ่ม : สู่การเรียนรู้ร่วม*. กรุงเทพฯ : เบญจผล.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายศ. (2538). *สถิติวิทยาทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิชาการ.
- วัชรีย์ ร่วมคิด. (2539). *พัฒนาการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2411 – 2538*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ศรียา นิยมธรรม. (2542). *เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเรียนได้*. กรุงเทพฯ : สถาบันสร้างสรรค์ศักยภาพสมอง ศรีเอดีฟเบรน.
- _____. (2531). *เอกสารการประชุมสัมมนาเพื่อหาแนวทางในการจัดการประถมศึกษาสำหรับเด็กพิการเด็กปกติ*. กรุงเทพฯ : โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการกับเด็กปกติ. อัดสำเนา.
- ศูนย์การศึกษาพิเศษพิเศษ เขตการศึกษา 3. (2542). *รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการตามความคิดเห็นของผู้ปกครองคนพิการ ในเขตพื้นที่บริการของศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา*. รายงานการวิจัย. สงขลา : กองการศึกษาเพื่อคนพิการ กรมสามัญศึกษา.
- สภาวรัตน์ คุณาวิศรุต. (2539). *สภาพตาบอด : สารานุกรมศึกษาศาสตร์*. ฉบับที่ 4. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สมคิด บางโม. (2544). *เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม*. กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์ .
- _____. (2541). *หลักสูตรฝึกอบรมครูการศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____. (2541). *รายงานการดำเนินงานการจัดการศึกษาเรียนร่วม*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- สรรเพ็ชญ์ อินทะพันธ์. (2546). *ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรอบรมบุคลากรโรงเรียน
ประถมศึกษา เพื่อการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
ใน
จังหวัดพิษณุโลก*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สหัทธ์ เจริญยศ. (2540). *การศึกษาความต้องการ ปัญหา เจตคติของครูและผู้ปกครอง
นักเรียนที่มีต่อการเรียนร่วมในโรงเรียนวัดโพคัยกับโรงเรียนราชวินิต*. ปรินญาณิพนธ์
กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- สุชาติ ชนะแพทย์. (2543). *ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น*. ราชบุรี : โรงเรียน
บ้านนาโคบอน กิ่งอำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี.
- สุมิตร คุณานุกา. (2518). *หลักสูตรและการสอน*. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- สุรินทร์ ยอดคำแปง. (2542). *การเรียนร่วมกันระหว่างเด็กปกติและเด็กปกติและเด็กพิเศษ*.
นครราชสีมา : สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2532). *การพัฒนาหลักสูตรอบรมบุคลากรใน
โรงเรียนอนุบาลเอกชน*. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.
- สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ กรมประชาสงเคราะห์. (2538). *วิสัยทัศน์
ทางการศึกษาสำหรับคนพิการในยุคโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพฯ : องค์การสหประชาชาติ
กรุงเทพมหานคร.
- อรัญญา เชื้อทอง. (2546). *ศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการอ่านคำยากของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
ในสถานศึกษาที่จัดการเรียนร่วม*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Beuchamp, G.A. (1975). *Cumiculum Theory*. 3rd ed. Wilmette, Illinois : The Kagg
Press.
- Doll, A. (1978). *Curriculum Improvement : Decision Making and Process*. 4th ed
Doston : Allyn and Bacon.
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. 3rd ed. New York : Mcgraw-Hill.
- Nadler, L. (1982). *Designing training programs : The Critical Events Model*. Reading
Mass : Addison – Wesley.

- Olver, A.L. (1977). *Curriculum Improvement : A Guide to Problems, Principles, and Process*. 2nd ed. New York : Harper & Row.
- Posner, G.J. (1992). *Analyzing the Curriculum*. New York : McGraw-Hill.
- Saylor, J.G.; & others. (1981). *Curriculum Planning for Better Teaching and Learning*. 4th ed. New York : Holt, Rinehart and Winston.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบทดสอบความรู้ก่อน - หลังการอบรม

แบบทดสอบความรู้ก่อน – หลังการอบรม
เรื่อง การเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วม

คำชี้แจง ให้เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 หมวด 2 ได้กล่าวถึงสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาในมาตรา 10
 - ก. การศึกษาเพื่อคนพิการ
 - ข. การจัดการศึกษาตลอดชีวิต
 - ค. การพัฒนาการศึกษาต้องให้เด็กได้เรียนในระดับที่สูงที่สุด
 - ง. การศึกษาจะต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอภาคกันในการได้รับการศึกษาไม่น้อยกว่า 12 ปี
2. ข้อใดคือ พันธกิจของกระทรวงศึกษาธิการ
 - ก. คนพิการมีงานทำเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 5 ต่อปี
 - ข. สร้างโอกาสในการศึกษาให้แก่ประชาชนทุกคน
 - ค. การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี
 - ง. ประชาชนทุกคนจะต้องมีสถานที่ศึกษาเล่าเรียน
3. การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2545 – 2549 มีปรัชญาว่าอย่างไร
 - ก. มนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน
 - ข. คนพิการจะต้องได้รับโอกาสมากกว่าคนปกติ
 - ค. จำนวนผู้ด้อยโอกาสประเภทต่างๆ ได้รับการศึกษาเพิ่มมากขึ้น
 - ง. เพิ่มศักยภาพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา
4. ข้อใดคือความหมายของการเรียนร่วม
 - ก. การจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
 - ข. การจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ
 - ค. การจัดการศึกษาให้กับเด็กพิเศษได้ตรงตามความถนัด
 - ง. การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย
5. การเรียนร่วมบางเวลา หมายถึง
 - ก. เรียนเวลาว่าง
 - ข. การที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติตลอดเวลา
 - ค. การที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนในโรงเรียนเดียวกับเด็กปกติ บางวิชาตามความสามารถของเด็ก
 - ง. การจัดการเรียนให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษตามความต้องการของผู้ปกครอง

6. การเรียนร่วมเต็มเวลา หมายถึง
 - ก. การจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ วันละ 6 ชั่วโมง
 - ข. การจัดการศึกษาให้กับเด็กปกติไปเรียนในโรงเรียนเฉพาะทาง
 - ค. การจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีความสามารถด้านดนตรี
 - ง. การจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเรียนในชั้นเดียวกับเด็กปกติ ตลอดเวลาที่เด็กอยู่ในโรงเรียน
7. นโยบายในการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษในระยะแรกเริ่มคือ
 - ก. ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาในส่วนที่เกี่ยวข้อง
 - ข. จัดบริการความสะดวก
 - ค. บริการให้ได้รับการช่วยเหลือตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ
 - ง. ให้ได้รับเงินสนับสนุน
8. นโยบายด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะเน้นลักษณะใด
 - ก. เน้นการเรียนตามชอบใจ
 - ข. เน้นด้านอาชีพ
 - ค. เน้นคุณธรรม
 - ง. เน้นการเรียนร่วม
9. ห้องเสริมวิชาการ หมายถึง
 - ก. ห้องที่ครูพิเศษใช้สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
 - ข. ห้องสมุด ห้องโสตฯ สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
 - ค. ห้องเก็บสื่ออุปกรณ์ของโรงเรียนที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนปกติ
 - ง. ห้องที่ประกอบด้วยสื่ออุปกรณ์ เอกสาร และอื่นๆ สำหรับการเรียนการสอนเพิ่มเติม
10. ข้อใดเป็นคำจำกัดความที่ถูกต้องของการเรียนร่วม
 - ก. การเรียนร่วมกันระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษหลายประเภท
 - ข. การเรียนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยครูที่มีความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ
 - ค. การเรียนร่วมกันระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 2 ประเภทมาเรียนร่วมกัน
 - ง. การเรียนร่วมกันระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนปกติ
11. ข้อใดเป็นประโยชน์ของการเรียนร่วม
 - ก. ให้โอกาสแก่เด็กทุกคนได้เรียน
 - ข. ประหยัดงบประมาณของรัฐบาล
 - ค. ลดภาระเรื่องการเดินทางของผู้ปกครองและนักเรียน
 - ง. ถูกทุกข้อ

12. ข้อใด ไม่ใช่ ประโยชน์ของการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
- ก. ได้เรียนรู้ภาวะทางสังคมจากเด็กปกติ
 - ข. ได้มีครูพิเศษให้คำแนะนำปรึกษา
 - ค. ได้รับความเท่าเทียมกันในด้านการวัดและประเมินผล
 - ง. ได้รับความบริการจากครูเวียนสอน
13. ผู้ดำเนินงานมีหน้าที่รับผิดชอบงานการศึกษาพิเศษในโรงเรียนท่านคิดว่าข้อใดสำคัญที่สุด
- ก. ปกครอง
 - ข. ผู้บริหาร
 - ค. ครูการศึกษาพิเศษ
 - ง. นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
14. การจัดเตรียมบุคลากรเพื่อการเรียนร่วมควรทำสิ่งใดเป็นอันดับแรก
- ก. แนะนำนักเรียน
 - ข. อบรมครูผู้สอน
 - ค. อบรมครูแนะแนว
 - ง. สร้างเจตคติของผู้บริหาร
15. ความเข้าใจในข้อใด ไม่ถูกต้อง เกี่ยวกับครูเสริมวิชาการ
- ก. มีหน้าที่สอนเด็กในชั้นเรียนพิเศษ
 - ข. บริการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษตลอดเวลาตามที่เด็กต้องการ
 - ค. สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษเพิ่มเติมจากที่ได้เรียนแล้วในห้องเรียนปกติ
 - ง. ประสานงานและให้คำแนะนำแก่ครูปกติในการปฏิบัติต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
16. ปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะทำให้การเรียนร่วมประสบความสำเร็จคือข้อใด
- ก. งบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอ
 - ข. ความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียน
 - ค. ความรู้ทางการศึกษาพิเศษของครูผู้สอน
 - ง. เจตคติที่ดีต่อการเรียนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน
17. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการในการจัดการเรียนร่วมคือข้อใด
- ก. ครูเวียนสอน
 - ข. ครูที่ปรึกษา
 - ค. ครูแนะแนว
 - ง. นักกายภาพบำบัด

18. หน้าที่ของนักกายภาพบำบัดคือข้อใด
- การฝึกการทรงตัวและการเคลื่อนไหว การหดตัวของกล้ามเนื้อ
 - กายฝึกให้กระดูกแข็งแรง
 - การฝึกให้สมองที่ผิดปกติดีขึ้น
 - การฝึกให้พฤติกรรมเรียบร้อยขึ้น
19. จุดมุ่งหมายของการคัดแยกเด็กในการเรียนร่วมคืออะไร
- เพื่อการบริหารงานด้านบุคลากร
 - เพื่อการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเด็ก
 - เพื่อแยกเด็กแต่ละประเภทออกจากกัน
 - ข้อ ก และ ข ถูกต้อง
20. เพื่อให้การคัดแยกเด็กมีความรอบคอบและเที่ยงตรงยิ่งขึ้น ควรดำเนินการอย่างไร
- ใช้แบบเครื่องมือคัดแยก
 - ใช้แบบสำรวจพฤติกรรม
 - ใช้แบบสำรวจปัญหาในการเรียน
 - ใช้ในรูปแบบคณะกรรมการการศึกษาพิเศษ
21. การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษควรจัดอย่างไร
- จัดลักษณะเดียวกับเด็กปกติ เพียงแต่ให้ดูสวยงามน่าสนใจสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
 - ดัดแปลงอาคารสถานที่ให้เหมาะสมกับการเรียนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
 - จัดโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีราคาแพงเพราะมีคุณภาพดีกว่า
 - จัดอย่างไรก็ได้เพราะเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะไม่ค่อยเคลื่อนไหว
22. การเตรียมสภาพแวดล้อมด้านบุคลากรควรคำนึงถึงอะไร
- ความรู้ ความเข้าใจ และยอมรับ
 - ความคล่องแคล่วว่องไว
 - ความแข็งแรง ความอดทน ขยัน
 - ความมีอารมณ์เข้มแข็ง ไม่อ่อนไหว
23. หน้าที่ของนักกิจกรรมบำบัดคือข้อใด
- การฝึกการใช้มือและการใช้นิ้วมือในการทำกิจกรรม
 - การค้นหาข้อบกพร่องของเด็ก
 - การฝึกผู้มีปัญหาทางจิตโดยใช้กิจกรรมบำบัด
 - การฝึกด้านพฤติกรรมเพื่อการบำบัด

24. นักดนตรีบำบัดช่วยฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กในด้านใด
- ด้านพฤติกรรม
 - ด้านสังคม
 - ด้านสมอง
 - ด้านจิตใจ อารมณ์ การปรับตัว
25. ครูเสริมวิชาการ มีหน้าที่อย่างไร
- ฝากสอนไปกับครูสอนในชั้นเรียน
 - สอนรวมกับครูสอนปกติ
 - สอนเพิ่มเติมจากที่เรียนในห้องปกติ
 - สอนเวียนตามโรงเรียนที่มีเด็กพิเศษ
26. ครูเวียนสอน มีหน้าที่อย่างไร
- เวียนสอนระหว่างห้องเรียนในโรงเรียน
 - สอนสลับกับครูสอนปกติ
 - สอนโดยเวียนนักเรียนมาเรียนเป็นชั่วโมงผลัดกันไป
 - เดินทางจากโรงเรียนหนึ่งไปอีกโรงเรียนหนึ่งหรือหลาย ๆ โรงเรียน
27. เด็กปัญญาเลิศมีลักษณะอย่างไร
- เข้าใจสิ่งเป็นรูปธรรมแต่ไม่เข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม
 - มีความคิดรวบยอดในการหาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล ช่างสังเกต
 - ชอบทะเลาะวิวาทกับเพื่อน เนื่องจากพูดไม่ค่อยเข้าใจกับเพื่อน
 - ชอบอ้อวต เนื่องจากมีความรู้มากกว่าคนอื่น
28. เด็กประเภทใด มีลักษณะชอบสังคม เป็นมิตรกับคนทั่วไปและมีความเป็นผู้นำ
- เด็กปกติในชั้นเรียนร่วม
 - เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
 - เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
 - เด็กปัญญาเลิศ
29. เด็กประเภทใด มีลักษณะรับรู้จากการสัมผัส
- เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
 - เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
 - เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
 - เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น

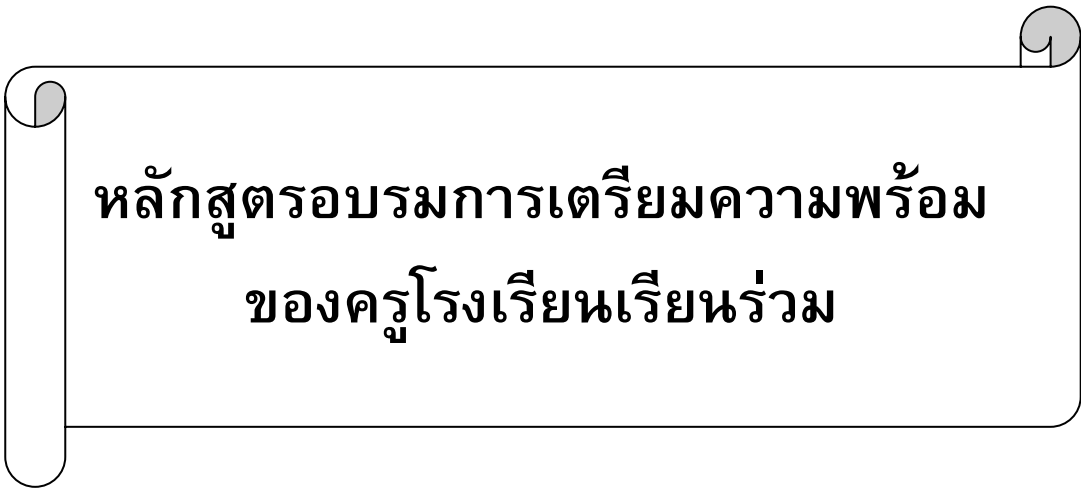
30. เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็นมีลักษณะตรงกับข้อใด
- ก. ตามองไม่เห็นหนึ่งข้าง
 - ข. ตาเป็นต้อกระจก
 - ค. เดินชนหรือสะดุดวัตถุสิ่งของ
 - ง. ชอบจ้องมองหน้าผู้อื่น
31. เด็กออทิสติก มีพฤติกรรมอย่างไร
- ก. ชอบทะเลาะวิวาทกับผู้อื่น
 - ข. พูดเก่งใช้ศัพท์สูง
 - ค. ไม่แสดงอารมณ์ตอบสนองกับผู้อื่น
 - ง. ไม่ตรงต่อเวลา
32. พฤติกรรมทางสังคมของเด็กออทิสติก คือข้อใด
- ก. หินเรียนบ่อย
 - ข. ทำร้ายเพื่อน
 - ค. โกรธง่าย ฉุนเฉียว
 - ง. กลัวในสิ่งที่ไม่ควรกลัว
33. เด็กประเภทใดมีปัญหาในการอ่านออกเสียงไม่ถูกต้อง
- ก. เด็กที่มีความบกพร่องทางสภาพทางสังคม
 - ข. เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น
 - ค. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
 - ง. เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย เช่น และขา
34. เด็กประเภทใดแสดงอาการมองหาแหล่งที่มาของเสียงไม่ได้
- ก. เด็กที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรม
 - ข. เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
 - ค. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
 - ง. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
35. เด็กประเภทใดมีกล้ามเนื้อหรือร่างกายบิดเบี้ยวขณะเคลื่อนไหว
- ก. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
 - ข. เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
 - ค. เด็กที่มีความบกพร่องทางสมอง
 - ง. เด็กที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรม

36. เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายอันเนื่องมาจากสมองเป็นอัมพาต มีลักษณะอย่างไร
- มักจะไม่ทำกิจกรรมด้วยตนเอง
 - ทำอะไรไม่ค่อยได้ลื้มง่าย
 - มีอาการกระตุก ขณะเคลื่อนไหว
 - ปฏิบัติตามคำสั่งครูไม่ได้
37. เด็กที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรม มีลักษณะอย่างไร
- ไม่รับผิดชอบในการทำงาน
 - มีพฤติกรรมแปลกๆ
 - ชอบแต่งตัวให้สวยงามกว่าคนอื่น
 - ชอบมีปัญหาเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่ควรกลัว
38. อาการโกรธง่าย ฉุนเฉียว พุดจาหายบคาย เป็นลักษณะของเด็กประเภทใด
- เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
 - เด็กที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรม
 - เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
 - เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
39. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีลักษณะเด่นอย่างไร
- ไม่รับผิดชอบในการทำงาน
 - มีพัฒนาการช้าทุกคน
 - มีความวิตกกังวลง่าย
 - ไม่ทำกิจกรรมด้วยตนเอง
40. ไม่เข้าใจในสิ่งที่เป็นามธรรมเป็นลักษณะของเด็กประเภทใด
- เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น
 - เด็กที่มีความบกพร่องทางสภาวะทางสังคม
 - เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
 - เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
41. เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มีลักษณะอย่างไร
- มองดูสิ่งของอย่างเพลิดเพลีน
 - หมกมุ่นวนเวียนอยู่แต่ในตนเองโดยไม่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม
 - กลัวในสิ่งที่ไม่ควรกลัว
 - ยึดติดกับสิ่งของจนไม่สามารถเปลี่ยนได้

42. มีความขาดคิดริเริ่มของตนเองจะคอยดูผู้อื่นก่อนจะลงมือปฏิบัติกิจกรรม
- เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
 - เด็กที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรม
 - เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
 - เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
43. เด็กสมาธิสั้น มีลักษณะอย่างไร
- การคุมอารมณ์ตนเองไม่ได้
 - มีความจำในสิ่งที่ชอบเป็นพิเศษ
 - มีปัญหาในการสื่อสารและแปลความหมาย
 - การเคลื่อนไหวและการทรงตัวไม่ดี
44. มีช่วงความสนใจในการทำกิจกรรมต่างๆ น้อย เป็นลักษณะของเด็กประเภทใด
- เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
 - เด็กที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรม
 - เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
 - เด็กสมาธิสั้น
45. การสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ควรยึดหลักการในการประเมินผลการเรียนอย่างไร
- วัดความรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้กับเด็กทั้งชั้น
 - ใช้ข้อสอบมาตรฐาน เพื่อความเชื่อมั่นของผลการวัด
 - ดูผลการปฏิบัติงานตามคำสั่งเท่านั้น
 - วัดผลตามความสามารถของเด็กแต่ละคน
46. การประเมินผลสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ครูควรปฏิบัติอย่างไร
- ใช้เกณฑ์เปรียบเทียบกับเด็กปกติ
 - กำหนดเกณฑ์เป็นระดับขั้นของทักษะ
 - ไม่เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์กับเด็กอื่น
 - ถูกทุกข้อ
47. การประเมินผลสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ครูควรปฏิบัติอย่างไร
- ครูผู้สอนคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ให้คะแนน
 - ครูผู้สอนร่วมกับเด็กในชั้นเรียนเป็นผู้ให้คะแนน
 - ครูหลายคนร่วมกันให้คะแนน
 - ใช้เกรดตามเกณฑ์ปกติให้คะแนน

ภาคผนวก ข

หลักสูตรการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วม

**หลักสูตรอบรมการเตรียมความพร้อม
ของครูโรงเรียนเรียนร่วม**

คำแนะนำการใช้หลักสูตรการอบรม

1. หลักสูตรการอบรมการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วม เป็นหลักสูตรการเตรียมความพร้อมของครูผู้สอนและจะสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่างๆ ในโรงเรียนเรียนร่วม

2. เนื้อหาวิชาของหลักสูตรมี 2 ภาค คือ

ภาคที่ 1 ความรู้เชิงวิชาการ เป็นความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ ยุทธศาสตร์และหลักการจัดการศึกษาพิเศษตลอดจนการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนร่วม

ภาคที่ 2 การประเมินผล เป็นการประเมินผลผู้เข้าร่วมการอบรมตามหลักสูตรนี้ ซึ่งกำหนดไว้ 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ประเมินผลภาคความรู้เชิงวิชาการ และขั้นตอนที่ 2 เป็นการประเมินผลความพึงพอใจในการเข้าร่วมการอบรม

3. การอบรมกำหนดเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ครูผู้สอนโรงเรียนบ้านช้างคลอดจำนวน 8 คน เป็นผู้เข้ารับการอบรมภาคความรู้เชิงวิชาการด้วยวิธีการอบรมเรื่อง การเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วม ในวันที่ 30 มกราคม 2549 ณ สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง เขต 2 สงขลา และวันที่ 31 มกราคม 2549 ณ โรงเรียนบ้านช้างคลอด

ขั้นตอนที่ 2 ผู้เข้าร่วมอบรมหลังจากได้ผ่านการอบรมตามหลักสูตรจะมีการประเมินผลด้านความรู้ที่ได้รับจากการอบรมอีกครั้งหนึ่ง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 หมวด 2 ได้กล่าวถึงสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษามาตรา 10 ว่า “การศึกษาจะต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอภาคกันในการได้รับการศึกษาไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการ หรือ หูพหูพิการหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษการศึกษาสำหรับคนพิการได้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิเศษ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกหรือบริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น”

แผนยุทธศาสตร์ กระทรวงศึกษาธิการ

วิสัยทัศน์ (Vision)

กระทรวงศึกษาธิการเป็นองค์กรหลักในการจัดการและส่งเสริมการศึกษาให้ประชาชนมีความรู้ คู่คุณธรรมมีคุณภาพ มีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง พัฒนาเศรษฐกิจ พัฒนาสังคมฐานความรู้ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

พันธกิจ (Mission)

1. สร้างเสริมโอกาสในการศึกษาให้แก่ประชาชนทุกคน
2. สร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ
3. พัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ ข้อ 1 การสร้างโอกาสทางการศึกษา

เป้าประสงค์ 1. ประชาชนได้รับการศึกษาทั่วถึง เท่าเทียมและต่อเนื่อง

ตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย

1. ร้อยละของประชากรวัยเรียนที่ได้รับการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาถึงอุดมศึกษา
2. จำนวนผู้ด้อยโอกาสประเภทต่างๆ ที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น
3. ร้อยละของประชากรวัยแรงงานอายุ 15 ปีขึ้นไปที่จบการศึกษา ระดับประถมศึกษาได้รับการศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มขึ้น
4. จำนวนประชากรที่ได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นเพิ่มขึ้น

กลยุทธ์

1. การสร้างความเสมอภาคและเพิ่มโอกาสเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ส่งเสริมการอาชีวศึกษา
3. การส่งเสริมการอุดมศึกษา
4. การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ประชาชน

ประเด็นยุทธศาสตร์ ข้อ 2 การพัฒนาการจัดการและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้

เป้าประสงค์ 1. ประชาชนมีความรู้มีคุณภาพ คุณธรรมร่วมพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฐานความรู้

ตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย

1. ร้อยละของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน
2. ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรและเข้าสู่ตลาดแรงงาน (ระดับอาชีวศึกษา/ระดับอุดมศึกษา)
3. ร้อยละของเด็กและเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดลดลง
4. จำนวนครั้งของการใช้บริการแห่งความรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนเพิ่มขึ้น

กลยุทธ์

1. การปฏิรูปการเรียนรู้สู่การใช้ความรู้เป็นฐานในการดำรงชีวิต
2. การเพิ่มศักยภาพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา
3. การพัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ
4. การจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา

ประเด็นยุทธศาสตร์ ข้อ 3 การเพิ่มมาตรฐานและเพิ่มความสามารถการแข่งขันของประเทศ

เป้าประสงค์ 1. ประเทศมีศักยภาพในการแข่งขันเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด / ค่าเป้าหมาย

1. จำนวนนักศึกษาใหม่ระดับปริญญาตรีขึ้นไปด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี
2. จำนวนนักเรียนนักศึกษาใหม่สายวิชาชีพ
3. จำนวนสถานศึกษาที่จัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ
4. จำนวนผลงานวิจัย / สิ่งประดิษฐ์ที่ได้รับการยอมรับและหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน (ระดับชาติ/นานาชาติ) หรือที่ยื่นและหรือขอจดทะเบียน

กลยุทธ์

1. การพัฒนามาตรฐานการศึกษาให้ทัดเทียมกับประเทศที่พัฒนาแล้ว
2. การเพิ่มขีดความสามารถในการวิจัยและพัฒนา
3. การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี

การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

พ.ศ. 2545–2549

ปรัชญา

มนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน สามารถพัฒนาศักยภาพ หากได้รับโอกาสอย่างเสมอภาค เพื่อนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี

วิสัยทัศน์

คนพิการมีศักยภาพที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และสร้างสรรค์ มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

แนวความคิดและทิศทาง

แนวความคิดการดำเนินงานด้านคนพิการทั้งในประเทศ และนานาชาติได้พัฒนาไปอย่างมาก โดยให้ความสำคัญเน้นที่การพัฒนาคนพิการ เพราะเป็นทรัพยากรทางสังคมที่ต้องได้รับการเสริมสร้างศักยภาพอย่างสูงสุดตามสภาพ มีความเสมอภาคที่จะได้รับผลจากการพัฒนาเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป จนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างอิสระ ในครอบครัวชุมชน และสังคม มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม และมีความสามารถในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้ทันกับสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2545 – 2549 จึงได้วางแนวทางให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนแผนและพันธะสัญญาที่ตกลงร่วมกับนานาชาติ ดังนี้

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่กำหนดสิทธิที่พึงได้รับมีโอกาสรับบริการพื้นฐานทางสังคม และการคุ้มครองทางสังคมอย่างเป็นธรรม และเท่าเทียมรวมทั้งส่งเสริมให้ ทุกฝ่ายในสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ.2545 – 2549 ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคม ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม โดยให้ “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา บนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 กฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ที่ส่งเสริมให้คนพิการได้รับโอกาส สิทธิการสงเคราะห์ การพัฒนา และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

- ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เป็นกฎบัตรถึงความเชื่อมั่นในสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ในศักดิ์ศรี และคุณค่าของตัวบุคคล และในความเสมอภาคแห่งสิทธิของทั้งชายและหญิง ส่งเสริมความก้าวหน้าทางสังคมตลอดจนมาตรฐานแห่งชาติให้ดีขึ้นมีเสรีภาพมากขึ้น

- แผนปฏิบัติการระดับโลกด้านคนพิการ วาระเพื่อการปฏิบัติ และกฎมาตรฐานเกี่ยวกับคนพิการซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาคนพิการ โดยส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดมาตรการอันจะเป็นผลดีแก่การป้องกันความพิการ การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ด้วยการตระหนักถึงเป้าหมายของการมีโอกาสดังกล่าว และมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของคนพิการในชีวิตสังคม ตลอดจนการพัฒนาความเสมอภาคกับคนทั่วไปให้เป็นจริงจากแนวคิด และแนวทางดังกล่าว จึงกำหนดเป็นทิศทางดังนี้

(1) ส่งเสริมให้คนพิการ ครอบครัวคนพิการ ชุมชน และสังคม มีเจตคติเชิงสร้างสรรค์ ต่อคนพิการ และมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

(2) เร่งเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยเฉพาะการจัดบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ สิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องช่วยความพิการ สื่อ และความช่วยเหลือให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของคนพิการแต่ละบุคคล

(3) ส่งเสริมการวิจัย และพัฒนา รวมทั้งสนับสนุนใช้ผลการวิจัยเป็นเครื่องมือกำหนดแนวทางการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

(4) เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรของคนพิการ และองค์กรเพื่อคนพิการ พร้อมทั้งจัดระบบการสนับสนุนการประสานงานแบบเครือข่ายขององค์กรภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องกับคนพิการทั้งในด้านการแพทย์ การศึกษา สังคม และประกอบอาชีพ เพื่อให้เกิดการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแบบบูรณาการ

(5) พัฒนากองทุนเพื่อสนับสนุนงานพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในทุกด้าน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้คนพิการ ครอบครัวคนพิการ ชุมชน และสังคม มีเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อคนพิการ และมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

2. เพื่อให้คนพิการ ครอบครัวคนพิการ ชุมชน และสังคม รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ตระหนักรู้อิทธิ หน้าที่ และมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

3. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ ให้เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล

4. เพื่อส่งเสริมการรวมตัวของคนพิการ และครอบครัวของคนพิการ เป็นเครือข่ายองค์กรช่วยเหลือตนเองของคนพิการ ให้มีความเข้มแข็ง มั่นคง ยั่งยืน และก้าวหน้า

5. เพื่อให้คนพิการได้รับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ และพัฒนาศักยภาพแบบบูรณาการ ทั้งด้านการแพทย์ การศึกษา อาชีพ และสังคมอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของคนพิการแต่ละบุคคล

เป้าหมาย

1. คนพิการ ครอบครัวของคนพิการ ชุมชน และสังคมทั้งในเมือง และชนบททั่วประเทศ มีเจตคติเชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับคนพิการ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเพิ่มขึ้น
2. คนพิการ ครอบครัวของคนพิการ ชุมชน สังคม และผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการทั้งภาครัฐ และเอกชน ตระหนักรู้อิสริทึ หน้าที และมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น
3. มีกลไกทางกฎหมาย เพื่อพัฒนา และคุ้มครองคนพิการให้มีความเสมอภาคกับคนทั่วไป
4. คนพิการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ และพัฒนาศักยภาพแบบบูรณาการ ทั้งทางด้านการแพทย์ การศึกษา อาชีพ และสังคม อย่างเต็มศักยภาพแต่ละบุคคลอย่างทั่วถึง สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของคนพิการแต่ละบุคคล
5. คนพิการ และผู้ปกครองคนพิการในทุกท้องถิ่นรวมตัวเป็นองค์กรที่เข้มแข็ง มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น
6. องค์กรภาครัฐ และองค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อคนพิการดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ยั่งยืน โดยประสานแบบเครือข่ายกับองค์กรคนพิการ
7. คนพิการได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 15 ต่อปี
8. คนพิการมีงานทำเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 5 ต่อปี
9. คนพิการสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะ ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสารและเทคโนโลยีได้อย่างน้อยร้อยละ 20 ของบริการที่มีอยู่
10. คนพิการทั้งในเมืองและชนบททั่วประเทศมีคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ
11. คนพิการ และครอบครัวมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ และประกอบกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์สาธารณะเพิ่มขึ้น

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

จากการทบทวนผลการพัฒนาคนพิการด้านต่างๆ ที่ผ่านมา รวมทั้งปัจจัย แนวโน้ม สถานการณ์ และเงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการดำเนินงานด้านคนพิการตลอดจน พันธะสัญญาต่างๆ กับนานาชาติ แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2545 – 2549 จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคนพิการ เพื่อให้คนพิการมีศักยภาพที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมความตระหนักรู้ และการสร้างเสริมเจตคติเชิงสร้างสรรค์

แนวทางและมาตรการ

1. ให้การศึกษา และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเรื่องคนพิการ เพื่อสร้างเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อคนพิการ และเปิดโอกาสให้คนพิการมีความเสมอภาคกับคนทั่วไป

(1) บรรลุความรู้เรื่องคนพิการเพื่อการสร้างเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อคนพิการใน หลักสูตรการศึกษาการศึกษาทั่วไปทุกระดับ รวมทั้งหลักสูตรวิชาชีพครู และวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

(2) จัดให้มีรายการที่เกี่ยวข้องกับคนพิการในสื่อมวลชนทุกประเภท ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ โดยใช้สื่อที่คนพิการแต่ละประเภทสามารถเข้าถึงได้ พร้อมทั้งสนับสนุนคนพิการเป็นผู้จัด และมีส่วนร่วมในการจัดรายการ

(3) ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับคนพิการแต่ละครอบครัว ชุมชน และ สื่อมวลชนอย่างต่อเนื่อง ในเรื่องการดำเนินชีวิต การทำงาน ความต้องการจำเป็น

(4) เสริมสร้างความร่วมมือจากสื่อมวลชนในการนำเสนอให้สังคม และคนพิการ ได้รับรู้ถึงสิทธิ หน้าที่ และการมีส่วนร่วมการพัฒนาประเทศ

(5) สนับสนุนการสร้างสื่อที่มีคุณภาพ เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมศักยภาพการมีส่วนร่วมและความเสมอภาคของคนพิการ

(6) ส่งเสริมองค์กรภาคธุรกิจเอกชน ให้รวมเรื่องของคนพิการในทุกแง่มุมไว้ใน กิจกรรมที่จัดขึ้น

(7) สนับสนุนให้มีการศึกษา วิเคราะห์ทางศาสนา ให้มีการตีความในเชิงสร้างสรรค์ต่อคนพิการ

2. เผยแพร่ความรู้ เรื่องความสามารถในการพัฒนาตนเองของคนพิการ และศักยภาพของคนพิการ

- (1) ส่งเสริมความรู้เรื่องคนพิการแก่คนพิการ ครอบครัวของคนพิการผู้นำองค์กรด้านคนพิการ และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับคนพิการทั้งภาครัฐ และเอกชนโดยเฉพาะเรื่องสิทธิ หน้าที่ ศักยภาพ และวิถีชีวิตของคนพิการ และให้คำปรึกษาแนะแนวการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุขและการทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
- (2) สนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ศักยภาพของคนพิการ โดยเฉพาะด้านการศึกษาอาชีพและการประกอบอาชีพ

ยุทธศาสตร์ด้านสิทธิและหน้าที่

แนวทางและมาตรการ

1. สร้างความตระหนักรู้สิทธิ และหน้าที่แก่คนพิการ ครอบครัว ชุมชน และสังคม สถานประกอบการ ตลอดจนบุคลากรของทั้งภาครัฐ และเอกชนที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับคนพิการ
 - (1) ให้มีการเผยแพร่ และฝึกอบรมเกี่ยวกับสิทธิ และหน้าที่แก่คนพิการ ครอบครัว ชุมชน สังคม และสถานประกอบการ ตลอดจนบุคลากรของทั้งภาครัฐ และเอกชนที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับคนพิการ
 - (2) ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มให้คำปรึกษาระหว่างเพื่อนในเรื่องสิทธิ และหน้าที่เพื่อการสร้างแบบอย่างที่ดีต่อกัน
 - (3) ให้การสนับสนุนการจัดตั้งองค์กรพิทักษ์สิทธิของคนพิการ
2. เร่งรัดปรับปรุง แก้ไข และใช้กฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของคนพิการ
 - (1) ส่งเสริมให้องค์กรของคนพิการ องค์กรเอกชน องค์กรภาครัฐ ในการติดตามให้เกิดการบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับคนพิการอย่างมีประสิทธิภาพ
 - (2) สืบรวจ และยกเลิกกฎหมาย กฎ ระเบียบต่างๆ ที่จำกัดสิทธิหรือเป็นอุปสรรคขัดขวางคนพิการ เพื่อให้คนพิการเป็นสมาชิกที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่นๆ
 - (3) ให้ความรู้แก่ประชาชน และสังคม ตระหนักถึงความเสมอภาค และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิ ความเท่าเทียมทางกฎหมายของคนพิการ
 - (4) ให้มีมาตรการในการปกป้องคุ้มครองไม่ให้มีการล่วงละเมิดทางเพศหรือเอารัดเอาเปรียบจากคนพิการ
 - (5) ยกย่อง และผลักดันให้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยเรื่องสิทธิของคนพิการ

ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาศักยภาพคนพิการ

แนวทางและมาตรการ

1. ส่งเสริมสุขภาพของคนพิการ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ
 - (1) เพิ่มประสิทธิภาพการบริการรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพ พัฒนาศักยภาพ ส่งเสริมสุขภาพและป้องกันการเจ็บป่วยของคนพิการ
 - (2) ส่งเสริมคนพิการให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เช่น กีฬาสำหรับคนพิการ นันทนาการ การท่องเที่ยว และกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย
 - (3) สนับสนุนคนพิการให้ได้รับปัจจัยสี่ เพื่อดำรงชีวิตอย่างสมศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์
 - (4) มีระบบประกันสุขภาพแก่คนพิการโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ได้รับการบริการอย่างสม่ำเสมอ ทัวถึง เพื่อให้คนพิการสามารถทำหน้าที่ของตนเองได้ หรือปรับปรุงสมรรถภาพตนเองให้ดีขึ้น
 - (5) สร้างและพัฒนาระบบการป้องกัน และเฝ้าระวังความพิการให้มีประสิทธิภาพ ในการลดความพิการที่จะเกิดขึ้น
 - (6) ให้ครอบครัวของคนพิการ และองค์กรของคนพิการมีส่วนร่วมในการ ตรวจสอบและประเมินผลในการจัดบริการด้านสุขภาพสำหรับคนพิการ
2. ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพคนพิการ โดยการบริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการ แพทย์ แบบบูรณาการ สหวิชาชีพ และการแพทย์ทางเลือก
 - (1) ค้นหาคนพิการ และจัดบริการให้ความช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม แก่คนพิการ และครอบครัวอย่างมีประสิทธิภาพ ทัวถึง และต่อเนื่อง
 - (2) จัดบริการกายอุปกรณ์ และเครื่องช่วยความพิการให้แก่คนพิการโดยไม่เสีย ค่าใช้จ่าย และสามารถใช้สิทธิรับเงินอุดหนุนเพื่อการจัดซื้อด้วยตนเอง
 - (3) พัฒนา ผลิต และเผยแพร่ความรู้ การจัดทำกายอุปกรณ์ และเครื่องช่วย ความพิการ ซึ่งใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม หรือวัสดุท้องถิ่น โดยคนพิการ และครอบครัวมีส่วนร่วม
3. ขจัดความไม่รู้หนังสือของคนพิการ พร้อมกับการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อคน พิการอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
 - (1) สนับสนุนให้มีการจัดการบริการการศึกษาสำหรับคนพิการทุกประเภททุกระดับ ความพิการและทุกระดับอายุ ทั้งในระบบการศึกษาแบบเรียนร่วมและโรงเรียนพิเศษเฉพาะ ความพิการในรูปแบบการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ทั้งภาครัฐ และ เอกชน อย่างทัวถึง ได้มาตรฐาน โดยการวางแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล คำนึงถึง ความสามารถ และความต้องการ การนำไปใช้เพื่อการพึ่งพาตนเอง

(2) จัดบริการให้คำปรึกษาด้านการศึกษาแก่นักเรียนพิการ ผู้ปกครอง และให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนพิการแต่ละประเภท

(3) ปรับปรุงหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสม ยืดหยุ่นกับคนพิการแต่ละประเภท และแต่ละระดับความพิการ

(4) สนับสนุนการจัดการบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ ช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสื่อสิ่งอำนวยความสะดวก และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาแก่คนพิการ และครอบครัวอย่างมีประสิทธิภาพ ทัวถึง และต่อเนื่อง

(5) สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาแก่คนพิการในสถานศึกษาเอกชนให้เท่าเทียมกับของรัฐ

(6) สร้างเครือข่ายการศึกษา และระบบส่งต่อในรูปแบบต่างๆ ระหว่างสถาบันการศึกษา ในระดับต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ชุมชน จนจบการศึกษาชั้นสูงสุดตามความสามารถ รวมถึงการส่งต่อเข้าสู่ตลาดแรงงานหรือการประกอบอาชีพ

(7) จัดตั้งกองทุนการศึกษาเพื่อคนพิการ

(8) พัฒนา และผลิตครู รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาสำหรับคนพิการให้มีมาตรฐานตลอดจนจัดให้มีระบบจูงใจในการทำงานด้านการศึกษาสำหรับคนพิการ

4. สนับสนุนการจัดกิจกรรมทางด้านกีฬา นันทนาการสำหรับคนพิการ

(1) จัดให้มีสถานที่เล่นกีฬา การฝึกหัด การฝึกซ้อม รวมถึงสนับสนุนการแข่งขันกีฬาของคนพิการทั้งในระดับชุมชน ภายในประเทศ และต่างประเทศ

(2) ให้มีการจัดสถานที่สำหรับการแสดงวัฒนธรรม และการให้บริการต่างๆ ทางวัฒนธรรม สำหรับคนพิการ เช่น โรงมหรสพ พิพิธภัณฑ์ โรงภาพยนตร์ ห้องสมุด โดยใช้เทคโนโลยีที่จำเป็นและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในแต่ละประเภทความพิการ

(3) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมนันทนาการ และการท่องเที่ยวให้คนพิการสามารถเข้าถึงและมีส่วนร่วม

5. สนับสนุนการฝึกอาชีพ และการประกอบอาชีพของคนพิการทั้งการประกอบอาชีพอิสระ การทำงานในหน่วยงานเอกชน สถานประกอบการ หน่วยงานของภาครัฐ และรัฐวิสาหกิจ

(1) ปรับหลักสูตรการเรียนการสอนในการศึกษาระดับพื้นฐานทั้งในระบบและนอกระบบให้มีเนื้อหาด้านวิชาชีพ โดยเน้นการปูพื้นฐานด้านอาชีพให้คนพิการมีความเข้าใจ และสามารถตัดสินใจเลือกอาชีพที่ต้องการได้ด้วยตนเอง

(2) พัฒนาด้านการทดสอบ การประเมินความถนัดทางอาชีพ และการเตรียมความพร้อมในการทำงาน ให้เหมาะสมกับคนพิการแต่ละประเภท

(3) จัดให้มีการพัฒนาครูผู้สอนวิชาชีพ และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในการให้บริการด้านอาชีพให้มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเสริมสร้างความก้าวหน้าในการทำงานให้แก่ครูผู้สอนวิชาชีพ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการให้บริการด้านอาชีพ

(4) จัดให้มีการพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนวิชาชีพ ที่สอดคล้องกับศักยภาพของคนพิการแต่ละประเภท โดยเน้นทักษะอาชีพ คุณธรรม จริยธรรม และทักษะการดำรงชีวิตที่เหมาะสม มีการเทียบโอนหน่วยกิต หรือผลการเรียน ระหว่างสถาบันการศึกษาในทุกระบบ

(5) เปิดโอกาสให้คนพิการได้รับการศึกษาด้านอาชีพจากทุกหน่วยงานภาครัฐที่ให้บริการด้านนี้ รวมทั้งบริการจากหน่วยงานภาคเอกชนอื่นๆ อย่างกว้างขวางและสนับสนุนให้สถานประกอบการรับคนพิการทุกประเภทเข้าฝึกทักษะในการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับคนพิการทางสติปัญญา ทางจิตใจ หรือพฤติกรรม

(6) จัดระบบบริการจัดหางาน โดยให้มีการทดสอบสมรรถภาพทางอาชีพการจัดหางานการติดตามและประเมินผลอย่างทั่วถึงครอบคลุมทุกประเภทคนพิการและส่งเสริมโอกาสการมีงานทำของคนพิการ โดยอาศัยความร่วมมือของเครือข่ายทั้งองค์กรภาครัฐ และเอกชน รวมทั้งการอุดหนุนองค์กรภาคเอกชน

(7) สนับสนุนการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์ เครื่องมือ สื่อ และเทคโนโลยี ที่จำเป็นต่อการฝึก และการประกอบอาชีพของคนพิการแต่ละบุคคล

(8) เพิ่มสิทธิประโยชน์แก่สถานประกอบการที่รับคนพิการเข้าทำงานส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และจัดหาที่พักใกล้ที่ทำงาน

(9) กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐ และรัฐวิสาหกิจรับคนพิการเข้าทำงานอย่างน้อยที่สุดในอัตราส่วนเท่ากับสถานประกอบการเอกชน

(10) จัดให้มีการอบรมความรู้ในงานอาชีพ การพัฒนาฝีมือแรงงาน รวมทั้งการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมด้านตลาด และความรู้ด้านการบริหารจัดการ แหล่งเงินทุนให้แก่คนพิการที่สนใจประกอบอาชีพอิสระ โดยให้ครอบครัว ชุมชน และสังคม ได้มีส่วนร่วม

(11) สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มประกอบอาชีพอิสระทั้งในกลุ่มคนพิการและการร่วมกับกลุ่มในชุมชน

(12) จัดให้มีบริการคุ้มครองคนพิการให้ได้รับสวัสดิการ และรายได้อย่างเป็นธรรม ตลอดจนความปลอดภัยในการทำงานสำหรับคนพิการ

(13) ยกเว้นการเก็บภาษี และการเก็บเงินอื่นใดในเวลาที่นำเข้าหรือภายหลังการนำเข้าวัสดุอุปกรณ์เฉพาะสำหรับคนพิการในการประกอบอาชีพ และปรับปรุงบัญชีในเรื่องการยกเว้นภาษีให้ทันสมัย

(14) กำหนดมาตรการทางสังคม ลงโทษสถานประกอบการเอกชน หน่วยงานภาครัฐและรัฐวิสาหกิจที่ไม่จ้างคนพิการเข้าทำงาน รวมทั้งกำหนดมาตรการในการติดตามตรวจสอบ

(15) ให้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันแรงงานคนพิการแห่งชาติ

6. จัดระบบสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการเพื่อสร้างหลักประกันพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

(1) ปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงาน ระบบการจัดสวัสดิการสังคมแก่คนพิการให้มีประสิทธิภาพ นำไปสู่การพึ่งพาตนเอง มีความมั่นคงในชีวิต โดยเน้นครอบครัวและชุมชนเป็นหลักในการดำเนินงาน

(2) จัดสวัสดิการด้านรายได้ให้แก่คนพิการที่มีความพิการมาก และครอบครัวที่ต้องดูแลคนพิการ

(3) ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบการจัดบริการทางสังคม และหลักประกันทางสังคมสำหรับคนพิการ และครอบครัว

(4) สร้างเครือข่ายความร่วมมือ ในการระดมทุน ของรัฐ เอกชน และชุมชน ให้ครอบครัวคนพิการ และคนพิการ มีหลักประกันเข้าถึงสวัสดิการสังคมต่างๆ อย่างทั่วถึง และมีมาตรฐาน

(5) ส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวมีความเข้มแข็ง เป็นสถาบันหลักในการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในครอบครัว

(6) ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัคร และองค์กรของคนพิการ เพื่อเฝ้าระวังติดตามและสนับสนุนการคุ้มครองทางสังคมพิการ

(7) เพิ่มประสิทธิภาพของกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการให้เป็นกลไกสำคัญในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และจัดระบบสวัสดิการสังคมแก่คนพิการ และครอบครัว

(8) จัดตั้งและสนับสนุนองค์กรภาคเอกชนจัดบ้านพักสำหรับดูแลเด็กพิการหรือคนพิการที่ขาดผู้ปกครองหรือไม่มีผู้ปกครอง

(9) จัดให้มีกลไกและระบบที่ดำเนินงานด้านให้คำปรึกษาแนะแนว และการส่งต่อไปสู่การบริการแก่คนพิการในทุกช่วงของวัย

(10) ปฏิรูป และพัฒนาสถานสงเคราะห์ให้เป็นกลไกในการพัฒนาศักยภาพของคนพิการทุกช่วงวัย รวมทั้งการดูแลคนพิการที่ไม่มีผู้อุปการะ

(11) จัดเงินประกันการมีงานทำให้คนพิการเป็นรายบุคคล

(12) ให้ดำเนินการเพื่อให้คนพิการทุกคนสามารถจดทะเบียนได้

ยุทธศาสตร์ด้านการวิจัยและการพัฒนา

แนวทางและมาตรการ

1. การส่งเสริมการวิจัยและการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการการประเมินผลโครงการ และการดำเนินงานเกี่ยวกับคนพิการ

(1) สนับสนุนให้ทุนการวิจัย และการพัฒนา โดยเฉพาะการพัฒนาองค์ความรู้ และสนับสนุนเผยแพร่ผลงานวิจัย

(2) สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนผลงานวิจัย และประสบการณ์การวิจัย

(3) สร้างระบบการติดตามผล และประเมินผลด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างต่อเนื่อง โดยสนับสนุนให้องค์กรชุมชน องค์กรของคนพิการ องค์กรผู้ปกครอง และคนพิการมีส่วนร่วม เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการวางแผน

2. การส่งเสริมการนำผลงานวิจัย และพัฒนาไปปฏิบัติ และสร้างผลผลิตอย่างเป็นรูปธรรม สนับสนุนการนำผลงานวิจัย และการพัฒนาไปปฏิบัติ หรือผลิตโดยไม่เสียค่าลิขสิทธิ์

ยุทธศาสตร์ด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร บริการ เทคโนโลยี และสภาพแวดล้อม

แนวทางและมาตรการ

1. พัฒนาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร การบริการ เทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมสำหรับคนพิการแต่ละประเภท

(1) กำหนดให้มีการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในอาคารการจัดบริการขนส่ง โดยมีข้อกำหนดให้ครอบคลุมถึงการเข้าไปใช้ได้ของคนพิการทุกประเภท

(2) เร่งรัดให้มีการปรับปรุงอาคาร สถานที่ บริการสาธารณะที่จัดสร้างแล้วโดยการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในเรื่องระเบียบ และมาตรการจูงใจ

(3) สร้างความเข้าใจ และกระตุ้นให้เกิดแนวทางการพัฒนาแก่หน่วยงานทั้งของรัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ในการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ

(4) จัดระบบการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการ และครอบครัวเข้าสู่บริการทางสังคม

(5) พัฒนาและฝึกอบรมผู้ที่เกี่ยวข้องทางด้าน การก่อสร้าง การออกแบบการจัดบริการขนส่งให้สามารถจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกได้ถูกต้อง ใช้ประโยชน์ตามความต้องการจำเป็นของคนพิการ

(6) จัดให้มีศูนย์สาธิตสิ่งอำนวยความสะดวก และการใช้สารสนเทศสำหรับคนพิการ

(7) จัดตั้งสถาบันบ้นล่ามภาษามือ และการจัดบริการล่ามภาษามือในทุกจังหวัด

(8) จัดตั้งสถานีวิทย์เพื่อบริการการอ่านเพื่อสาธารณะ

2. การจัดบริการเพื่อคนพิการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การสื่อสารการบริการ เทคโนโลยี และสภาพแวดล้อม

(1) จัดบริการเครื่องมืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และเทคโนโลยีที่คนพิการจำเป็นต้องใช้ทั้งอุปกรณ์ทั่วไปและอุปกรณ์เฉพาะ หรือเครื่องช่วยพิเศษเพื่อให้คนพิการใช้อุปกรณ์ได้ในชีวิตประจำวัน การศึกษา และการทำงาน

(2) จัดให้มีการบริการที่ช่วยเหลือในการสื่อสารกับคนพิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และผู้ที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น

(3) ขยายการบริการโทรคมนาคม การบริการข้อมูลข่าวสารที่ง่ายต่อการเข้าถึง โดยคำนึงถึงความแตกต่าง และความต้องการจำเป็นของคนพิการในแต่ละประเภท

(4) ให้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบริการสาธารณะ ให้สามารถติดต่อสื่อสารกับคนพิการในแต่ละประเภทได้เป็นอย่างดี

(5) ส่งเสริมให้หน่วยงานรัฐและเอกชนดำเนินงานพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องด้านการผลิตและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสารสนเทศในทุกด้าน และทุกประเภทความพิการ

(6) จัดให้มีเงินอุดหนุนแก่คนพิการเพื่อเป็นหลักประกันให้เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

3. ส่งเสริมการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร การบริการเทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของคนพิการแต่ละประเภท

(1) สนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูลคนพิการในระดับประเทศ ชุมชน และท้องถิ่น รวมถึงข้อมูลข่าวสารที่บ่งชี้ศักยภาพของคนพิการ ครอบครัว ชุมชน องค์กร ของคนพิการอย่างเป็นระบบ

(2) พัฒนาระบบการจัดเก็บ การรวบรวมและการประมวลผลตลอดจนการปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ

(3) เสริมสร้างเครือข่ายข้อมูลคนพิการที่เชื่อมโยงและเข้าถึงระหว่างหน่วยงานรัฐ องค์กรเอกชนคนพิการทุกประเภท ทั้งภายใน และภายนอกประเทศ ให้ใช้ประโยชน์ได้สะดวก

(4) จัดสื่อทางเลือกที่คนพิการแต่ละประเภทสามารถใช้บริการข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร บริการ เทคโนโลยี และสภาพแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรด้านคนพิการ

แนวทางและมาตรการ

1. ส่งเสริมความเข้มแข็งองค์กรของคนพิการ องค์กรเพื่อคนพิการและองค์กรผู้ปกครองคนพิการ ในการมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

(1) ส่งเสริมและสนับสนุนทางด้านการจัดตั้ง การดำเนินงานขององค์กรคนพิการ องค์กรเพื่อคนพิการ และองค์กรผู้ปกครองคนพิการ ทางด้านงบประมาณ วิชาการ และการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

(2) สนับสนุนให้องค์กรของคนพิการ องค์กรเพื่อคนพิการ และองค์กรผู้ปกครองคนพิการมีบทบาทเป็นที่ปรึกษา หรือคณะกรรมการระดับชาติ และท้องถิ่นเพื่อให้ข้อคิดเห็น และตัดสินใจในการดำเนินงาน

(3) พัฒนาและเสริมสร้างให้องค์กรของคนพิการ องค์กรเพื่อคนพิการ และองค์กรผู้ปกครองคนพิการ มีความเข้มแข็ง เพื่อจัดและสนับสนุนให้คนพิการมีโอกาสพัฒนาทักษะด้านต่างๆ รวมทั้งการช่วยเหลือกันเองระหว่างสมาชิก ตลอดจนการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร

(4) จัดตั้งอาสาสมัครคนพิการ เพื่อให้มีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร การจัดกิจกรรม และการช่วยเหลือในการพัฒนาคนพิการ และการพัฒนาสังคม

(5) จัดอบรมเสริมสร้างผู้นำคนพิการรุ่นใหม่ เพื่อให้การพัฒนา และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเป็นไปอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ด้านการมีส่วนร่วมของคนพิการครอบครัว และชุมชน

แนวทางและมาตรการ

1. การส่งเสริมคนพิการ และครอบครัวมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทั้งในระดับนโยบาย แผนงาน โครงการ กฎหมาย ตลอดจนการรับบริการที่มีผลกระทบต่อคนพิการ

(1) ให้คนพิการหรือครอบครัวคนพิการเป็นตัวแทนในการพิจารณาให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำนโยบาย แผนงาน โครงการ กฎหมาย และการจัดบริการใดๆ ที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

(2) ให้มีระบบการสื่อสารหรือการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสำหรับคนพิการและครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการกำหนด นโยบาย แผนงาน และโครงการที่มีผลต่อคนพิการ

(3) รณรงค์ให้ภาครัฐ เอกชน และประชาชนตระหนักถึงความสำคัญ และประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของคนพิการ

(4) พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมทางสังคมที่给人พิการ และครอบครัวสามารถเข้ามามีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง ปราศจากอุปสรรคทางสภาพแวดล้อมทางสังคม และกายภาพ

2. ส่งเสริมบทบาทของชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรด้านคนพิการ องค์กรภาครัฐ สถาบันทางศาสนา องค์กรภาคธุรกิจเอกชนเป็นกลไกในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

(1) สนับสนุนให้ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรด้านคนพิการ องค์กรภาครัฐ สถาบันทางศาสนา องค์กรภาคธุรกิจเอกชน เป็นกลไกในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

(2) จัดตั้งองค์กรอาสาสมัครเพื่อคนพิการให้มีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร การจัดกิจกรรม และการช่วยเหลือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการแบบบูรณาการ

แนวทางและมาตรการ

1. สนับสนุนการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านคนพิการ

(1) จัดตั้งคณะกรรมการกลางประสานงานด้านคนพิการแห่งชาติ โดยเป็นองค์กรถาวรที่มีกฎหมายรองรับ และได้รับการสนับสนุนอย่างพอเพียงในการดำเนินงานเพื่อเป็นสื่อกลางในการจัดทำนโยบาย และประสานงานพัฒนาศักยภาพคนพิการแบบบูรณาการ ขององค์กรท้องถิ่นระดับชาติ และระดับนานาชาติ พร้อมทั้งติดตามตรวจสอบให้เกิดการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

(2) ส่งเสริมให้มีการดำเนินงานจัดทำแผนปฏิบัติการ และประสานแผนระหว่างหน่วยงานของรัฐ และเอกชน ให้เชื่อมโยงทุกระบบ

(3) ให้เงินอุดหนุนองค์กรของคนพิการ องค์กรผู้ปกครองคนพิการ และองค์กรเพื่อคนพิการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลและแผนงานพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการทั้งค่าใช้จ่าย งานบริหารและการจัดกิจกรรม ในสัดส่วนเท่ากับงบประมาณที่องค์กรนั้นๆ มี (matching fund)

(4) ให้มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาคนพิการเพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการสนับสนุนการดำเนินงานด้านคนพิการแต่ละด้านอย่างทั่วถึง และเพียงพอ

(5) ให้มีมาตรการด้านภาษีหรือการช่วยเหลือแก่ผู้ดูแลคนพิการอย่างทั่วถึง

2. การส่งเสริม และสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านคนพิการครอบครัวและผู้ปกครองคนพิการ อย่างเพียงพอ และมีประสิทธิภาพ ได้มาตรฐาน

สนับสนุนการผลิต และพัฒนาบุคลากรด้านคนพิการ ทั้งในระดับวิชาชีพผู้เชี่ยวชาญ และผู้ดูแลทั่วไปสำหรับคนพิการแต่ละประเภทให้เพียงพอกับความต้องการมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล

ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาพิเศษ

แนวโน้มการจัดการศึกษาพิเศษในบริบทที่เปลี่ยนแปลง

โดย ดอกเตอร์พี *

การศึกษาพิเศษในบริบทที่เปลี่ยนแปลงจะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มากบ้างน้อยบ้างรวดเร็วบ้างช้าบ้าง ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบนานาประการ

ย้อนไปในอดีตที่ผ่านมา การศึกษาพิเศษไม่มีความสำคัญเพราะมนุษย์ไม่เชื่อว่า “คนพิเศษ” จะเรียนหนังสือได้ แต่กาลเวลาก็ได้พิสูจน์แล้วว่า การศึกษาได้ทำให้ “คนพิเศษ” เหล่านั้นมีค่ายิ่ง

ย้อนไปในสมัยโรมัน ผู้พิการถูกทำลาย เพราะสังคมในยุคนั้นเชื่อว่าเขาเป็นคนที่ไม่มีประโยชน์

ในยุคต่อมา ผู้พิการมิได้ถูกทำลาย แต่ถูกเก็บซ่อนไว้ตามบ้านเพราะบิดา มารดา และผู้ที่เกี่ยวข้องมีความอับอายที่มีคนพิการอยู่ในบ้าน

ต่อมาสังคมมนุษย์เจริญขึ้น มนุษย์มีคุณธรรม จริยธรรมมากขึ้น จึงพยายามให้การศึกษแก่ชนกลุ่มนี้ ความเชื่อที่ว่าคนพิการเรียนหนังสือไม่ได้หมดไป สังคมมุ่งให้การศึกษแก่ “คนพิเศษ” มากขึ้นหน่วยงานที่จัดการศึกษามักเป็นองค์กรการกุศล องค์กรทางศาสนา การสอนตามบ้าน ตามวัด เป็นต้น ต่อมารัฐบาลได้เห็นความสำคัญจึงพยายามจัดการศึกษาซึ่งต่อมาเรียกว่า การศึกษาพิเศษ (Special Education) และเป็นคำใช้เรียกเป็นสากลทั่วโลก โดยมุ่งสร้างโรงเรียนพิเศษขึ้น เพราะเชื่อว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุด

ในสภาพปัจจุบัน ประเทศไทยก็เป็นเช่นนี้ เพราะคิดว่าการส่งเด็กพิเศษเข้าเรียนในโรงเรียนเฉพาะเป็นวิธีที่ดีที่สุด

แต่ในต่างประเทศวิธีนี้ได้รับความนิยมลดลง โรงเรียนเฉพาะเกือบสูญหายไปจนหมดจากสังคมและใช้วิธีจัดการศึกษาแบบอื่นแทน

ในบริบทที่เปลี่ยนแปลง การศึกษาก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย ในฐานะที่คว้าวอดอยู่กับการศึกษาพิเศษมากกว่า 30 ปี ผู้เขียนเชื่อว่า ในอนาคตอันไม่ไกลนัก สิ่งต่อไปนี้จะเปลี่ยนแปลงและคล้อยตามแนวโน้มในสังคมโลก ที่หลายประเทศได้เปลี่ยนแปลงไปเรียบร้อยแล้ว

1. นิยาม

การศึกษาพิเศษในประเทศไทย เป็นการศึกษาเพื่อคนพิการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้มีอำนาจในการผลักดันบางคนเป็นผู้พิการ ต้องการให้สังคมยอมรับความพิการและเป็นผู้ที่ไม่เข้าใจความหมายที่แท้จริงของการศึกษาพิเศษ การศึกษาพิเศษในความหมายที่ใช้กันอยู่หลายประเทศ มิใช่ การศึกษาเพื่อคนพิการเสียทีเดียว แต่แตกต่างกันที่ความเชื่อ

แนวคิด ระบบ และวิธีปฏิบัติในอนาคต คำว่า การศึกษาพิเศษ จะมีได้มีความหมายจำกัดอยู่ตรงที่ความพิการ แต่หมายถึงการจัดการศึกษาสำหรับทุกคนที่ต้องการความช่วยเหลือ ถึงแม้เขาเหล่านั้นจะไม่มีอาการทางร่างกาย หรือเป็นการศึกษาที่มีได้เน้นที่ “ความพิการ” เช่นปัจจุบัน

2. ประเภทของเด็ก

ขณะนี้ความเปลี่ยนแปลงในด้านประเภทของเด็กได้ปรากฏให้เป็น เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนแล้ว กล่าวคือ ประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเปลี่ยนแปลงไปจากในอดีต ในปัจจุบันเด็กออทิสติก เด็กสมาธิสั้น เด็กแอลดี เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างมากมาย ในขณะที่เด็กกลุ่มเก่าเท่าเดิม เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ทางสายตา และทางการได้ยิน เพิ่มจำนวนขึ้นไม่มากเท่ากับ 3 กลุ่มแรก หรืออาจมีจำนวนลดลงด้วยซ้ำไป หากหน่วยงานที่ให้บริการแก่เด็ก ไม่ปรับตัวอาจไม่สามารถรับมือกับเด็ก 3 กลุ่มแรก ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผู้บริหาร

ในปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาเป็นจำนวนมากไม่รู้จัก ไม่เข้าใจ และไม่สนใจผู้ที่มีความต้องการพิเศษ ผู้บริหารเหล่านี้ไม่เข้าใจปรัชญารูปแบบใหม่ ที่ยอมรับในการอยู่ร่วมกันของทุกคนในสังคมในอนาคตผู้บริหารจะต้องทำความเข้าใจในด้านนี้ให้มากขึ้น ต่อไปควรจำเป็นต้องกำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษาว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ทางการศึกษาพิเศษ เช่นเดียวกันกับที่กำหนดไว้ในสหรัฐอเมริกา และอีกหลายประเทศ

4. หลักสูตรและการสอน

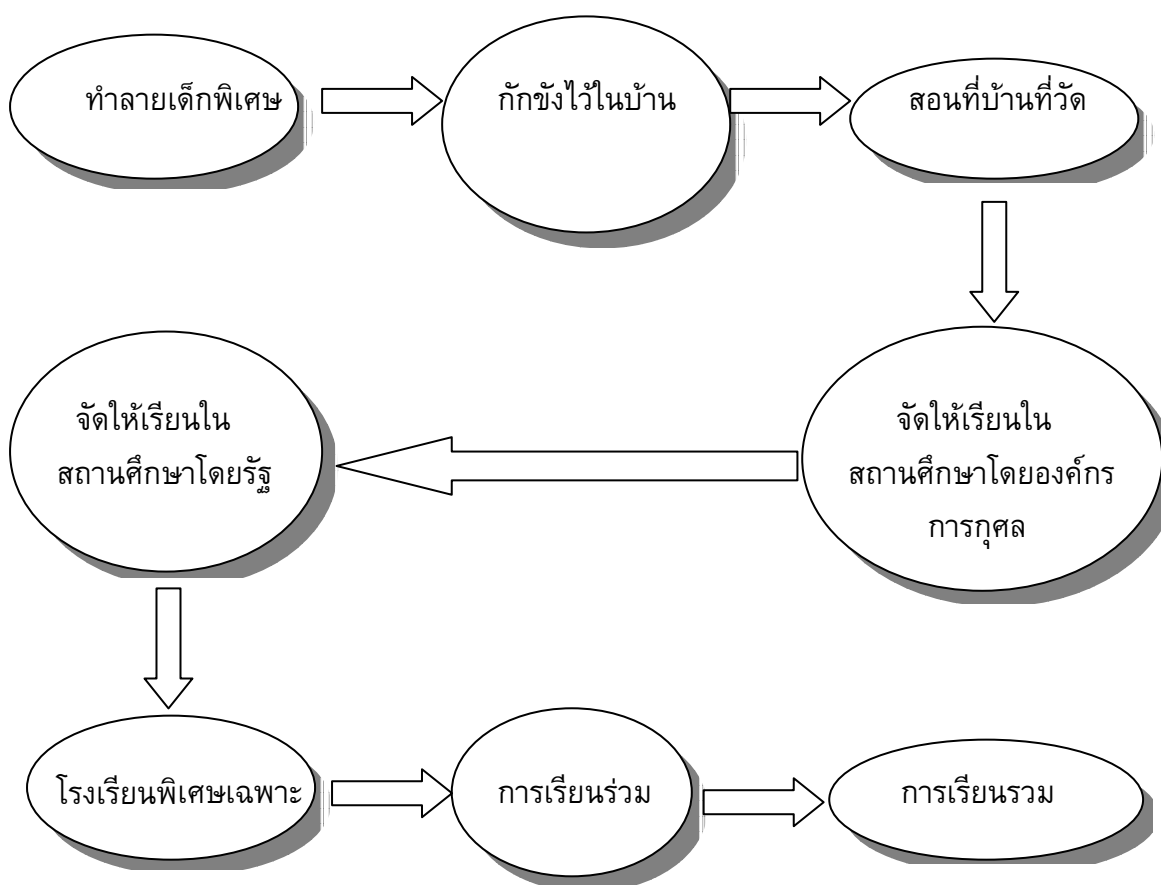
คนเป็นจำนวนมากเมื่อพูดถึง “หลักสูตร” มักนึกถึงหลักสูตรทั้ง 8 สาระ ของกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ แต่ความเป็นจริงแล้ว หลักสูตรมีความหมายมากกว่านั้น สิ่งที่จะเปลี่ยนไปเกี่ยวกับหลักสูตร อาจได้แก่ การตอบคำถามที่ว่า คนเราจำเป็นต้องรอบรู้ทั้ง 8 สาระ หรือ 8 สาระเป็นเนื้อหาวิชา ถ้าให้คนเราเรียนเนื้อหา ทั้งชีวิตของเราเรียนไม่หมด จะทำอย่างไรจึงจะทำให้คนในสังคมมีคุณภาพ โดยเรียนไม่ครบถ้วนทุกประเด็นของ 8 สาระก็ได้ ประเทศชาติในอนาคตต้องการคนเรียนเก่งหรือคนคิดเก่ง เรียนไม่ครบ 8 สาระ จะคิดเก่งไหม? คนเรียนเก่งทำอะไรได้บ้าง เด็กปัญญาอ่อนจะให้เรียนได้ทั้ง 8 สาระหรือเด็กหูหนวกจะให้สอบ National Test หมวดวิชาภาษาได้เท่าเด็กปกติไหม ? หลักสูตรที่หน้าตาของหลักสูตรที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท และแต่ละบุคคล

5. สื่อและเทคโนโลยี

ในสภาพปัจจุบันประเทศไทยยังขาดแคลน สื่อ และเทคโนโลยีทางการศึกษา พิเศษเมื่อเปรียบเทียบกับความก้าวหน้าด้านนี้ในต่างประเทศ ซึ่งเขาก้าวล้ำหน้าไปกว่าเรามาก เราจึงจำเป็นต้องพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีให้มากขึ้น ดังนั้นในอนาคต ความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ อันหนึ่งก็คือจะมีสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาพิเศษมากขึ้น

6. การเรียนรวม (Inclusion)

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอีกประการหนึ่งในด้านการศึกษาพิเศษในอนาคตก็คือ การเรียนรวม หมายถึงการจัดการศึกษาที่มุ่งให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าเรียนรวมและดำรงชีวิตอยู่อย่างกลมกลืนกับคนปกติ เพราะสิ่งนี้เป็นแนวโน้มของหลายประเทศทั่วโลก เพียงแต่ยังมีได้ไม่ดีขึ้นในประเทศไทยอย่างจริงจัง หากพิจารณาเส้นทางการจัดการศึกษา สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในต่างประเทศจะเห็นเส้นทางที่พอสรุปได้ดังนี้

การเรียนรู้ร่วมมือใช้การเรียนรู้รวม และการเรียนรู้ร่วมมือใช้การเรียนรู้ร่วม ไม่เอก (')
อย่างเดี่ยวมีความหมายมาก มีใช้การพิมพ์ตกหล่น ท่านที่สนใจความหมายของทั้ง 2 อย่าง
ติดต่อได้ที่ผู้เขียนในโอกาสต่อไป

สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การจัดการศึกษาจะต้องตอบสนองการ
เปลี่ยนแปลง ดังนั้นนักวิชาการ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง จะต้อง
ติดตามความเปลี่ยนแปลงอย่างใกล้ชิด และหมั่นปรับปรุงตนเองเพื่อรับความเปลี่ยนแปลงที่จะ
ตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ มิฉะนั้นท่านจะเป็นนักการศึกษาที่ไม่ทันสมัย

* ดอกเตอร์พี เป็นนามปากกาของศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู หัวหน้าภาควิชาการศึกษา
พิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ

จากแผนการศึกษาแห่งชาติ.....สู่งานพัฒนาการเรียนร่วม ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ดร. นริชรินทร์ ชำนาญกิจ

เป็นเวลาเกินกว่า 30 ปีมาแล้วที่ได้มีการจัดการเรียนร่วมในประเทศไทย ซึ่งระยะแรกเป็นการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในจังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยเลือกโรงเรียนที่มีความพร้อมในการรับเด็กเข้าเรียนก่อนเป็นสำคัญ เด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีโอกาสได้เข้าเรียนร่วมได้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับหูตึง และเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา(เรียนช้า) การจัดการเรียนร่วมส่วนใหญ่จะจัดในระดับประถมศึกษา เด็กที่เรียนช้าบางคนสามารถไปเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาได้โดยไม่มีใครเคยรู้มาก่อนว่าเด็กนั้นเคยเป็นเด็กพิเศษในโครงการเรียนร่วม

การจัดการเรียนร่วมในครั้งแรกจัดเป็นลักษณะโครงการกล่าวคือมีการวางแผนงานไว้โดยละเอียดตามหลักการของโครงการ มีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ มีการเตรียมบุคลากรที่จะเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบโครงการ มีงบประมาณเพื่อการดำเนินการ มีการจัดปรับปรุงสถานที่และห้องเรียนที่เหมาะสมกับนักเรียน มีศึกษานิเทศก์ด้านการศึกษาพิเศษซึ่งมีความรู้คอยติดตามให้คำแนะนำ เยี่ยมเยียนและนิเทศครู มีผู้บริหารที่เข้าใจและพร้อมให้การสนับสนุนเป็นนโยบายชัดเจนส่งตรงลงมาจากกรม (ในสมัยก่อน) ฉะนั้นการจัดการเรียนร่วมจึงเป็นสิ่งที่ทุกคนในโรงเรียนรับรู้ เข้าใจ ให้ความร่วมมือ (แม้จะไม่ได้สอนเด็ก) และสิ่งสำคัญคือผู้บริหารโรงเรียนเพราะเขาคือเจ้าของโครงการ ผู้ควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินโครงการอย่างต่อเนื่อง จากวันนั้นจนถึงวันนี้โรงเรียนต่างๆ คนสำเร็จการศึกษาถึงระดับปริญญาตรี และปริญญาโท เป็นนักการศึกษาที่มีความสามารถ นี่คือผลผลิตของการจัดการเรียนร่วม ซึ่งกว่าจะสำเร็จต้องใช้เวลาที่ยาวนาน และก็ต้องผ่านอุปสรรคนานัปการ

เมื่อย้อนกลับมาดู ณ ปัจจุบันนี้จากแผนการศึกษาแห่งชาติ (2545-2559) วัตถุประสงค์ 2 แนวนโยบายเพื่อดำเนินการ 5 : การพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความคิด ความประพฤติและคุณธรรมของคน

เป้าหมาย : คนไทยทุกคนมีโอกาส และทางเลือกที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดช่วงอายุ แต่ละวัยจากสถานศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย มีคุณภาพและยึดหยุ่นตามความต้องการ ความเข้าใจและความถนัดของผู้เรียน

กรอบการดำเนินการ : จัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความหลากหลาย ยืดหยุ่น เปิดกว้างและเข้าถึงได้ง่ายสำหรับทุกคน

จากแผนการศึกษาแห่งชาติ แสดงให้เห็นเด่นชัดว่า รัฐต้องจัดการศึกษาให้แก่คนไทยทุกคน ซึ่งรวมถึงเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วย ให้มีโอกาสรับการศึกษา และเรียนรู้ได้ตามความถนัด ตามความต้องการของแต่ละบุคคล นี่คือการจัดการศึกษาพิเศษ สิทธิ โอกาส ความชอบธรรมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษพึงจะได้รับ เมื่อเป็นเช่นนี้โรงเรียนทุกโรงเรียนก็ต้องรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนอย่างปฏิเสธมิได้ ความไม่พร้อมนานาประการ ความไม่เข้าใจ ไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นอย่างไร ไม่รู้ว่าจะจัดการเรียนการสอนอย่างไร ลำพังแต่เด็กปกติก็ยากลำบาก และจะต้องรับผิดชอบเด็กที่มีความต้องการพิเศษเพิ่มขึ้นอีก ทั้งครู และผู้บริหารส่วนหนึ่งจึงมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อการจัดการเรียนร่วม เมื่อมีนโยบายให้รับเด็กบางโรงเรียนก็รับเข้าเรียน แต่ไม่นานก็ต้องให้เด็กออกไป หรือแนะนำให้ผู้ปกครองพาไปเรียนในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ทั้งๆ ที่เด็กสามารถจะเรียนร่วมได้ ซึ่งก็เนื่องจากความไม่พร้อมของโรงเรียนนั่นเอง

ปัญหาในการจัดการเรียนร่วมที่เกิดขึ้นมากมายในโรงเรียนต่างๆ สืบเนื่องมาจากการประกาศนโยบาย โดยมีได้มีการเตรียมความพร้อมของโรงเรียนมาก่อน การจัดการเรียนร่วมเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อนการเตรียมการจะต้องทำทุกด้านเริ่มตั้งแต่การสร้างความตระหนักให้เกิดการยอมรับในตัวเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และพร้อมจะให้โอกาสเขาได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน การสร้างความตระหนักโดยตั้งแต่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูในโรงเรียน เจ้าหน้าที่คนงาน ผู้ปกครองนักเรียนปกติ ชุมชนบริเวณโรงเรียนเมื่อทุกคนตระหนักและเห็นความจำเป็นได้รู้ และยอมรับที่จะให้มีการจัดการเรียนร่วมเกิดขึ้นในโรงเรียนต่อจากนั้นจึงเป็นลำดับขั้นตอนในการจัดการเรียนร่วม ตั้งแต่การประชุมวางแผน สืบหาข้อมูลเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การจัดทำโครงการ การเตรียมงบประมาณ เตรียมบุคลากร เตรียมพื้นที่ สื่ออุปกรณ์การสอนและเครื่องอำนวยความสะดวกให้สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้สำรวจมาแล้วเป็นพื้นฐาน ต่อจากนั้นจึงถึงขั้นดำเนินการตามโครงการ

จากการสำรวจปัญหาการดำเนินการในการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนปกติ พบว่าแต่ละโรงเรียนมีปัญหาใกล้เคียงกัน ตั้งแต่การไม่เข้าใจรับของผู้บริหาร ครูในโรงเรียน ผู้สอนขาดความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ ขาดสื่อวัสดุ อุปกรณ์เครื่องอำนวยความสะดวก ขาดบุคลากรในการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ขาดความร่วมมือ ขาดงบประมาณ ปัญหาที่เกิดขึ้นเหล่านี้เป็นตัวบ่งชี้ที่ชัดเจนว่า การจัดการเรียนร่วมที่ดำเนินการอยู่แล้ว ขาดการวางแผนที่ดี และขาดความพร้อมตั้งแต่การเริ่มต้น

อย่างไรก็ตามการขยายงานด้านการศึกษาพิเศษด้านการจัดการเรียนร่วมก็ยังคงต้องเดินหน้าและมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะการพัฒนาผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ การจัดอบรมอย่าง

ต่อเนื่อง พัฒนาผู้บริหารโรงเรียนให้มีความตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนร่วม การนิเทศติดตามให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดตลอดทั้งสร้างความเข้าใจว่าการจัดการเรียนร่วมมีเป้าหมายหลักเพื่อให้โอกาสแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าไปเรียนรู้ร่วมกับเด็กปกติ แม้ว่าเด็กคนนั้นจะไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ เรียนรู้ในเนื้อหาสาระวิชาการต่างๆ ไม่ได้ แต่เขาก็สามารถพัฒนาศักยภาพด้านอื่นๆ เช่น การเรียนรู้ที่จะอยู่ในสังคมของเด็กปกติ การเรียนรู้ที่จะปรับตัวและเล่นกับเพื่อนๆ ในวัยเดียวกัน การได้มีโอกาสแสดงความสามารถต่างๆ เช่น ด้านศิลปะ ดนตรี งานอาชีพพื้นฐานตามศักยภาพ

การจัดการเรียนร่วมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนปกติ คือสิทธิอันชอบธรรมเป็นสิทธิมนุษยชน เป็นประโยชน์อันพึงจะได้รับของเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนที่มีโอกาสเท่าเทียมกันในการได้รับการศึกษาโดยรัฐเป็นผู้จัดให้ไม่เว้นชาติพันธุ์และระดับความสามารถที่แตกต่างกัน การศึกษาจึงควรจัดให้เหมาะสมกับสภาพและระดับความสามารถของแต่ละบุคคล โดยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองและเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข

การเรียนรู้ร่วม

ความหมาย

การเรียนรู้ร่วมเป็นวิธีการจัดการศึกษาสำหรับที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนรู้ร่วมกับเด็กปกติ เพื่อส่งเสริมให้เด็กเหล่านี้ได้มีโอกาสเรียนรู้ ตามรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น ให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข

การจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรู้ร่วมกับเด็กปกติ ทำให้ได้หลายลักษณะ คือ **การเรียนรู้ร่วมเต็มเวลา (Mainstreaming)** หมายถึง การจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้มีโอกาสเรียนในชั้นเดียวกันกับเด็กปกติทุกอย่างตลอดเวลาที่เด็กอยู่ในโรงเรียน และได้รับบริการการเรียนการสอนและบริการนอกห้องเรียนเช่นเดียวกับเด็กปกติ

การเรียนรู้ร่วมบางเวลา (Integration) หมายถึง การจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เข้าเรียนในโรงเรียนเดียวกันกับเด็กปกติ แต่เด็กเหล่านี้อาจถูกจัดให้อยู่รวมกันเป็นชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ และในบางรายวิชาที่ไม่ใช่กลุ่มวิชาทักษะ เด็กมีโอกาสไปเรียนรู้ร่วมกับเด็กปกติ เช่น วิชาพลศึกษา วิชาดนตรี เป็นต้น หรือเด็กอาจมีส่วนร่วม กิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เช่น กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี กีฬา งานแสดงต่างๆ โดยคาดหวังว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษจะมีโอกาสแสดงออกและมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กปกติ

การเรียนรู้ร่วม (Inclusion) หมายถึง การที่โรงเรียนจะต้องจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคนโดยไม่มีการแบ่งแยกว่าเด็กคนใดเป็นเด็กปกติหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กทุกคนเรียนรู้ร่วมเต็มเวลาในห้องเรียนตลอดจนรับบริการเสริมที่เหมาะสมและจำเป็น และการใช้ชีวิตร่วมกับคนปกติในครอบครัว ชุมชน และสังคม

รูปแบบการเรียนรู้ร่วม

การจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติสามารถกระทำได้หลายรูปแบบ ดังนี้

- เรียนร่วมในชั้นปกติ
- เรียนร่วมในชั้นปกติและมีครูพิเศษให้คำแนะนำปรึกษา
- เรียนร่วมในชั้นปกติและรับบริการจากครูเวียนสอน
- เรียนร่วมในชั้นปกติและรับบริการจากครูเสริมวิชาการ
- ชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติและเรียนร่วมบางเวลา

- **ชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ**

การจัดการเรียนร่วมในแต่ละรูปแบบมีดังนี้

1. เรียนร่วมในชั้นปกติ

เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนกับเด็กปกติเต็มเวลา และเรียนเหมือนกับเด็กปกติทุกประการ เด็กที่จะเข้าเรียนในลักษณะนี้ได้ควรเป็นเด็กที่มีความบกพร่องน้อย และมีความพร้อมในการเรียนตลอดจนวุฒิภาวะทางอารมณ์และสังคม

2. เรียนร่วมในชั้นปกติและมีครูพิเศษให้คำแนะนำปรึกษา

การเรียนร่วมวิธีนี้คล้ายคลึงกับวิธีแรก กล่าวคือ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติเต็มเวลา แต่มีครูการศึกษาพิเศษคอยช่วยเหลือครูประจำชั้นและครูประจำวิชา ครูการศึกษาพิเศษนี้อาจเรียกว่าครูที่ปรึกษาครูประเภทนี้ไม่ทำการสอนโดยตรงแต่ให้คำแนะนำแก่ครูที่สอนเด็ก เช่น แนะนำชี้แจงให้ครูที่สอนชั้นเรียนร่วมเข้าใจความต้องการและความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ช่วยกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีสอน ตลอดจนการปฏิบัติต่อเด็ก จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก และช่วยประเมินผลพัฒนาการในการเรียนรู้ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นต้น

3. เรียนร่วมในชั้นปกติและรับบริการจากครูเวียนสอน

เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติและรับบริการด้านการสอนเพิ่มเติมจากครูการศึกษาพิเศษซึ่งจะเดินทางไปตามโรงเรียนต่างๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เด็ก เนื่องจากมีจำนวนเด็กในแต่ละโรงเรียนไม่มากนัก (อาจประมาณ 2-3 คน ต่อโรงเรียน) ครูจึงเดินทางจากโรงเรียนหนึ่งไปยังโรงเรียนหนึ่ง เมื่อครบสัปดาห์ก็วนกลับมาสอนเด็กกลุ่มเดิมในโรงเรียนเดิมจึงเรียกครูประเภทนี้ว่า ครูเดินสอน หรือครูเวียนสอน

4. เรียนร่วมในชั้นปกติ และรับบริการจากครูเสริมวิชาการ

เป็นการให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้ามาเรียนกับครูเสริมวิชาการวันละ 1 – 2 ชั่วโมง หรือมากกว่านี้ ขึ้นอยู่กับความต้องการพิเศษของเด็ก เด็กทุกคนที่เข้ามาเรียนในห้องนี้จะต้องมีตารางเรียนที่กำหนดไว้แน่นอน ครูเสริมวิชาการอาจมีคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ขึ้นอยู่กับจำนวนเด็ก และประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การสอนเด็กอาจกระทำเป็นรายบุคคล หรือสอนเป็นกลุ่มเล็กๆ ก็ได้ และสอนในเนื้อหาที่เด็กไม่ได้รับการสอนในชั้นปกติ หรือเนื้อหาที่เด็กมีปัญหา นอกจากสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษแล้วครูเสริมวิชาการยังมีหน้าที่ในการให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครูปกติในการปฏิบัติต่อเด็กประเภทนี้ด้วย

5. ชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติและเรียนร่วมบางเวลา

เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้ในชั้นเดียวกันเป็นกลุ่มๆ มีครูประจำชั้นสอนแทบทุกวิชา ยกเว้นบางวิชาที่เด็กต้องไปเรียนร่วมกับเด็กปกติ เช่น พลศึกษา ศิลปะ หรือ กิจกรรมนอกหลักสูตร

6. ชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ

เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีความบกพร่องประเภทเดียวกันไว้เป็นกลุ่มเดียวกันและเป็นกลุ่มขนาดเล็ก เด็กเหล่านี้เรียนในชั้นพิเศษตลอดเวลา มีครูประจำชั้นสอนทุกวิชา การเรียนร่วมในลักษณะนี้เหมาะสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องค่อนข้างมาก

การจัดการเรียนร่วมในลักษณะได้นั้นขึ้นอยู่กับสภาพความบกพร่องและความพร้อมของเด็ก เด็กที่มีความบกพร่องน้อยและมีความพร้อมสูงอาจจัดให้เรียนร่วมเต็มเวลา เด็กที่มีความบกพร่องมากขึ้นและมีความพร้อมน้อย อาจจัดให้เรียนในชั้นเรียนพิเศษลดหลั่นกันลงไป

ปัจจุบันโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดการเรียนร่วม เป็น 3 รูปแบบ คือ

- 1) จัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมชั้นเรียนปกติเต็มเวลา
- 2) จัดเป็นชั้นเรียนพิเศษเฉพาะ และเข้ารับการเรียนร่วมกับเด็กปกติบางวิชา
- 3) จัดเป็นชั้นเรียนเฉพาะ

แต่ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีกิจกรรมทางสังคมร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียน

ขั้นตอนการจัดการเรียนร่วม

ขั้นตอนการจัดการเรียนร่วมมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การเตรียมการ

1.1 การจัดเตรียมสภาพแวดล้อม

1.1.1 อาคารสถานที่

ผู้บริหารควรวางแผนจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อความสะดวกและเหมาะสมกับความต้องการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ห้องเรียนอาจใช้ห้องเรียนเหมือนเด็กปกติได้ โดยให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษนั่งหน้าชั้นเรียนและจัดมุมสำหรับวางเครื่องใช้ต่างๆ และอุปกรณ์โดยเฉพาะการจัดอาคารสถานที่อาจจำเป็นต้องจัดสร้างหรือดัดแปลงให้เหมาะสมกับการเรียนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เช่น พื้นควรปูด้วยกระเบื้องยาง การทำทางลาด การจัดสร้างห้องน้ำมีราวจับใกล้โถส้วมสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย

1.1.2 การจัดห้องเรียนและที่นั่งเรียนร่วม

การจัดห้องเรียนและที่นั่งเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การจัดห้องเรียนไม่ว่าจะจัดเป็นชั้นพิเศษโดยเฉพาะหรือจัดแบบให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยห้องเรียนหนึ่งจะมีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไม่เกิน 3 คน หรือไม่เกิน 8-15 คน แล้วแต่กรณี ควรเป็นห้องที่ไม่มีเสียงรบกวนหรือมีเสียงรบกวนน้อยที่สุด ไม่ควรจัดห้องที่อยู่ติดถนนหรือห้องที่อยู่ติดกับห้องดนตรีเพราะจะมีเสียงรบกวนทำให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีปัญหาในการรับฟังเสียงครูผู้สอน และเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาขาดสมาธิและความสนใจ

1.1.3 รูปแบบของการจัดห้องเรียน

จัดเหมือนการจัดห้องเรียนเด็กปกติ คือจัดให้มี

- 1) โต๊ะครูจัดไว้มุมใดมุมหนึ่งของห้องเพราะบทบาทของครูตามหลักสูตร ครูควรได้ร่วมกิจกรรมกับนักเรียนและเดินดูนักเรียนอย่างใกล้ชิด
- 2) กระดานดำ จัดไว้หน้าห้องเรียน
- 3) กระดานป้ายนิเทศ แผนภูมิ แผนที่ รูปแบบต่างๆ ติดไว้ที่ผนังห้องเรียน
- 4) โต๊ะเก้าอี้เรียน ควรเหมาะสมกับวัยของเด็กและการจัดโต๊ะเรียนควรจัดให้เหมาะสม และเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่
- 5) ตู้เก็บเอกสาร คู่มือครูตลอดจนสื่อและอุปกรณ์ แฟ้มข้อมูลประจำตัวเด็ก แบบกรอกข้อความก้าวหน้ารายบุคคลและผลงานนักเรียนเป็นต้น
- 6) ที่ว่างสำหรับประกอบกิจกรรม นอกจากนี้โรงเรียนควรจัดห้องเรียนซึ่งมีความจำเป็นสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เช่น ห้องฝึกพูด หรือ ห้องเสริมวิชาการไว้ด้วย

1.2 การจัดเตรียมบุคลากร

ควรจะมีการจัดเตรียมบุคลากรที่เกี่ยวข้องในระดับต่างๆ ให้พร้อมที่จะยอมรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนร่วมอย่างเพียงพอ และเข้าใจการปฏิบัติงานที่จำเป็นต่อการเรียนการสอน เพื่อเสริมงานเรียนร่วมให้ประสบความสำเร็จ ควรจัดเตรียมดังนี้

1.2.1 ผู้บริหาร

- 1) ต้องมีเจตคติที่ดี
- 2) มีหลักการบริหารจัดการการเรียนร่วม
- 3) ทำความเข้าใจกับบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน
- 4) จัดการบริการสนับสนุนเพื่อเสริมงานเรียนร่วม
- 5) ส่งเสริมให้กำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร

1.2.2 ครูประจำชั้นเรียนร่วมกับเด็กปกติ / ครูประจำวิชา

1) ควรจะได้รับการฝึกให้มีความรู้พื้นฐาน และวิธีสอนเด็กที่มีความบกพร่องในชั้นเรียนร่วมของตน

2) ควรเข้าใจวิธีการประสานงานกับบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

3) มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนร่วม มีความเชื่อว่าเด็กทุกคน สามารถเรียนได้และยอมรับให้เข้าเรียนในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของโรงเรียน

1.2.3 ครูประจำชั้นพิเศษ

1) เป็นครูที่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษหรือได้รับการฝึกอบรมทางการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะ และควรเป็นบุคคลที่

2) มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนร่วม

3) มีความเชื่อว่าเด็กทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ และมีความต้องการพัฒนาตนเอง

4) มีความตั้งใจในการสอน

1.2.4 ครูเสริมวิชาการ

1) เป็นครูที่ทำหน้าที่สอนเพิ่มเติมจากการที่เด็กได้เรียนชั้นห้องปกติ

2) เป็นผู้ประสานให้คำแนะนำครูให้ปฏิบัติต่อเด็กที่มีความบกพร่องได้ถูกต้อง

1.3 การจัดเตรียมเด็ก

1.3.1 เด็กที่มีความต้องการพิเศษ

การเตรียมเด็กที่มีความต้องการเป็นพิเศษ เป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างยิ่ง และหากเด็กได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนส่งเข้าเรียนร่วมแล้ว จะช่วยให้ลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นในชั้นเรียนร่วม นอกจากนี้ยังลดความยุ่งยากให้กับครูประจำชั้นเรียนร่วม

เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ที่พบในโรงเรียนประถมศึกษาที่มี 3 ลักษณะ คือ

1) เด็กที่รับเข้ามาใหม่ และยังไม่มีการเตรียมความพร้อม

2) เด็กที่เรียนในชั้นเรียนอยู่แล้ว แต่ผู้ปกครองและครูไม่ทราบถึงความต้องการพิเศษ

3) เด็กที่ได้รับการเตรียมความพร้อม หรือพัฒนาความสามารถแล้ว จากศูนย์การศึกษาพิเศษ หรือจากโรงเรียน / มูลนิธิต่างๆ และส่งต่อเพื่อเข้าเรียนร่วม

เด็กที่ยังไม่ได้เตรียมความพร้อม ควรได้รับการตรวจสอบเบื้องต้นว่ามีความพร้อมมากน้อยเพียงไร เพื่อนำมากำหนดเป็นแผนการเตรียมความพร้อม โดยใช้แผนการศึกษารายบุคคลจัดเตรียมความพร้อม หรือพัฒนาความสามารถด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และครูปกติในชั้นเรียนร่วม โดยอาจจัดห้องเตรียมความพร้อม

โดยเฉพาะ เมื่อเด็กมีความพร้อมจึงส่งเข้าชั้นเรียนร่วมเต็มเวลาหรือบางเวลา หากโรงเรียนไม่สามารถจัดเป็นชั้นพิเศษ อาจส่งเด็กเข้าเรียนปกติและจัดเวลาพิเศษให้เด็กได้รับการเสริม เพื่อพัฒนาความสามารถในบางเรื่อง

1.3.2 เด็กปกติ

เพื่อให้เด็กเข้าใจในการปฏิบัติ หรือวิธีการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ถูกต้องเหมาะสม มีเจตคติที่ดีไม่ล้อเลียนและยอมรับความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยอาจจัดในรูปแบบกิจกรรมต่างๆ

1.4 การจัดเตรียมผู้ปกครอง

อาจทำได้หลายวิธี ดังนี้

การดำเนินการ	เนื้อหาที่ผู้ปกครองควรทราบ
<ul style="list-style-type: none"> - การประชุมพิเศษผู้ปกครองก่อนเปิดภาคเรียน - มีการนัดหมายและพบปะเป็นระยะ - สนับสนุนผู้ปกครอง ให้ร่วมกิจกรรมในรูปแบบของอาสาสมัคร - สนับสนุนผู้ปกครองให้รวมกลุ่มตั้งสมาคมผู้ปกครอง-ครู 	<ul style="list-style-type: none"> - สิทธิที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษจะได้รับ - แนวทางที่ถูกต้องในการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่มีความต้องการพิเศษ - ระเบียบของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ - แนวการสอนและแนวการประเมินผลการเรียน - บทบาทของผู้ปกครองในการให้ความร่วมมือแก่โรงเรียน - รายชื่อสถานศึกษา ตลอดจนหน่วยงานของรัฐที่ให้บริการแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ

1.5 การเตรียมแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล

เด็กที่ส่งเข้าเรียนร่วมจะเรียนหลักสูตรเช่นเดียวกับเด็กปกติ แต่เนื่องจากความบกพร่องทำให้ไม่สามารถเรียนบรรลุได้ทุกจุดประสงค์ จึงจำเป็นต้องตัดสิ่งที่เด็กไม่สามารถเรียนได้ออกและเพิ่มเติมสิ่งที่จำเป็นอื่นเข้าไป ฉะนั้นการจัดแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลจะเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กเรียนตามความสามารถและได้รับการพิเศษตามความเหมาะสม

1.6 การจัดเตรียมการวัดและประเมินผล ควรดำเนินการ ดังนี้

1.6.1 การวัดและประเมินผล จะต้องแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษออกจากเด็กปกติ โดยไม่นำคะแนนและจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษไปรวมกับเด็กปกติ

1.6.2 การวัดผลจะต้องสอดคล้องกับการเรียนการสอนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคน รายละเอียดกำหนดไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ซึ่งครูผู้สอนจะทำไว้ก่อนเปิดภาคเรียนแรก

1.6.3 ในกรณีที่เรียนร่วมกับเด็กปกติ และสามารถเรียนได้เช่นเดียวกับเด็กปกติ การวัดและประเมินผลให้ใช้ตามเกณฑ์ปกติ

1.6.4 ในกรณีที่ได้รับการยกเว้นจุดประสงค์การเรียนรู้บางจุดประสงค์ และยกเว้นเนื้อหา บางเนื้อหา การวัดและประเมินผลให้เป็นไปตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับเด็กแต่ละคน

1.6.5 จะต้องปรับปรุงวิธีวัดและประเมินผล ให้สอดคล้องกับความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคน

2. การคัดแยกเด็ก

เด็กที่มีความต้องการพิเศษต้องการบริการทางการศึกษาแตกต่างจากเด็กปกติทั้งด้านหลักสูตร เทคนิควิธีสอน กระบวนการเรียน สื่อ/อุปกรณ์ และการวัดผลประเมินผล จึงจำเป็นต้องมีการคัดแยกเด็ก การคัดแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีจุดมุ่งหมาย 2 ประการคือ เพื่อการบริหารงานด้านบุคลากร และเพื่อการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการและความสามารถทางการศึกษาของเด็กแต่ละประเภทและแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างกัน

การคัดแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มองเห็นและสังเกตได้ชัดเจนจากลักษณะภายนอก เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว ครูจะคัดแยกได้ง่าย ส่วนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม หรือเด็กสมาธิสั้น ครูจะสังเกตและหาข้อแตกต่างของเด็กกลุ่มนี้ได้ยาก ต้องอาศัยการสังเกต การสัมภาษณ์ รวมทั้งใช้เครื่องมือตรวจสอบ เพื่อให้ทราบแน่ชัดว่าเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทใด ทั้งนี้ผลจากการคัดแยกจะเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับสภาพ แต่ไม่ใช่เป็นการวินิจฉัยเด็ก ผู้ที่จะวินิจฉัยว่าเด็กมีความบกพร่องหรือมีความต้องการด้านใดคือแพทย์

เครื่องมือการคัดแยกเด็กมีหลายชนิดแต่ละชนิดมีวัตถุประสงค์และวิธีใช้ที่ต่างกัน เช่น

- 1) เครื่องมือคัดแยกเด็กแป้นหมุน 1 (Dial – R)
- 2) เครื่องมือคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (McCathy Screening Test)
- 3) แบบสำรวจปัญหาในการเรียน

- 4) แบบสำรวจพฤติกรรมเด็ก
- 5) แบบสังเกตพฤติกรรมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
- 6) แบบทดสอบวัดสติปัญญาโดยไม่ใช้ภาษา (TONI)

เพื่อให้การคัดแยกเด็กมีความรอบคอบและเที่ยงตรงยิ่งขึ้น ควรดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการการศึกษาพิเศษ ซึ่งประกอบด้วย

1. ผู้บริหารโรงเรียน
2. ครูประจำชั้นเรียนร่วม
3. ครูการศึกษาพิเศษ
4. ครูแนะแนว/ครูวิชาการ
5. ผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

การคัดแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมากเพราะหากดำเนินการคัดแยกและตั้งข้อสังเกตผิดพลาด จะส่งผลกระทบต่อการวางแผนการจัดการเรียนการสอนและให้ความช่วยเหลือแก่เด็ก

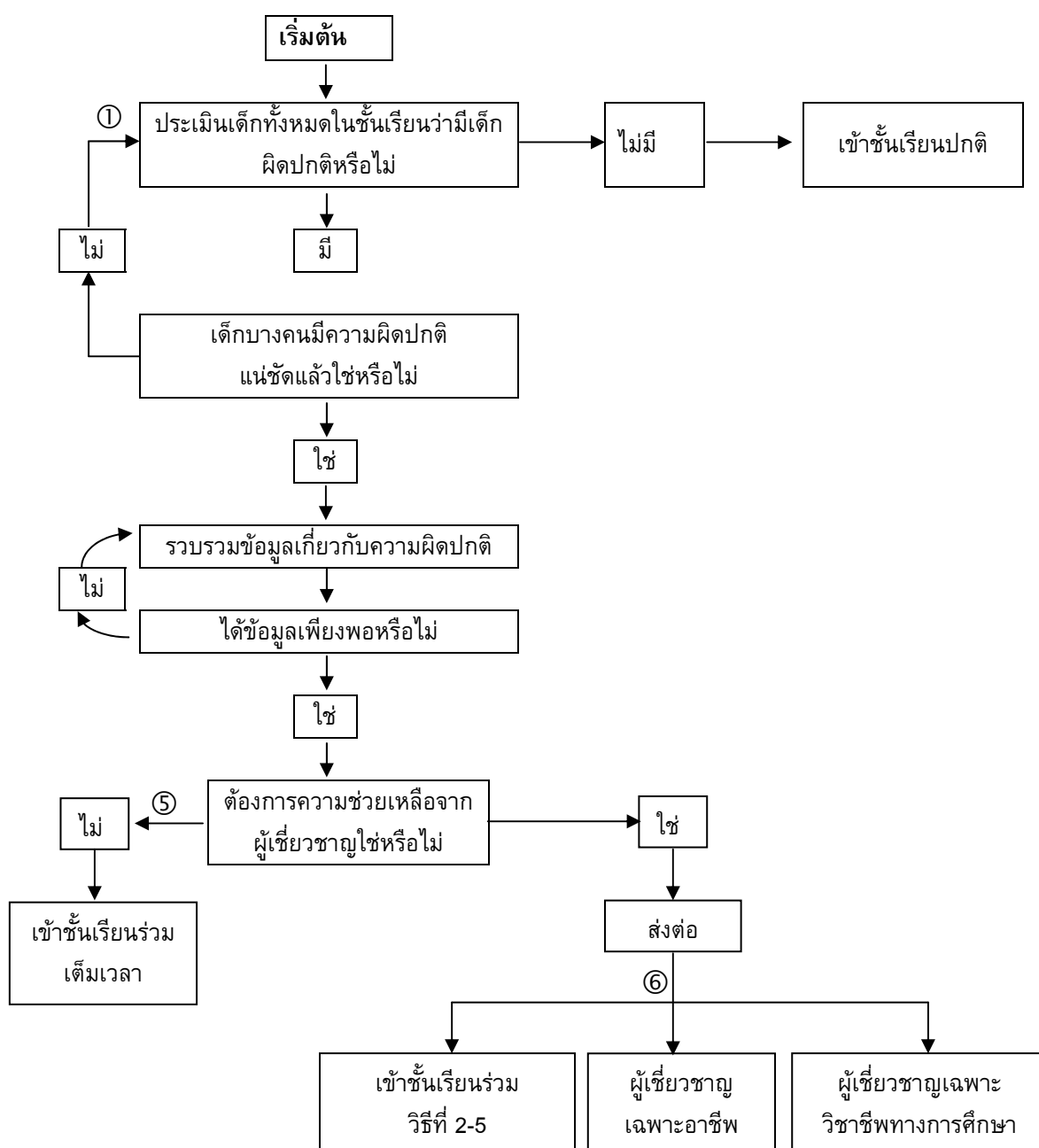
ในการคัดแยกเด็กสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การทดสอบ การตรวจผลงาน ฯลฯ เครื่องมือที่ใช้มีหลายชนิด เช่น

1. แบบทดสอบมาตรฐาน เช่น เครื่องมือวัดระดับสติปัญญาชนิดต่างๆ ผู้ใช้ควรเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง เช่น นักจิตวิทยา แพทย์
2. แบบทดสอบเฉพาะ เป็นแบบทดสอบที่ใช้คัดแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท เช่น แบบทดสอบวัดการรับรู้ทางสายตา เป็นต้น
3. แบบคัดแยกเด็กเป็นหมุน 1 เป็นแบบทดสอบพัฒนาการของเด็กอายุระหว่าง 4-7 ปี ใน 3 ด้าน คือ ด้านการเคลื่อนไหว ด้านภาษา และด้านความคิดรวบยอด แบบทดสอบดังกล่าว ครู/ผู้บริหาร ที่ผ่านการอบรมทางด้านการศึกษาพิเศษสามารถนำไปปฏิบัติได้ ใช้คัดแยกเด็กที่สงสัยว่าเด็กอาจต้องการความช่วยเหลือพิเศษทางด้านการศึกษา
4. แบบคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เช่น
 - 4.1 แบบคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ อายุระหว่าง 2 – 6 ปี
 - 4.2 แบบคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ อายุระหว่าง 6 – 12 ปี
5. แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง เช่น
 - 5.1 แบบสังเกตพฤติกรรม ต้องสังเกตอย่างต่อเนื่อง และใช้เวลานาน 6 เดือน ถึง 1 ปี
 - 5.2 แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองของเด็ก

การใช้แบบคัดแยกเด็กอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่สามารถสรุปได้ว่าเด็กจะเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้านใด ดังนั้นในการคัดแยกเด็กจึงจำเป็นต้องใช้เครื่องมือหลายๆ แบบและหลายวิธีประกอบกัน

ขั้นตอนการสำรวจและคัดแยกเด็ก

การดำเนินการสำรวจและคัดแยกเด็ก เป็นกระบวนการในการช่วยเหลือเพื่อตัดสินใจว่านักเรียนคนใด มีความต้องการพิเศษหรือไม่อย่างไร ในการจัดการศึกษา ดังแผนภูมิ

ขั้นตอนที่ 1

ครูต้องทำการประเมินโดยทำการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนทุกคน ในชั้นเรียนของตนอย่างต่อเนื่องและสัมพันธ์กับการเรียนการสอน ว่าเด็กคนใดผิดปกติบ้างหรือไม่ ผลที่ได้รับจากการประเมินตามขั้นตอนนี้จะเป็นข้อมูลในการคัดเลือกเด็กเบื้องต้นหลังจากที่ได้ติดตาม สังเกตพฤติกรรมแล้วครูจะทราบปัญหาที่มีผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กได้

ขั้นตอนที่ 2

หากครูยังไม่แน่ใจว่าเด็กที่ค้นพบนั้น มีความผิดปกติแน่ชัดหรือไม่ ครูก็อาจประเมินตามขั้นตอนที่ 1 อีกครั้ง หลังจากได้คำตอบแน่นอนว่าเด็กมีความผิดปกติให้ดำเนินการในขั้นที่ 2 ต่อไป

ขั้นตอนที่ 3

ครูและผู้เชี่ยวชาญอื่นๆ ช่วยกันรวบรวมข้อมูลความผิดปกติของเด็กอย่างละเอียดโดยใช้เทคนิคต่างๆ เช่น การทดสอบมาตรฐานการสังเกตพฤติกรรม การเยี่ยมบ้าน และสัมภาษณ์ผู้ปกครอง แล้วบันทึกไว้

ขั้นตอนที่ 4

เป็นขั้นตอนที่คณะทำงานประเมินดูว่าข้อมูลที่ไดมานั้นเพียงพอหรือไม่ ถ้ายังไม่เพียงพอก็ต้องทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในขั้นตอนที่ 3 ใหม่

ขั้นตอนที่ 5

พิจารณาว่าเด็กที่คัดเลือคนั้น ควรได้รับความช่วยเหลือโดยวิธีใดบ้าง ถ้าเด็กมีความต้องการพิเศษถึงขั้นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญพิเศษแขนงใด ครูจะได้ส่งเด็กไปขอรับบริการพิเศษ

ขั้นตอนที่ 6

ในกรณีที่ตัดสินใจส่งต่อ ครูจะต้องเตรียมเอกสารและรายงานตามความจำเป็น เพื่อขอรับบริการพิเศษจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 7

การปฏิบัติงานครูที่รับผิดชอบการจัดการเรียนร่วม จะต้องศึกษาหลักสูตรและปรับแผนการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเด็กเป็นรายบุคคล และประสานงานทั้งด้านการเรียนการสอน และวางแผนขอรับบริการพิเศษที่จัดอยู่ภายในโรงเรียนต่อไป

การคัดแยกเพื่อการเรียนร่วม

การคัดแยกเพื่อการเรียนร่วม จะพิจารณาจากความพร้อมของเด็กในด้านต่างๆ เช่น ร่างกาย อารมณ์ และสังคม อาจใช้วิธีการดังต่อไปนี้

1. การสังเกตพฤติกรรมทั่วไป จากการรายงานการตรวจสอบง่ายๆ การนับจำนวนครั้งของทางโรงเรียนจะต้องจัดให้มีการเกิดพฤติกรรมหรือการบันทึกอย่างละเอียด สิ่งสำคัญคือ ข้อมูลพฤติกรรมต่างๆ สำหรับเด็กทุกคน

2. การตรวจสอบโดยครู เป็นการตรวจสอบขั้นต้นเพื่อทราบถึงพัฒนาการของเด็ก

เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น

การมองเห็น เช่น ครูยืนห่างจากเด็กระยะ 3 เมตร ยกนิ้วชี้ขึ้น 3 นิ้ว แล้วให้เด็กบอกว่ามีมือที่ชี้ขึ้นกี่นิ้ว ถ้าเด็กตอบไม่ได้แสดงว่าเด็กยังนับไม่ได้ ถ้าเด็กบอกว่า 5 นิ้ว แสดงว่าอาจมีปัญหาเกี่ยวกับสายตา

การอ่าน ครูให้เด็กอ่านหนังสือแล้วสังเกตพฤติกรรมการอ่านว่าอ่านในลักษณะใด เช่น อ่านหนังสือจนใกล้สายตาหรืออ่านหนังสือผิด

การตรวจสอบพฤติกรรมของเด็กใช้แบบสำรวจต่อไปนี้ในการตรวจสอบ

ที่	พฤติกรรม	ใช่	ไม่ใช่
1	ดวงตามีความผิดปกติ สังเกตเห็นได้		
2	เดินชนหรือสะดุดวัตถุสิ่งของ		
3	ก้มหน้าจนเกือบชิดกระดาษในขณะที่เขียนหรืออ่านหนังสือ		
4	เพ่ง หรือตา เมื่อยใช้สายตา		
5	รับรู้จากการสัมผัส		
6	บอกสีผิด		
7	ไม่สนใจกิจกรรมที่ใช้สายตา		
8	มีปัญหาในการแยกทรงต่างๆ เช่น 		
9	ปวดศีรษะหรือตาลายในบางครั้ง		
10	ขาดความมั่นใจ เหม่อลอย		

หมายเหตุ ถ้าตอบว่าใช่ เกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าเด็กอาจมีปัญหาทางสายตา

เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

การได้ยิน ครูตรวจสอบได้ดังนี้ ครูยืนอยู่ข้างหลังเด็ก ห่างจากเด็กประมาณ 1 เมตร แล้วเรียกชื่อเด็กด้วยเสียงดังพอประมาณ แล้วสังเกตว่าเด็กหันหน้ามาทางครู หรือแสดงอาการมองหาแหล่งที่มาของเสียงหรือไม่ หรืออาจจะใช้เสียงอย่างอื่น เช่น นาฬิกาปลุก กลอง ฉิ่ง ฉาบ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อสังเกตปฏิกิริยาของเด็กที่มีต่อเสียงเหล่านั้น

การตรวจสอบพฤติกรรมของเด็ก ใช้แบบสำรวจต่อไปนี้ในการตรวจสอบ

ที่	พฤติกรรม	ใช่	ไม่ใช่
1	ไม่ตอบสนองต่อเสียง เช่น ครูเรียกชื่อเด็กไม่หันหน้ามามองที่ครู		
2	พูดไม่ชัด บางรายไม่พูด		
3	แสดงท่าทางประกอบเวลาพูด		
4	เอียงหูฟังครูพูด หรือใช้มือป้องหูเมื่อฟังครูพูด		
5	แสดงอาการไม่เข้าใจเมื่อเวลาครูพูด และมักตอบคำถามไม่ได้		
6	ปฏิบัติตามคำสั่งครูไม่ได้		
7	ไม่สนใจเมื่อคนอื่นพูดคุยด้วย		
8	มีปัญหาในการอ่าน เช่น อ่านออกเสียงไม่ถูกต้อง		
9	จ้องมองหน้าผู้พูดเสมอ		
10	รับรู้เสียงโดยการสัมผัสสะท้อน		

หมายเหตุ ถ้าตอบว่าใช่เกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าเด็กอาจมีปัญหาทางการได้ยิน

เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย

การเคลื่อนไหว จะตรวจสอบได้ดังนี้คือ ครูอาจให้เด็กเดินในระยะ 3-5 เมตร เพื่อสังเกตพฤติกรรมในการเคลื่อนไหวของเด็กว่าผิดปกติหรือไม่

ทดสอบการช่วยเหลือตนเอง เช่น การแต่งตัว การสวมเสื้อ กางเกง หรือกระโปรง รองเท้า และถุงเท้า การรับประทานอาหาร เป็นต้น โดยครูให้เด็กทำกิจกรรมนั้นๆ ให้ครูดู แล้วสังเกตพฤติกรรมเด็กว่าแตกต่างจากเด็กปกติมากน้อยเพียงใด หากเด็กมีความลำบากใน

การทำกิจกรรม เช่น รับประทานอาหารด้วยความลำบากหรือรับประทานอาหารด้วยตนเองไม่ได้ อันเนื่องมาจากสุขภาพร่างกาย แสดงว่าเด็กอาจมีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ

การตรวจสอบพฤติกรรมของเด็ก ใช้แบบสำรวจต่อไปนี้ในการตรวจสอบ

ที่	พฤติกรรม	ใช่	ไม่ใช่
1	มีความผิดปกติทางร่างกายอย่างเห็นได้ชัดโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ แขน ขา หรือลำตัว		
2	มีปัญหาในการทรงตัว เช่น การยืนให้ตรง		
3	มีปัญหาในการเดิน เดินเองไม่ได้ หรือเคลื่อนไหวผิดปกติ		
4	หลังโก่ง โค้ง หรืองอ		
5	เดินเองไม่ได้ต้องใช้ไม้เท้าหรือไม้ค้ำยันช่วยในการเดิน		
6	มีอาการสั่น หรือกระตุก ขณะเคลื่อนไหว		
7	กล้ามเนื้อหรือร่างกายบิดเบี้ยวขณะเคลื่อนไหว เช่น ปากเบี้ยว มือหงิกงอ		
8	เดินขาเกแปลก		
9	สวมรองเท้าขาเหล็ก		
10	ใช้อวัยวะอื่น เช่น มือ ช่วยในการเดิน		

หมายเหตุ ถ้าตอบว่าใช่ เกินครั้งหนึ่ง แสดงว่าเด็กอาจมีปัญหาทางร่างกายและสุขภาพ

เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

การอ่านให้เด็กอ่านหนังสือให้ครูฟังในระดับที่เหมาะสมกับชั้นและวัยให้เด็กทำเลขในระดับที่เหมาะสมกับชั้นและวัยประมาณ 1-2 ข้อ พูดคุยกับเด็กเพื่อทดสอบปฏิภาณไหวพริบ

ตรวจสอบพฤติกรรมของเด็ก ใช้แบบสำรวจต่อไปนี้ในการตรวจสอบ

ที่	พฤติกรรม	ใช่	ไม่ใช่
1	มีผลการเรียนอ่อน อาจสอบตกซ้ำชั้น		
2	มีช่วงความสนใจสั้น สนใจสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้ไม่นาน (อาจไม่เกิน 5 นาที)		
3	ไม่มีสมาธิ หันเห ความสนใจไปสู่สิ่งที่อยู่รอบข้างบ่อยๆ วอกแวกง่าย		
4	ขาดความอดทน เมื่อประสบความล้มเหลวอาจเลิกประกอบกิจกรรมนั้น		
5	เลียนแบบหรือเอาอย่างผู้อื่น ขาดความริเริ่มของตนเองจะคอยดูผู้อื่นก่อนจึงลงมือทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย		
6	มักจะไม่ทำกิจกรรมด้วยตนเอง		
7	มักสนใจในความเป็นไปของคนอื่นมากกว่าของตนเอง		
8	เข้าใจในสิ่งที่เป็นรูปธรรมแต่ไม่เข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม		
9	ความจำไม่ดี จำอะไรไม่ค่อยได้ สีมง่าย		
10	บางคนอาจมีปัญหาในการเคลื่อนไหว		

หมายเหตุ ถ้าตอบว่าใช่ เกินครั้งหนึ่ง แสดงว่าเด็กอาจมีปัญหาทางสติปัญญา

เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

พฤติกรรม ไม่สมวัยอันอาจนำไปสู่ความบกพร่องทางบุคลิกภาพและการปรับตัวความผิดปกติทางความประพฤติที่เป็นปัญหา และความผิดปกติทางอารมณ์และอาการทางประสาท ในส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะตรวจสอบได้ดังนี้คือ

1. ผลการเรียนด้อยลงกว่าเดิม
2. มีการเคลื่อนไหวอริยาบถมากหรือน้อยผิดปกติ
3. ความคิดอ่านที่แปลกและไม่เป็นจริง
4. มีความวิตกกังวลอย่างกะทันหันมากเกินไปอย่างไม่สมเหตุสมผล
5. การใช้ภาษาและคำพูด เช่น มีพัฒนาการช้ากว่าวัย วกวน สับสนซ้ำแล้วซ้ำเล่า

ในคำหรือข้อความเดียวกัน เสมอถอยกว่าที่เคยเป็น จับใจความไม่ได้หรือไม่สัมพันธ์กับเหตุการณ์

6. การรับรู้เสียไป เช่น เกี่ยวกับวัน เวลา สถานที่ และบุคคล หรือการเห็น การได้ยิน ได้กลิ่น รสต่างๆ
7. แยกตัวเองจากสังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น ไม่สบตาคนอื่น ไม่ยิ้มด้วย ไม่ชอบอยู่หรือทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น
8. ความคิดและการกระทำต่างๆหมกมุ่นเวียนอยู่ในตนเองโดยไม่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม
9. มีการกระทำหรือท่าทางซ้ำๆ แบบเดียวกัน ชอบเล่นกับตัวเอง เช่น โยกตัว ปั่นมือ กระพือนิ้ว ยกคิ้วหล่อกตา เป่าปาก เป็นต้น
10. มีความอ่อนไหวต่อสิ่งเร้าหรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นรอบตัวได้ง่าย แต่ปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นดูไม่เหมาะสม
11. มีความบกพร่องทางอารมณ์ในการสัมพันธ์กับผู้อื่น
12. สถิติปัญญาและทักษะในด้านต่างๆ อาจเสื่อมลงกว่าเดิมก็ได้หรือบางอย่างอาจดีกว่าอย่างอื่นก็ได้

ศึกษาประวัติ การเลี้ยงดู สภาพแวดล้อมทางบ้านและครอบครัว รวมทั้งการเยี่ยมบ้านเพื่อสังเกตลักษณะสัมพันธ์ภาพที่บ้าน

พิจารณาจากผลทางพัฒนาการ ด้านสังคม ด้านอารมณ์ ด้านสติปัญญา ด้านร่างกาย กล้ามเนื้อเล็ก และกล้ามเนื้อใหญ่ ในกรณีที่เด็กได้ผ่านการเตรียมความพร้อมมาแล้ว

เด็กที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรม

การตรวจสอบพฤติกรรมของเด็กอาจทำได้ ดังนี้

1. การใช้แบบทดสอบหรือแบบสอบถาม ให้เด็กเลือกตอบ
 - 1.1 การสัมภาษณ์ ใช้การพูดคุย ซักถามในประเด็นที่ยังไม่ครบ
 - 1.2 การให้เด็กเขียนประวัติของตนเอง ซักถามในประเด็นที่ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ หรือข้อมูลที่ต้องการจะรู้

ลักษณะพฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่สำคัญคือ ประพฤติโดยทั่วไปจะแสดงพฤติกรรมออกมาให้เห็น คือ ชอบทะเลาะวิวาทกับเพื่อน ทำร้ายเพื่อน ไม่ส่งการบ้าน ไม่ชอบทำงานกลุ่ม หนีเรียนบ่อยๆ ไม่รับผิดชอบในการทำงาน โกรธง่าย จุนเจียว พุดจาหยาบคาย ไม่ตรงต่อเวลา ชอบอยู่คนเดียว อารมณ์แปรปรวน วิตกกังวล งุ่มง่าม ก้าวร้าว ขาดความสนใจในสิ่งรอบตัว

เด็กออทิสติก

การตรวจสอบพฤติกรรมของเด็ก

1. ด้านร่างกายและอารมณ์
 - 1.1 การตอบสนองอย่างผิดปกติต่อเสียง เด็กมักจะเพิกเฉยไม่รู้ไม่ชี้ต่อเสียงดัง
 - 1.2 การมองดูสิ่งของอย่างเพลิดเพลีน
 - 1.3 การเคลื่อนไหวที่ผิดปกติ ทรงตัวไม่ดี
 - 1.4 มีพฤติกรรมซ้ำๆ แปลกๆ เช่น โยกตัวไปมา แกว่งแขน เขย่งเท้า
 - 1.5 มีความผูกพันอย่างมากกับสิ่งของที่ตัวเองชอบ
 - 1.6 ไม่แสดงอารมณ์ตอบสนองกับผู้อื่น
2. ด้านสังคม และปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
 - 2.1 ไม่รู้จักการอยู่ในสังคมและการมีความสัมพันธ์
 - 2.2 ชอบเล่นคนเดียวหรือแยกตัว ไม่สนใจเพื่อน และเล่นไม่เป็น
 - 2.3 ยึดติดกับสิ่งของจนไม่สามารถเปลี่ยนได้
 - 2.4 กลัวในสิ่งที่ไม่ควรกลัว เช่น ลูกโป่ง
 - 2.5 ชอบทำในสิ่งที่เด็กทั่วไปไม่ทำ เช่น การหยิบของของคนอื่น บัดของตกจากโต๊ะ
 - 2.6 ไม่ชอบเลียนแบบลักษณะท่าทาง เช่น การโบกมือ ฯลฯ
3. ด้านภาษาและการสื่อความหมาย
 - 3.1 มีปัญหาในการสื่อสารและแปลความหมาย
 - 3.2 ชอบพูดซ้ำๆ เหมือนเล่นกับตัวเอง และมีปัญหาในการเปล่งเสียง
 - 3.3 การติดต่อสื่อสารไม่เข้าใจการเล่นสมมุติ ขาดจินตนาการในการเล่น ทำให้เล่นเกมกับคนอื่นไม่ได้
 - 3.4 ใช้ภาษาของตนเองซึ่งบุคคลทั่วไปไม่เข้าใจ
4. ด้านสติปัญญา
 - 4.1 เด็กบางคนรักดนตรี สามารถร้องเพลงและเล่นดนตรีได้
 - 4.2 ถ้าอาการไม่มาก มักชอบวาดรูประบายสีได้
 - 4.3 มีความจำในสิ่งที่ชอบเป็นพิเศษ

เด็กสมาธิสั้น

เด็กสมาธิสั้นเป็นลักษณะความผิดปกติของพฤติกรรม ปัจจุบันมีอุปกรณ์ทางการแพทย์ซึ่งใช้เทคโนโลยีระดับสูงที่จะตรวจนับเม็ดเลือดแดงเพื่อทำการวินิจฉัยเด็กสมาธิสั้น พฤติกรรมของเด็กสมาธิสั้นที่กล่าวมาแล้วมีขั้นตอนในการวินิจฉัย คือ การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมเหล่านั้นในหลายๆ สถานการณ์ เช่น โรงเรียน ที่บ้าน และการเล่น การสังเกตในโรงเรียนนับเป็นสิ่งสำคัญมาก ซึ่งครูเป็นคนรายงานเกี่ยวกับพฤติกรรม เช่น

1. ช่วงความสนใจว่าเหมาะสมหรือไม่

2. การควบคุมการแสดงออกและการควบคุมอารมณ์
3. การฟังคำสั่งหรือกฎเกณฑ์ภายใต้สถานการณ์ที่น่าเบื่อต่างๆ
4. ทำงานที่ครูมอบหมายให้ได้ทั้งในชั้นและที่บ้าน
5. การควบคุมตนเองในสถานการณ์ต่างๆ

เด็กปัญญาเลิศ

เด็กปัญญาเลิศมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีความสามารถทางสมองสูง ตัดสินจากค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากการทดสอบระดับสติปัญญา โดยใช้แบบทดสอบมาตรฐาน
2. มีความสามารถเหนือกว่าเด็กอื่นในด้านต่อไปนี้
 - 2.1 ด้านภาษา เป็นเด็กที่พูดเก่ง ใช้ศัพท์สูง
 - 2.2 ด้านความคิดรวบยอด มีความสามารถในการหาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลเป็นคนช่างสังเกต
 - 2.3 ด้านสังคม ชอบสังคม เป็นมิตรกับคนทั่วไป มีความเป็นผู้นำ
3. มีหลักฐานชัดเจนว่าเด็กดังกล่าวต้องได้รับการเรียนการสอนในลักษณะที่แตกต่างไปจากเด็กปกติ

เกณฑ์การรับเด็กเข้าเรียนร่วม

เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	☐ สูญเสียการได้ยินไม่เกิน 90 เดซิเบล
เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา	☐ มีระดับสติปัญญาเฉลี่ยประมาณ 50-70
เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น	☐ ระดับการมองเห็นเลือนลาง หรือตาบอดสนิท ☐ ช่วยตนเองในกิจวัตรประจำวันได้
เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย	☐ ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าร่างกายพิการ ☐ ช่วยตนเองในกิจวัตรประจำวันได้ ☐ ระดับสติปัญญาเฉลี่ยปกติ

ในความบกพร่องทุกประเภทจะต้องประกอบด้วย

- ได้รับการเตรียมความพร้อมมาก่อน

- ไม่มีความบกพร่องซ้ำซ้อน หรือพฤติกรรมที่มีปัญหาอื่นๆ จนเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้

การพิจารณาการคัดเลือกเด็กเพื่อส่งเข้าเรียนร่วม

เด็กที่มีความต้องการพิเศษไม่สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติในลักษณะการเรียนร่วมเต็มเวลาได้ทุกคน เด็กที่มีความพร้อมเท่านั้นที่สามารถเรียนร่วมเต็มเวลาได้ ส่วนเด็กที่ยังไม่มีความพร้อมอาจจัดให้เรียนในชั้นเรียนในชั้นพิเศษได้ทุกคน เมื่อมีความพร้อมแล้วจึงคัดเลือกเด็กจากชั้นพิเศษ แล้วส่งเข้าเรียนร่วมในชั้นปกติ หรือเรียนร่วมเต็มเวลาแล้วแต่ความสามารถของเด็ก เด็กที่ถูกส่งเข้าเรียนร่วมเต็มเวลา อาจกลับเข้าเรียนในชั้นพิเศษอีกก็ได้ หากพบว่า เด็กไม่สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้อย่างประสบผลสำเร็จ

การจัดเด็กเข้าห้องเรียน

- ◇ ห้องเรียนร่วมเต็มเวลา จัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีความพร้อม เข้าเรียนห้องละไม่เกิน 3 คน
- ◇ ห้องเรียนพิเศษเรียนร่วมบางเวลา จัดจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษห้องละ 8-15 คน ต่อครู 1 คน
- ◇ ห้องเรียนพิเศษเต็มเวลา ครูประจำชั้นสอนทุกวิชา จัดจำนวนเด็กไม่เกิน 8 คน ต่อครู 1 คน

การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individual Education Programmed)

และแผนการสอน

แผนการศึกษาเฉพาะบุคคล หรือที่เรียกกันว่า IEP เป็นแผนการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคล เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของเด็ก โดยปกติจะเป็นแผนในระยะ 1 ปี และมีการทบทวนทุกภาคเรียน

ประโยชน์ของแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล

1. ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ตามความสามารถ
2. มีโอกาสพัฒนาตามความแตกต่างของแต่ละบุคคล
3. ครูรู้ว่าสอนอะไร
4. เด็กรู้ว่าเรียนอะไร

5. ผู้ปกครองทราบว่าจะสอนอะไรแก่เด็ก

สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล

1. ต้องรวบรวมข้อมูล รายละเอียดเกี่ยวกับตัวเด็ก จากหลายแหล่ง หลายวิธีการซึ่งอาจเป็นข้อมูลที่รวบรวมในระยะเวลาที่จะประเมินเพื่อคัดแยกเด็กและรวบรวมเพิ่มเติมให้ได้ข้อมูลรายละเอียดที่จำเป็นมากที่สุดเพื่อให้จัดทำแผนได้อย่างถูกต้อง

2. ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพิจารณาว่าจะจัดบริการทางการศึกษาให้เด็กในลักษณะใดบ้างอย่างน้อยที่สุดควรมีผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้แทน ครูประจำชั้น และผู้ปกครองร่วมกันพิจารณาตัดสินใจ

3. เมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานตามแผนที่จัดทำแล้วต้องมีการประเมินผลการใช้และปรับปรุงแก้ไขแผน

4. หลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะใช้หลักสูตรเดียวกับเด็กปกติเพียงแต่ปรับจุดประสงค์การเรียนรู้ และการวัดผลบางวิชาที่เด็กไม่สามารถปฏิบัติได้ ให้มีความเหมาะสมกับสภาพความพร้อมและความต้องการของเด็กแต่ละคน

รายละเอียดของแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลอาจแตกต่างกันตามความเหมาะสม โดยทั่วไปควรมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก เช่น ชื่อ อายุ เพศ ประเภทของความบกพร่อง
2. ระยะเวลาเริ่มใช้และระยะเวลาสิ้นสุดการใช้แผน
3. ระดับความสามารถของเด็กในด้านต่างๆ เช่น ด้านสังคม การรับรู้ การช่วยเหลือตนเอง

4. จุดมุ่งหมายระยะยาว โดยทั่วไปกำหนด 1 ปี ว่าเมื่อครบหนึ่งปีแล้วเด็กควรจะเรียนรู้อะไรบ้าง และสามารถแสดงพฤติกรรมอะไรได้บ้าง

5. จุดมุ่งหมายระยะสั้น

6. สำหรับเด็กที่เข้าเรียนร่วมต้องระบุว่า เรียนร่วมเมื่อใด อย่างไร
7. บริการพิเศษที่จำเป็น
8. การประเมินผล ต้องระบุว่าจะใช้วิธีใด มีขั้นตอนในการจัดและประเมินอย่างไร
9. การรับรองแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยผู้บริหาร ครู และ ผู้ปกครอง เพื่อให้มีการดำเนินการให้ความช่วยเหลือ และการจัดการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละประเภท แต่ละคน ครูต้องทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับเด็ก โดยมีคณะกรรมการการศึกษาร่วมกันวางแผนทำงาน และสามารถปรับรูปแบบข้อมูลให้ตรงกับสภาพของโรงเรียนหรือเพิ่มเติมมากกว่า เช่น

1. ข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก (ประวัติเด็ก ประวัติสุขภาพ ประวัติทางการศึกษา)
2. ระดับสติปัญญา (IQ)
3. ข้อมูลทางการแพทย์

4. ระดับความสามารถ (ด้านภาษาไทย ด้านคณิตศาสตร์ ด้านการช่วยเหลือตนเอง ด้านการเคลื่อนไหว ด้านพฤติกรรม ความสามารถอื่นๆ)
5. ปัญหาของเด็ก
6. ประเภทของเด็ก
7. รูปแบบการเรียนรู้ร่วม
8. บริการที่เกี่ยวข้อง
9. ภาษาถิ่นของเด็ก
10. จุดมุ่งหมายระยะยาว (1 ปี)
11. จุดมุ่งหมายระยะสั้น
12. หลักสูตรโดยย่อ
13. การวัดและประเมินผล
14. ระยะเวลาที่ใช้แผน
15. ความเห็นอื่นๆ
16. จุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละระดับ ที่ต้องยกเว้น (สำหรับเด็กเรียนร่วมเต็มเวลา)
17. รายชื่อคณะกรรมการที่จัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล

การจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนควรพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับศักยภาพ และความต้องการพิเศษของเด็กเป็นรายบุคคลโดยการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individual Education Plan หรือ IEP)

การคัดเลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วม

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนสามารถดำเนินการได้ตามความเหมาะสมโดยคำนึงถึงลักษณะความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละประเภท แต่ละคนตามความเหมาะสมของโรงเรียนโดยจัดรูปแบบชั้นเรียนในลักษณะต่างๆ ดังนี้

1. ชั้นเรียนเต็มเวลา
2. ชั้นเรียนร่วมและมีครูการศึกษาพิเศษให้คำแนะนำปรึกษา
3. ชั้นเรียนร่วมและมีครูเวเรียนสอน
4. ชั้นเรียนร่วมและมีครูเสริมวิชาการ
5. ชั้นเรียนพิเศษและมีการจัดการเรียนร่วมบางเวลา
6. ชั้นเรียนพิเศษเต็มเวลา

แผนการสอน

ในการจัดทำแผนการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ จัดทำในรูปแบบเดียวกับเด็กปกติ อาจมีบางจุดประสงค์ที่ต้องปรับให้เหมาะกับความต้องการของเด็ก เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็นไม่สามารถวาดรูปได้ดีโดยการลากเส้น ครูควรปรับกิจกรรมให้เด็กปั้นรูปทรงต่างๆ แทน การสอน ปรับเพิ่มเวลา สื่อการสอน และวิธีการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องเหมาะสมตามลักษณะความต้องการพิเศษ

การส่งต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

เมื่อทราบผลการคัดแยกเด็กแล้วให้โรงเรียนดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

1. ส่งเด็กเข้าเรียนในชั้นเรียนร่วมตามระดับความสามารถของเด็กหรือตามความเหมาะสม
2. ส่งต่อไปยังโรงเรียนในเครือข่ายหรือโรงเรียนอื่นที่มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเฉพาะด้านนั้นๆ
3. ส่งต่อไปยังหน่วยงานอื่น ถ้าเด็กมีความบกพร่องในระดับรุนแรงและไม่สามารถเข้าเรียนร่วมในรูปแบบใดๆ ได้ เช่น โรงเรียนการศึกษาพิเศษเฉพาะด้าน
4. ส่งต่อแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเพื่อรับการวินิจฉัยและรับการช่วยเหลือทางการแพทย์และ/หรือออกเอกสารรับรองความพิการ

เด็กที่มีความต้องการพิเศษที่จะจดทะเบียนคนพิการกับสำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดมี 5 ประเภท คือ

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น
2. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย
3. เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว
4. เด็กที่มีความบกพร่องทางจิตหรือพฤติกรรม
5. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้

การประเมินผลการเรียนเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนร่วมกับเด็กปกติ

การวัดผลสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษแตกต่างไปจากการวัดผลสำหรับเด็กปกติ ทั้งนี้เพราะว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีความต้องการและความสามารถแตกต่างกัน ตั้งแต่ในระดับน้อย ปานกลาง จนกระทั่งถึงระดับมาก การวัดผลการเรียนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะได้รับการกำหนดไว้ในหลักสูตรหรือแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลของเด็ก ซึ่งเด็กแต่ละคนจะต้องมีแผนการศึกษานี้ เด็กบางคนอาจเรียนหลักสูตรเดียวกับเด็กปกติ การวัดผลจึงต้องดำเนินไปในลักษณะเดียวกันหรือใกล้เคียงกับเด็กปกติ แต่ถ้าแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลของ

เด็กที่มีความต้องการพิเศษแตกต่างไปจากหลักสูตรของเด็กปกติมาก การวัดผลไม่จำเป็นต้องเหมือนกับเด็กปกติโดยยึดหลักว่าสอนสิ่งใด วัดสิ่งนั้น ศาสตราจารย์ ดร. ผดุง อารยะวิญญู ได้กล่าวถึง การประเมินผลเด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้ ดังนี้

การประผลสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอาจกระทำได้ ดังนี้

1. กำหนดลำดับขั้นตอนของทักษะ

ครูอาจจำเป็นต้องกำหนดทักษะทางการเรียนของเด็กเป็นขั้นน้อยๆ และสอนให้เด็กมีทักษะตามขั้นน้อยๆ ดังกล่าว แล้ววัดผลโดยการทดสอบด้วยวิธีการหลากหลายวิธี เมื่อเห็นว่าเด็กมีทักษะตามขั้นน้อยๆ เหล่านั้นแล้ว ให้ถือว่าเด็กสอบผ่านแล้ว

2. ไม่เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์กับเด็กอื่น

เด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคนมีหลักสูตรของตนเอง แต่ละคนเรียนไม่เหมือนกัน ความก้าวหน้าในการเรียนของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ต่างคนต่างเรียน ต่างคนต่างมีความก้าวหน้า จึงไม่ควรนำผลการเรียนของเด็กมาเปรียบเทียบกับเด็กปกติ หรือใช้เกณฑ์เดียวกับเด็กปกติ ควรเปรียบเทียบผลการเรียนของเด็กเองว่าเด็กมีความก้าวหน้าเพิ่มขึ้นเพียงใด

3. การให้เกรด

ในระบบการศึกษาของไทย ระบบการวัดผลค่อนข้างเคร่งครัดและไม่ยืดหยุ่นเท่าที่ควร เป็นการเน้นความสำคัญของตัวเลขจนเกินไปซึ่งในบางครั้งตัวเลข 4, 3, 2, 1 และ 0 อาจไม่มีความหมายหรือมีความหมายแต่ไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันดังนั้นการให้เกรดวิธีนี้จึงมีข้อจำกัดและข้อบกพร่อง ครูอาจคิดค้นหาวิธีประเมินผลและให้เกรดใหม่ให้เหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เช่น การประเมินผลโดยประเมินจากพฤติกรรมหลายๆ อย่าง เช่น 1) จากความก้าวหน้าของทักษะ 2) ความพยายาม 3) ผลสัมฤทธิ์ ทั้ง 3 อย่าง รวมกันเข้าเป็นเกรดที่เด็กจะได้ เป็นต้น

4. ครูร่วมกันให้เกรด

ในกรณีเด็กเรียนร่วมเต็มเวลากับเด็กปกติ และเด็กได้รับการสอนเพิ่มเติมจากครูการศึกษาพิเศษ เกรดที่เด็กจะได้รับไม่ควรมาจากครูคนเดียว เพราะมีครูสอน 2 คน ครูทั้งสองคนจึงควรมีบทบาทเท่าๆ กัน ในการให้เกรดเด็ก

5. ให้เกรดจากคะแนนรวม

การให้เกรดเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ควรจำแนกคะแนนออกเป็นกิจกรรมย่อยต่างๆ กัน เนื่องจากเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีข้อจำกัดหลายด้าน จึงจำเป็นต้องให้เกรดเด็กจากกิจกรรมหลายด้าน เช่น

20% จากการสอบปลายภาค

20% จากการสอบย่อย

- 20% จากการร่วมกิจกรรม
- 20% จากการนำเสนอโครงการ
- 20% จากการมาเรียน เป็นต้น

ในการให้เด็กทำข้อสอบ ไม่ว่าจะเป็นข้อสอบย่อย ข้อสอบกลางเทอม หรือข้อสอบปลายเทอม ครูควรใช้วิธีการยืดหยุ่นในการทดสอบเด็ก ครูอาจใช้วิธีการดังนี้

1. ให้เด็กสอบปากเปล่า

เด็กที่มีความต้องการพิเศษบางคน มีปัญหาในการอ่านและการเขียน เด็กอาจเข้าใจเนื้อหาแต่เด็กอาจอ่านข้อสอบช้า เด็กจึงอาจทำข้อสอบไม่ทันเวลาที่กำหนด หรือทำได้ไม่ครบทุกข้อ ทำให้นักเรียนได้คะแนนต่ำโดยไม่จำเป็น หรืออาจทำให้เด็กสอบตกได้ ดังนั้น วิธีช่วยเหลือเด็กให้ทำข้อสอบได้ อาจกระทำได้หลายวิธี เช่น การสอบปากเปล่า โดยครูเป็นผู้อ่านข้อสอบให้เด็กฟังแล้วให้เด็กตอบด้วยวาจา หากเด็กไม่เข้าใจความหมายของคำบางคำ ครูอาจจำเป็นต้องอธิบายให้ฟัง ครูอาจทดสอบเพิ่มเติมด้วยวาจาจนเป็นที่พอใจของครูผู้สอน

2. ให้เด็กทำข้อสอบโดยไม่จำกัดเวลา

ดังที่กล่าวว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษบางคนมีปัญหาในการอ่านและการเขียนจึงจำเป็นต้องให้เวลาเด็กในการทำข้อสอบเพิ่มเติม เด็กอาจไม่จำเป็นต้องนั่งสอบในห้องเรียนเดียวกับเด็กปกติ เด็กอาจสอบในห้องเสริมวิชาการ โดยมีครูเสริมวิชาการเป็นผู้ควบคุมดูแล อาจให้เวลาเด็กเพิ่มบ้างเพื่อชดเชยกับการอ่านซ้ำของเด็ก

3. ให้เด็กตอบโดยการบันทึกเสียง

เด็กบางคนอาจมีปัญหาในการเขียน บางคนเขียนคำตอบซ้ำมาก วิธีที่จะช่วยเด็กวิธีหนึ่งคือ ให้เด็กตอบปากเปล่า โดยบันทึกคำตอบลงในเทปเสียง แล้วครูนำมาเปิดฟังอีกครั้ง

4. กำหนดเกณฑ์ในการทำข้อสอบใหม่

การให้คะแนนจากข้อสอบมากเป็นการนับคำตอบที่ถูกและให้คะแนนและเกรดจากคะแนนเต็ม ครูอาจปรับปรุงวิธีการให้คะแนนด้วยการนับจำนวนข้อที่เด็กทำเสร็จในเวลาที่กำหนดหรือในเวลาที่ยาวเพิ่มเติมให้เด็กแล้ว ก็อาจช่วยให้เด็กมีคะแนนสูงขึ้น และผ่านการประเมินผลได้

5. ให้เด็กสอบในห้องพิเศษ

เด็กอาจมีความวิตกกังวลเมื่อเด็กสอบรวมกับเด็กปกติ ครูอาจจัดให้เด็กสอบแยกจากกลุ่มเด็กปกติ โดยให้เด็กสอบในห้องพิเศษ หรือห้องเสริมวิชาการ ซึ่งเด็กอาจถามครูได้

สะดวกยิ่งขึ้นเมื่อเด็กมีปัญหา และสะดวกสำหรับครูผู้ควบคุมการสอบที่จะให้เวลาเพิ่มขึ้นหากเด็กไม่สามารถทำข้อสอบได้ภายในเวลาที่กำหนด

การประเมินผลสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำเป็นต้องยืดหยุ่นเพื่อให้สอดคล้องกับความสามารถของเด็กแต่ละคน วิธีประเมินผลสำหรับเด็กประเภทนี้จะถูกกำหนดไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล การประเมินผลจะต้องดำเนินไปตามนั้น อย่างไรก็ตามเด็กที่เรียนร่วมเต็มเวลาอาจจำเป็นต้องทำข้อสอบเช่นเดียวกับเด็กปกติ แต่จะต้องมีการปรับปรุงและยืดหยุ่นให้ครูสามารถวัดและประเมินผลในสิ่งที่ต้องการวัดได้ ผลอาจเป็นการประเมินเชิงคุณภาพได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นการประเมินเชิงปริมาณอย่างเดียว

ในการตัดสินใจเลื่อนชั้นนักเรียนควรใช้ผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กเป็นความสำคัญอันดับหนึ่งและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นอันดับสอง

เรื่องการประเมินผลเด็กที่มีความต้องการพิเศษนี้ อาจศึกษาเพิ่มเติมได้จากเอกสาร

การประเมินผลความสามารถที่แท้จริงของนักเรียน (Authentic Assessment of Student Performance)

ในขณะที่การเรียนการสอนเน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางการวัดผล ประเมินผลควรเน้นที่ความสนใจของเด็ก ผลของการเรียนรู้ โดยวัดจากผลงานของเด็กซึ่งแสดงถึงความสามารถที่แท้จริงอันเป็นผลจากการเรียนรู้ของเขา

วิธีการวัดผลและประเมินผลที่ใช้กันมาเป็นเวลานานแล้ว คือ การให้เด็กทำข้อสอบ ซึ่งอาจจะเป็นข้อสอบอัตนัย หรือปรนัย ส่วนใหญ่เป็นการวัดความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนมา ซึ่งอาจไม่เกี่ยวข้องกับความต้องการหรือความสนใจของเด็ก หรืออาจไม่เกี่ยวกับการนำความรู้ที่ได้เรียนรู้มาไปใช้ในชีวิตจริงก็ได้

ดังนั้น แนวโน้มในการประเมินผลจึงเน้นประเมินความสามารถที่แท้จริงของเด็ก โดยประเมินจากผลงานของเด็ก ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นความคิด ความเข้าใจ การนำไปใช้ และแนวโน้มของความสนใจของเด็ก การประเมินผลได้ตัดสินในจากคะแนนที่เด็กสอบได้ในระยะเวลาที่เด็กทำข้อสอบเพียงสั้นๆ เท่านั้น แต่จะประเมินจากความสามารถของเด็ก โดยการสังเกตจากพฤติกรรมหลายอย่างเป็นเวลานาน การประเมินผลวิธีนี้ มีจุดเน้น ดังนี้

1. มุ่งประเมินผลความสามารถของนักเรียน ในการบูรณาการทักษะหลายด้านเพื่อให้งานของนักเรียนประสบความสำเร็จ
2. มุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ ทักษะความคิดขั้นสูง และทักษะในการแก้ปัญหา ซึ่งอาจแสดงออกในรูปของผลผลิตที่เด็กสร้างขึ้น
3. มุ่งเน้นการใช้ดุลยพินิจของเด็ก โดยพิจารณาจากการที่เด็กสามารถคิดกำหนดเป้าหมายในการทำงานของตนเองดำเนินงานเป็นขั้นตอนตามเป้าหมาย และสามารถประเมินผลของตนเองได้
4. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน และต้องกำหนดเกณฑ์ล่วงหน้า

วิธีการประเมินผลที่ตัดสินจากคะแนนการสอบเป็นหลักนั้น ไม่เหมาะกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษหลายประการ ประการสำคัญ คือ ผลการเรียนรู้ไม่สามารถนำมาเกี่ยวกับเกณฑ์ปกติ (norms) ของเด็กปกติได้ ไม่สามารถนำมาเทียบกับกลุ่มซึ่งเป็นเด็กปกติได้

เนื่องจากหลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงให้ สอดคล้องกับความต้องการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษซึ่งหลักสูตรดังกล่าวอาจแตกต่างกันไป จากหลักสูตรที่ใช้กับเด็กปกติ

ดังนั้นการประเมินผล โดยวิธีการสอบ จึงไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ประเมินผลการเรียน สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

อย่างไรก็ตามการเรียนร่วมจะต้องพิจารณาถึงประเภท และความรุนแรงของความ บกพร่อง เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายส่วนใหญ่ยังเรียนอยู่ในโรงเรียนพิเศษ มีเข้าเรียนใน โรงเรียนเรียนร่วมบ้างแต่ไม่มากนัก เด็กที่มีความบกพร่องในระดับปานกลางให้เข้าเรียนร่วม มากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่มีปัญหาในการเรียน เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาใน ระดับเรียนได้เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมไม่รุนแรงเด็กเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเข้ารับการศึกษาใน โรงเรียนปกติ

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ในประเทศที่เจริญแล้วต่างๆ เกือบทั้งโลกแนวทางในการจัด การศึกษาพิเศษ เป็นไปในทางการเรียนร่วมไม่ว่าจะเป็นแบบเรียนร่วมเต็มเวลา เรียนร่วมบาง เวลา หรือการเรียนรวม ผู้ปกครองไม่นิยมส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนพิเศษ ทำให้เด็กในโรงเรียน พิเศษลดลงจนบางแห่งต้องปิดโรงเรียน บางแห่งไม่ปิด แต่รับเด็กปกติเข้าไปเรียนกับเด็กที่มี ความต้องการพิเศษด้วย

เอกสารอ้างอิง

ศ.ดร.ผดุง อารยะวิญญู. (2542). *การเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการ พิเศษ*. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

การจัดและประเมินผลเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยใช้แฟ้มสะสมงาน

เทคนิคการสอนเด็กในชั้นเรียน

การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม มีความจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงการปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดศึกษาและหาวิธีการเพื่อส่งเสริมให้การเรียนร่วมมีความก้าวหน้ายิ่งขึ้น ผู้สอนควรคำนึงถึงสิ่งสำคัญดังต่อไปนี้

1. ต้องปรับเปลี่ยนหลักสูตรชั้นเรียนปกติเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
2. ต้องพัฒนาเจตคติของทุกหน่วยงานการศึกษาที่มีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้เป็นไปในเชิงบวก
3. ต้องพัฒนานโยบายของโรงเรียนต่างๆ ให้เปิดกว้างเพื่อรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมตั้งแต่ระยะแรกเริ่ม
4. ให้บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนปกติเห็นความสำคัญและรับผิดชอบร่วมกันในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

หลักในการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ประสบความสำเร็จ

การสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ต้องอาศัยหลายฝ่ายร่วมมือกันในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จขึ้นได้จะต้องอาศัยวิธีการดังต่อไปนี้

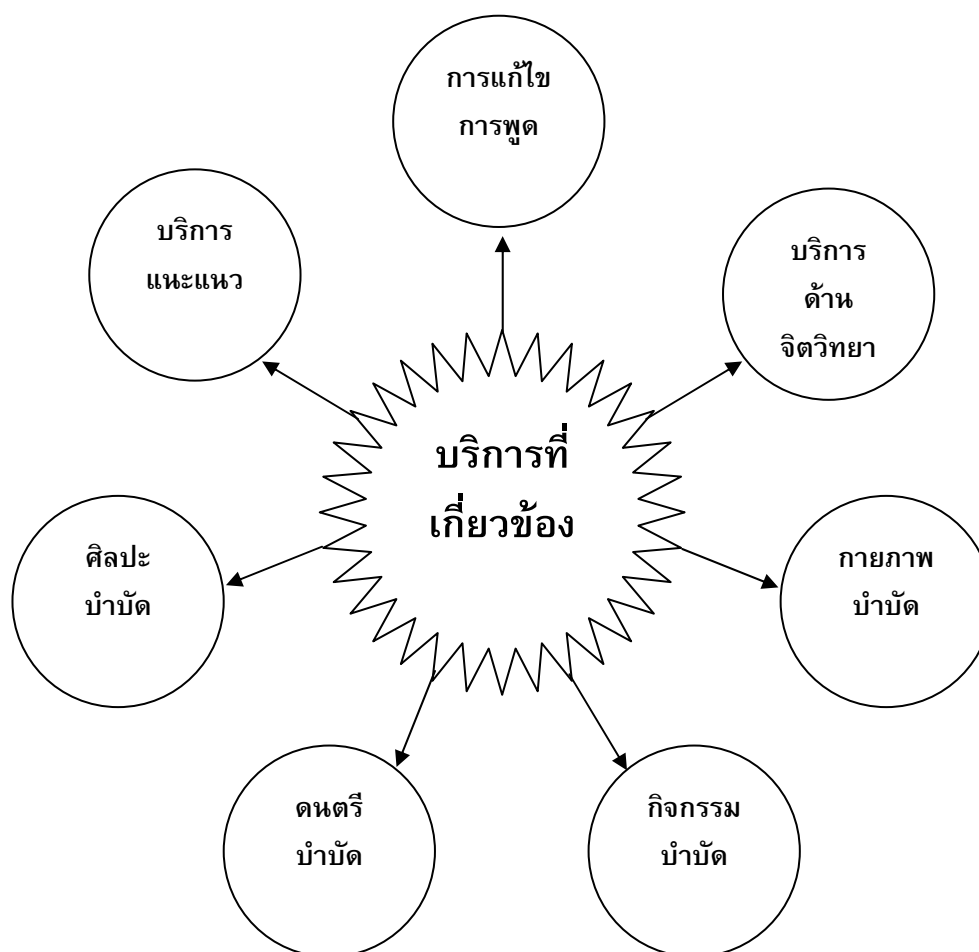
1. สร้างห้องเรียนที่มีบรรยากาศของการสนับสนุนซึ่งกันและกัน (Building a Supportive Classroom)
2. ใช้วิธีการเรียนโดยร่วมมือกันในการเรียนรู้ (Using Co-Operative Learning)
3. สอนเรื่องเดียวกันแก่เด็กที่มีความสามารถต่างกัน (Working on the Same Topic with Different Abilities)
4. ใช้ผู้ช่วยสอนมาช่วยสอนในห้องเรียน (Classroom Tutors) โดยอาจเป็นเพื่อนช่วยสอน (Peer Tutoring) หรือผู้ปกครองและอาสาสมัครอื่นๆ ก็ได้
5. สร้างทีมสนับสนุนโรงเรียน (Building a School Support Team)

จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม จะต้องอาศัยการปรับเปลี่ยนหลายๆ ประการ เช่น หลักสูตร ทักษะ ทศนคติ นโยบาย วิธีสอน และบุคคลรอบข้าง จึงจะทำให้การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมประสบความสำเร็จขึ้นได้

การบริการและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

การบริการที่เกี่ยวข้อง

การจัดการเรียนร่วม นอกจากจะให้บริการทางการศึกษาแล้ว โรงเรียนควรจัดบริการเสริมด้านอื่นๆ ที่จะช่วยให้เด็กสามารถพัฒนาศักยภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจไปพร้อมๆ กับบริการที่เกี่ยวข้อง ดังแผนภูมิ

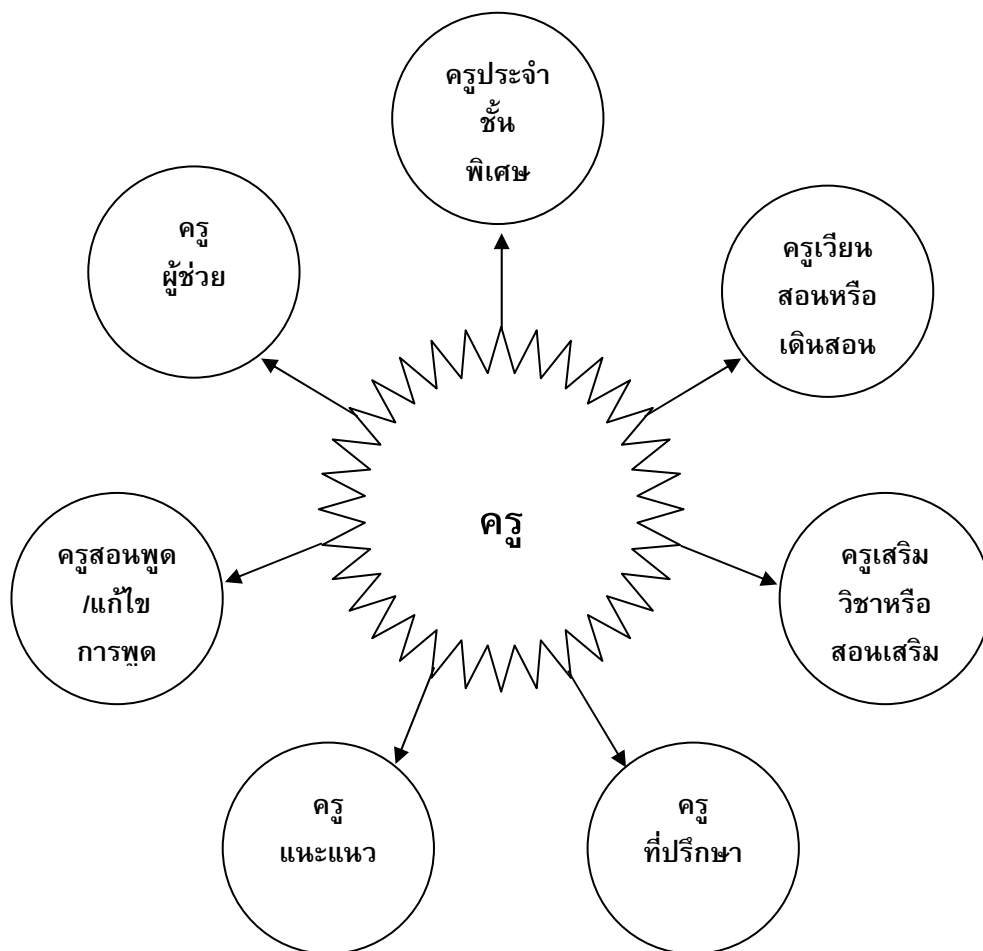
แผนภูมิแสดงการบริการที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนร่วม

- ◆ การแก้ไขการพูด มีความจำเป็นสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย และเด็กที่มีความบกพร่องทางการพูด
- ◆ การบริการแนะแนว เป็นบริการที่ช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวลากรแก้ปัญหาต่างๆ ทางด้านอารมณ์และสังคมของเด็ก เพื่อให้เด็กปรับตัวได้ดีขึ้นจำเป็นสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภท
- ◆ การบริการทางด้านจิตวิทยา เป็นบริการในด้านการปรับพฤติกรรมเด็ก จำเป็นสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทอื่นที่มีปัญหาทางพฤติกรรม
- ◆ กายภาพบำบัด จำเป็นสำหรับเด็กที่มีปัญหาในการเคลื่อนไหว เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทอื่นๆ ที่มีปัญหาในการเคลื่อนไหว กายภาพบำบัด เป็นการฝึกความแข็งแรงของกล้ามเนื้อและข้อต่อ เพื่อให้เด็กสามารถทรงตัวและเคลื่อนไหวได้ดีขึ้น
- ◆ กิจกรรมบำบัด เป็นการแก้ไขลักษณะท่าทาง และฝึกการใช้มือและนิ้วมือ เพื่อให้เด็กสามารถประกอบกิจวัตรประจำวันได้ จำเป็นสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทอื่นที่มีปัญหาในการใช้มือและนิ้วมือ
- ◆ ศิลปะบำบัด เป็นการใช้กิจกรรมศิลปะหรือผลงานศิลปะ เพื่อค้นหาข้อบกพร่องของบุคคล ซึ่งเกิดจากความผิดปกติบางประการของกระบวนการทางจิต และเพื่อให้กิจกรรมศิลปะที่เหมาะสมช่วยในการแก้ไขรักษาสภาพความบกพร่องด้านต่างๆ ของบุคคลให้มีสภาพที่ดีขึ้น
- ◆ ดนตรีบำบัด เป็นวิธีการใช้ดนตรีเพื่อช่วยเหลือผู้มีปัญหาทางจิตใจ อารมณ์ และการปรับตัวกับผู้อื่น ตลอดจนผู้มีปัญหาความบกพร่องทางด้านร่างกายที่เกี่ยวกับระบบประสาท การรับรู้ และการเคลื่อนไหวโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อผลทางการฟื้นฟูสมรรถภาพนันทนาการ และ/หรือทางการศึกษา

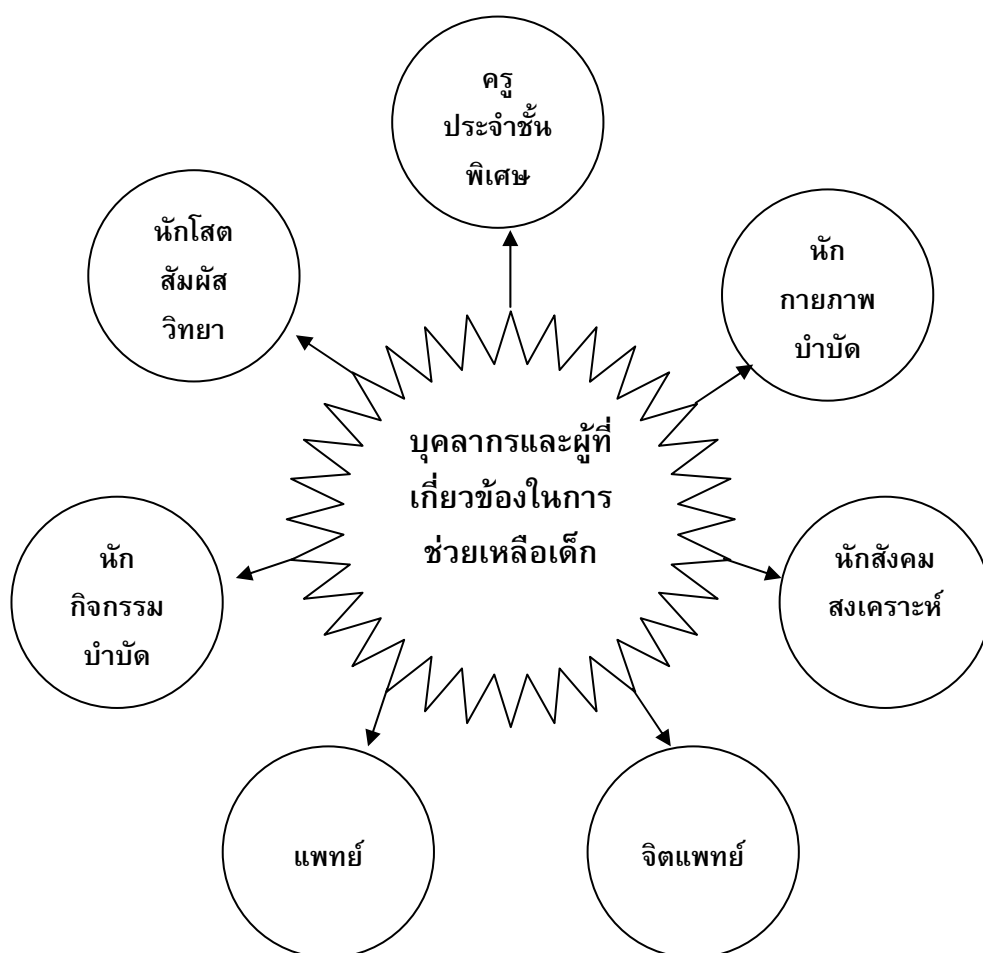
บุคลากรที่เกี่ยวข้อง

บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนร่วมนั้น ประกอบด้วยครูที่จะต้องจัดการเรียนการสอนโดยตรง อาจเป็นครูประจำชั้นเรียนร่วมหรือครูประจำชั้นพิเศษ ครูที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น

ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา นอกจากนี้ยังมีบุคลากรที่ให้ความช่วยเหลืออื่นๆ แก่เด็ก ดังแสดงในแผนภูมิ

แผนภูมิแสดงบุคลากรครูที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนร่วม

แผนภูมิแสดงบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

บทบาทหน้าที่ของครู

1. ครูประจำชั้น

ทำหน้าที่สอนเด็กที่มีความบกพร่องในชั้นเรียนพิเศษ เตรียมความพร้อมของเด็ก ครูประจำชั้นพิเศษต้องมีความเข้าใจเด็ก มีความอดทนสูง รู้จักจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเด็ก และควรได้รับการฝึกอบรมเฉพาะด้าน เช่น การสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน การสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เป็นต้น

2. ครูเวียนสอนหรือครูเดินสอน

เป็นครูที่เดินทางจากโรงเรียนหนึ่งไปอีกโรงเรียนหนึ่ง หรือหลายๆ โรงเรียน เพื่อทำหน้าที่สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การจัดครูเวียนสอนจะจัดในกรณีที่โรงเรียนแต่ละโรงเรียนมีจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษน้อย ครูเวียนสอนจะต้องมีตารางการปฏิบัติงานสอนที่แน่นอน ครูเวียนสอนอาจไม่สังกัดโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งโดยตรง แต่อาจสังกัดหน่วยงานกลาง เช่น สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เป็นต้น

3. ครูเสริมวิชาการ

เป็นครูที่ทำหน้าที่สอนเด็กเพิ่มเติมจากการที่เด็กได้เรียนในห้องปกติ ครูเสริมวิชาการจะปฏิบัติงานในห้องเสริมวิชาการหรือศูนย์วิชาการ นักเรียนแต่ละคนจะต้องมีตารางเรียนเฉพาะที่จะเข้ามาเรียนกับครูเสริมวิชาการ ซึ่งแต่ละคนอาจใช้เวลาในห้องนี้วันละ 1-2 คาบ (คาบละ 50 นาที) หรือมากกว่า ขึ้นอยู่กับความต้องการของเด็ก นอกจากนี้ ครูเสริมวิชาการจะทำหน้าที่ประสานงาน และให้คำแนะนำครูปกติในการปฏิบัติต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

4. ครูที่ปรึกษา

มีหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครูที่สอนเด็กในการปฏิบัติต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ตลอดจนวางแผนจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็ก และประสานงานกับครูอื่นในโรงเรียน ครูที่ปรึกษาอาจไม่สอนเด็กโดยตรง

5. ครูแนะแนว

มีหน้าที่ให้คำแนะนำในการปรับตัวตลอดจนแนะแนวด้านการศึกษา การประกอบอาชีพและการเตรียมความพร้อมด้านอาชีพ และการศึกษาต่อของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

6. ครูสอนพูด / แก้ไขการพูด

มีหน้าที่ในการสอนพูด และหรือแก้ไขการพูดแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ

7. ครูผู้ช่วย

มีหน้าที่ช่วยครู โดยเฉพาะการดูแลเด็กประกอบกิจกรรม เช่น ในเวลารับประทานอาหาร เข้าห้องน้ำ แต่งตัว ถอดใส่กายอุปกรณ์ เป็นต้น

บทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการแพทย์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

บทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการแพทย์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และที่จะให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ดังนี้

1. นักจิตวิทยา

มีหน้าที่ทดสอบทางจิตวิทยาซึ่งมีความจำเป็นในการคัดแยกและจำแนกประเภทเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ขอบข่ายหน้าที่อาจรวมไปถึงการให้คำแนะนำปรึกษาแก่เด็กและครู หรือการบำบัดทางจิตวิทยาแก่เด็ก

2. นักโสตสัมผัสวิทยา

มีหน้าที่ในการตรวจวัดการได้ยินของเด็ก เลือกเครื่องช่วยฟังให้กับเด็กตลอดจนเสนอแนะในการแก้ไขการพูด และการสอนภาษาแก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

3. นักกายภาพบำบัด

มีหน้าที่ในการให้บริการบำบัดทางกายภาพแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในเรื่องการทรงตัว การเคลื่อนไหว การป้องกันการหดรัดตัวของกล้ามเนื้อ

4. นักกิจกรรมบำบัด

มีหน้าที่ในการฝึกการใช้มือและนิ้วมือแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เช่น ติดกระดุมเสื้อ ผูกเชือกกรองเท้า รับประทานอาหาร เป็นต้น

5. นักสังคมสงเคราะห์

มีหน้าที่ในการแนะนำ และช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยเฉพาะปัญหา ด้านเศรษฐกิจ และปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว

6. แพทย์

อาจเป็นแพทย์ทั่วไปหรือแพทย์ที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน ทำหน้าที่ตรวจวินิจฉัย และวางแผนเพื่อการบำบัดรักษาต่อไป

7. จิตแพทย์

มีหน้าที่ช่วยเหลือแก่เด็กที่มีปัญหาทางจิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรม

การบริหารจัดการการเรียนรู้ร่วม

การจัดการเรียนรู้ร่วมจะประสบผลสำเร็จได้ ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งต้องมีการบริหารจัดการที่ดี ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้การจัดการเรียนบรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้ร่วม ดังนี้

บทบาทในการจัดการเรียนรู้ร่วมของผู้บริหารโรงเรียน

- ☐ สสำรวจเด็กที่มีความต้องการพิเศษในเขตพื้นที่บริการ
- ☐ จัดทำแผนการดำเนินการจัดการเรียนรู้ร่วม
- ☐ ตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนรู้ร่วม
- ☐ เตรียมบุคลากร เตรียมสถานที่
- ☐ ดำเนินการคัดแยกเด็ก
- ☐ จัดครูเข้าสอน
- ☐ จัดบริการที่จำเป็นแก่เด็ก
- ☐ พัฒนาหลักสูตร
- ☐ กำกับ นิเทศ ติดตาม

การจัดการเรียนรู้ร่วมให้ประสบผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมายหรือเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาเพื่อสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถทำได้ในลักษณะเดียวกันกับการดำเนินการ ตามแนวทางการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้หรือการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อเข้าสู่มาตรฐานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งจะมีหลักการดำเนินงานเหมือนกันแต่ต่างในรายละเอียดของการดำเนินงาน ดังนี้

- ☐ ทำงานเป็นทีม ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน ครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการแพทย์
 - ☐ ปรับการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ และจัดหาเพิ่มเติมตามความจำเป็น
 - ☐ ให้เด็กปกติได้ดูแลช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
 - ☐ สร้างเครือข่ายในการทำงาน

- ☐ ประสานความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
- ☐ จัดระบบข้อมูลสารสนเทศของเด็กและครูเป็นรายบุคคล
- ☐ ช่วยเหลือและสนับสนุนเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างเป็นระดับและต่อเนื่องตั้งแต่
 - ↳ ความช่วยเหลือน้อยที่สุดในชั้นเรียนปกติ
 - ↳ การสนับสนุนการเรียนเพิ่มเติมในโรงเรียน
 - ↳ บริการเสริมและการช่วยเหลือตามความจำเป็น

แนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1. การคัดแยกเด็ก
2. การส่งต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
3. การจัดการเรียนการสอน
4. การคัดเลือกรูปแบบการจัดการเรียนร่วม
5. การทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล
6. การกำกับ ติดตามและนิเทศ
7. การจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศ
8. การสร้างเครือข่ายการศึกษาพิเศษ

การกำกับ ติดตาม และนิเทศ

การกำกับ ติดตาม และนิเทศการจัดการศึกษา มีความจำเป็นที่ผู้บริหารโรงเรียนและผู้บริหารการศึกษาต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการจัดการศึกษาพิเศษ

การกำกับ ติดตาม และการนิเทศการจัดการศึกษาพิเศษ ควรมีองค์กรหรือ องค์กรคณะบุคคล และวิธีการ กำกับ ติดตามและนิเทศตามความเหมาะสม ดังนี้

องค์กรหรือคณะบุคคลการนิเทศ ประกอบด้วย

1. ระดับโรงเรียน ควรประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ครู วิชาการเฉพาะด้านการศึกษาพิเศษ

2. ระดับอำเภอ ควรประกอบด้วย หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ / กิ่งอำเภอศึกษานิเทศก์ ผู้รับผิดชอบด้านการศึกษาพิเศษ และบุคลากรจากเครือข่ายหรือหรือหน่วยงานที่ชำนาญเฉพาะด้านการศึกษาพิเศษ

3. ระดับจังหวัด ควรประกอบด้วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ศึกษาานิเทศก์ ผู้รับผิดชอบด้านการศึกษาพิเศษ และบุคลากรจากเครือข่ายหรือหน่วยงานที่ชำนาญเฉพาะด้านการศึกษาพิเศษ

การจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศ

ข้อมูลสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้การบริหารจัดการ การศึกษาพิเศษ ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานทุกระดับจึงจำเป็นต้องจัดให้มีระบบข้อมูลที่มีคุณภาพ

ในการจัดการเรียนร่วม โรงเรียนควรจัดเก็บข้อมูลเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และบุคลากรเป็นรายบุคคล เพื่อนำสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนพัฒนาช่วยเหลือสนับสนุนการจัดการเรียนร่วมให้บรรลุตามเป้าหมาย

การจัดเก็บข้อมูลเด็ก อาจใช้แบบเดียวกับเด็กปกติ เช่น ข้อมูลเด็กที่จัดเก็บตามการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน แต่อาจเพิ่มเติมรายละเอียดในส่วนที่ต่างจากเด็กปกติ เช่น ความต้องการทางการศึกษาพิเศษ การบริการเสริม การช่วยเหลือทางการแพทย์ และอื่นๆ

การจัดเก็บข้อมูลครูก็เช่นเดียวกันกับเด็กอาจประกอบด้วยรายการต่างๆ ตามเกณฑ์มาตรฐานในโรงเรียน และเพิ่มเติมในรายละเอียดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษ

การสร้างเครือข่ายการศึกษาพิเศษ

เครือข่ายการศึกษาพิเศษทั้งหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานหรือองค์กรภาคเอกชน มีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาทางการศึกษาพิเศษของโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพในด้านการร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุนการให้บริการทางการศึกษา และแลกเปลี่ยนการเรียนรู้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยมีแนวทางในการสร้างเครือข่ายการศึกษาพิเศษ เช่น การเป็นวิทยากร การศึกษาดูงาน เป็นกรรมการโรงเรียน การจัดงานวันนัดพบผู้ปกครอง จัดแข่งขันกีฬา

หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานหรือองค์กรภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นเครือข่ายการศึกษาพิเศษ เช่น

1. โรงพยาบาลหรือหน่วยงานในกระทรวงสาธารณสุขที่มีแพทย์หรือบุคลากรทางการแพทย์ที่มีความชำนาญเฉพาะทาง
2. โรงเรียนที่ดำเนินการหรือมีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาพิเศษรูปแบบเรียนร่วม
3. โรงเรียนศึกษาพิเศษหรือโรงเรียนเฉพาะทางสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
4. หน่วยงานหรือองค์กรภาคเอกชน หรือข้อมูลที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเฉพาะด้าน เช่น มูลนิธิธรรมิกชน มูลนิธิแสงสว่าง มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ เป็นต้น
5. ศูนย์การศึกษาพิเศษ

6. สถาบันราชภัฏที่มีการเรียนการสอนเรื่องการศึกษาพิเศษ มี 6 แห่ง ได้แก่ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม สถาบันราชภัฏสวนดุสิต สถาบันราชภัฏสงขลา และสถาบันราชภัฏนครราชสีมา

ภาคผนวก ค

ตารางการอบรมการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วม

ภาคผนวก ง

รายนามผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ แก้ไข เครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจ แก้ไข แบบประเมินตนเอง ก่อน-หลัง
การอบรมการเตรียมความพร้อมของครูโรงเรียนเรียนร่วม

1. อาจารย์พัชรี จิวพัฒนกุล
จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
2. อาจารย์ประกอบ คงคาธร
จาก โรงเรียนบ้านช้างคลอด
3. อาจารย์นิรัฐ ต้วงปาน
จาก โรงเรียนวัดทุ่งพระ

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ	นายอนันต์ ขวัญจันทร์
วัน เดือน ปีเกิด	26 พฤษภาคม พ.ศ. 2512
สถานที่เกิด	บ้านเลขที่ 29 หมู่ที่ 2 ตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา
ตำแหน่งหน้าที่การทำงาน	ครู คศ.1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านช้างคลอด หมู่ที่ 6 ตำบลท่าหม่อไทร อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2525	ประถมศึกษาตอนปลาย จาก โรงเรียนชุมชนบ้านสะพานไม้แก่น
พ.ศ. 2534	มัธยมศึกษาตอนปลาย จาก ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดสงขลา
พ.ศ. 2541	ครุศาสตรบัณฑิต (ประถมศึกษา) จาก สถาบันราชภัฏสงขลา
พ.ศ. 2549	การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาพิเศษ) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ